

308850

అమృతాంజనం

ANDHRA PATRIKA

PUBLISHED EVERY WEDNESDAY

ప్రతిబుధవారమునఁ బ్రకటింపఁబడును.

ఒకలేయవి యొనఁగిన | నరనర ! యప్రియము తనమనంబున కగుఁ దా |
నొరులకు నవిసేయకునికి | పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁ | మహాభారతము.

Madras 1916.

మదరాసు ౧౯౧౬ వ సంవత్సరము.

అమృతాంజనం

VOL. 9.

సంపుటము-౯

WEDNESDAY, OCTOBER 4.

అక్టోబరు నెల ౪ వ తేది బుధవారము

No. 4

సంచిక ౪

తామర తైలము

నాలుగుపూతలలో మానును.

పె ౬౭ 1-కి 0-4-0.

దంతచూరము

పంటినొప్పులకు మంచి మందు.

పె ౬౭ 1-కి 0-2-0

మోహినితైలము

సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0.

149

ఆటో మోహిని

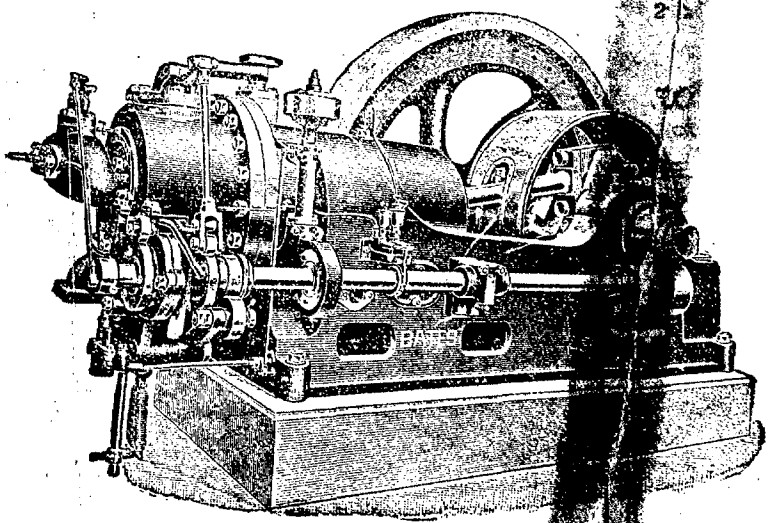
వాడుడు. దీని గుణాతిశయములను వేలుగా మెచ్చుకొనవచ్చును. అనేక ఘనఫలములను మనంబులను మెప్పించి బహు ప్రదర్శనములయందు బంగారు మెడలియలకులు వడసి చాలకాలమునుండి గాఢాంతినిచ్చునది ఆటో మోహిని యొకటి. గొప్ప విక్రయము చూచి నకిలు పెంతును చేయువారిని గూర్చి జాగ్రత్తపడుడు. నాల్గు రోజులకడకు నీ వాడన ఉండదని యజ్ఞపరచగలిగిన వారికి గూ 100 ఆటో మోహిని ఇనాము ఇచ్చియున్నది. మనదమై మోహినికమ్ములగు వేలకొలది ప్రస్తుంబుల సువాసన నిచ్చును.

1/2 అవున్సు బుట్టి వెల	రూ. 2-0-0
1 డ్రామ్ బుట్టి వెల	" 0-12-0
1/2 డ్రామ్ బుట్టి వెల	" 0-8-0
సామ్పిల్ బుట్టి వెల	" 0-2-0

ఆటో మోహిని కాను డజన్ 12 అణాలు. ఒక కాను 1 అణా.

పోల్ యేజ్ట్టు:— సా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అండు కంపెని, 177 వైసాబాబ్, మద్రాసు.

బెటుగోల్డు మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటువంటి చిక్కునయిన క్రూడ్ ఆయిల్తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేడయి జుని విక్రీ కుర్చుపడెన నక్కడలేకయే విక్రీతి త్తి ధీకముగా పనిచేయుచున్నది. సామాన్యమైన ఆయిల్ యింజనులకంటె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కిలేక వాటికొను ఖర్చు యే ఆయిల్ యొక గళకు మాత్రము యింజనులు తీసి కొనను వాటికంటె నెయిర్లు త్తి ప్తి కరముగా పనిచేయుచున్నది. 16 గుర్రములు మెడలు 15 గుర్రముల పనయవకు నీట్టుయొక్క నేరు సామానుల సహాయ ప్తముగా ప్రాకునా సిద్ధముగా నుండును.

డి. ఎ. ప్రొ. అండు కో., ఇంజనీరింగ్ మదరాసు.

ప్రాచీన:—కెడెంక, రాజమండ్రి

సంగీత ప్రదాయిని

వెల రూపాయలు 3.

ఈగ్రంథము అతిప్రసిద్ధి కెందిన వాక్కిణాభ్యుగాన విద్యాపారంగతులైన విద్వాన్ కె. వరదాచార్యులు, కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీరిచే రచింపబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసార్థతులును, స్వరజతులు, వర్ణములు, తాళగయ్యగారి కృతులు, పుష్పం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, చీటికెక్కరులు మొదలగు. సుమారు 140 పురు బతులును స్వర, సాహిత్య తాళ, కాలములకు గురుతు చేర్చుచు అందిరికి సులభముగా గ్రాహ్యమగు నటుల వ్రాయబడియున్నవి. హాస్యలియము, వీరి ఈ ఉద్దేశ్యవాదములకు పటములును, వీటి గుణములును, వీటి నుపయోగించు విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. డబిల్ క్రాఫ్ 16 పటలు వైజు, 500 పుటలు. దశరథి గ్రేసు కాగితములో ముద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గిలుటు చేయబడి యున్నది. కలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

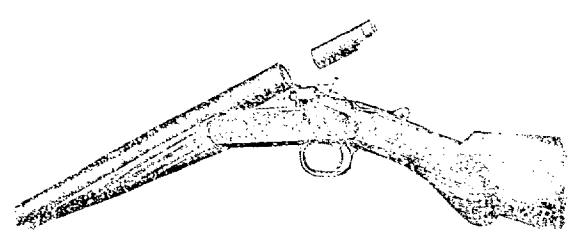
మెసర్సు హో అండు కంపెని,

228

క్రింబర్న్, మదరాసు.

తుపాకులు!

తుపాకులు!!

తుపాకులు. రివాల్వర్లు తోటాలు, మందు మొదలగు సామానులు మిగుల సరసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులు ఈ అడ్డనుకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వచ్చును.

యక్ వి. రామానుజం శెట్టి అండు కో,

(204)

12, పాపస్సు బ్రాడ్వే, మదరాసు.

SQUIBB'S

AGUE
Specific

ఏ గుర్తు పై సి. డి. కె.

175

సిక్విబ్స్ చలిజ్వరమందు

మలేరియా అను విషజ్వరమునకు సాటిలేని మందు

అన్ని రిషముల జ్వరములకును తీరనివ్యాధియని నమ్మకము విడిచివెట్టిక విషజ్వరము ప్లేగు మొదలగు విషజ్వరములకు నిర్భయమైన మందు. దీక్షితులను చికిత్సించుటకు.

మీరు ఈ మానమునవలసిన సిక్విబ్స్ యొక్క జ్వరమందు నేను, నా భార్య, నా కుమారుడు సహా, అనేకమానములుగా మలేరియా అను జ్వరముతో పీడింపబడి పుచ్చుకొనిన మందుల కన్నీటికంటె మిక్కిలి గుణము నొసంగును.

తక్షణమే ఫల మిచ్చినది

మి. ప్రభాకరరావు ఇచ్చిన మందునకంటె తక్షణము ఫలమిచ్చెడి మందు నేరేదియు నేను ఇంతవరకు చూడలేదు.

మోడికోసన్న అందు కో, క్రాఫ్కోడు మార్కెట్ బొంబాయి.

సోల్ ఏజెంటు: - డా. భగవాన్ దాస్ మనిలాల్ కంపెనీ, 177 వైనాబజారుకోడ్, మదరాసు.

MENOS GOLD PILLS AGENCY

No. 2, Kalbadevi Road Bombay No. 2

ఈ మేమాత్రల సేవించిన శక్తిరమంత యను వ్యాపించి నరనరమునకు ప్రతి అన లావమునకు గుణమిచ్చి సహజముగా యు వ్యక్తి గాక ఎక్కి పుష్టహీనత్వనను బాపచేయును. తత్వమును ధాతువును చలవంతముగ చేయును. (268)

కడుపు నొప్పులను గాత్ర సంబంధముగ రోగము లు గలవలె మోడి వలనగలగు చక్షుశక్తియును పోగొట్టును. జ్వరమును ప్లేగునకు చేరు వెట్టిన వై. విజయ ఇత్యాది అమాల్మము.

ఈ మందు మనోవ్యధలను సహితము మాన్పును. స్త్రీలు ముఖ్యముగా సేవింప దగినది. కుసుమ రోగములను మాన్పును. వీనికి కథావశ్యము నియమము లేదు.

బుడ్డి 1-కి రూ. 2-0-0.

శిశు ప్రత్యుత్తరములు ఇంట్లోను జరుగువలయును. ఏజెంట్లు కావలయును.

మెనాసుల్ గోల్డు పిల్లు ఏజెన్సీ, నెం. 22 కాలాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి 2.

SAPAT & Co., KALBADEVI ROAD, BOMBAY.

కామాది పోత్రేజిక చూరము.

మూత్రకలచే తయారు చేయబడినది.

నిరపాయ మయినది.

పురుషులకు మూత్రము. ధాతుక్షయము, శక్తి రము మొదలు దరతిక్రమము వలన నీరసించుట, పుంస్తవహీనత, మున్నగు కారణముల నిస్తేజో నంతముగ శక్తిరమునకు బలమును గలిగించును.

మూనురోజులు సేవించిన మూత్రమున గుణము జూపబ్బును. లేకున్న వెలసాముత్తిగి ఇవ్వబడును.

సీసా 1-కి రూ 1-8-0

శ గ గుణ ము న కు

మూత్ర కృచ్ఛమునకు మొదలగు మూత్ర నాళమునకు సబంధించిన రోగములకు గుణమివ్వగల

చూ ర ము

పుచ్చుకొన ప్రారంభించిన దివమునుండి మూత్ర ద్వారమున మంటలనావును. అంతల నిలిచిన చెడు పదార్థమును బయటకు త్రోయును. వారముదినము లలో పూర్ణమును గుణ మిచ్చును. 1-4-0.

సవత్ అందు కంపెనీ.

కాలాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి.

127

డాక్టరు డి. బి. నావంతుని

వనోపధి సరసపరిల్ల

మొటిమలు, మరుపులు, గండమాలు, పాతనోష్ణలు

మొదలగు సర్వరోగములను, చర్మరోగములను, చెడురక్తము వలన జనించువాని నన్నిటిని బాగుచేయుటకు దీని వైద్యము చేరు. శక్తిరమునందు రసపదార్థ విశేషములను పుష్టికాది చెడురక్తమును విరుగ మంచురక్తమును కలుపుకొని శక్తిరమును దీక్షితులకు వశమగు ఆరోగ్యము నిచ్చును.

Dr. D. B. Savant.

Fanaswadi SARASAPARILLA.

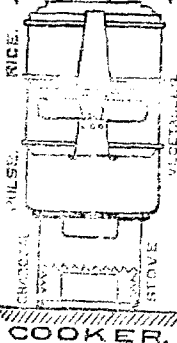
A Sovereign remedy in all forms of skin diseases owing to impurities of blood-Bloches, boils, primples, old sores, ulcers, Serofulla etc. This Sarasa purifies & enriches blood eliminating poisonous substances & mercury from the system imparts a tone of health.

Sold in 4 ozs. bottles to last for 16 days.

Price Rs. 4-0-0 V. P. Extra.

ప్రొఫ్రైటరు: డి. డి. సావంత్, 44, పనసవాడి, 2, బొంబాయి.
Proprietor: P. D. SAVANT, No. 44 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

ANNAPURNA

The immense popularity of the Annapurna Cooker is a solid proof of its good working. In use it is so economical that the mere saving in fuel charges of a few months will pay up the cost of the cooker. The prices are moderate and the material used in the manufacture of these cookers are the best obtainable. Write now for the descriptive literature. SENT FREE.

ANNAPURNA COOKER CO.

CHARNI ROAD GIRGAM BOMBAY.

Agents at Madras Dr. M. C. N's Ecclectic Co., TRIPPLICANE.

అనేక బంగారు పతకములను బహుమానమును జొంగిన

వైద్యరత్న

[30

పండిత డి: గోపాలా చార్లు.

ఎ. వి. ఎస్., ఎ. ఎమ్. బి. వారి

శాస్త్రసమ్మతముగ

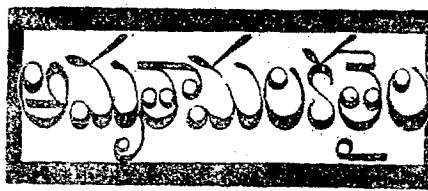
ఆయుర్వేదీ యావధములు

విద్యార్థులకు

ప్రాచీనము

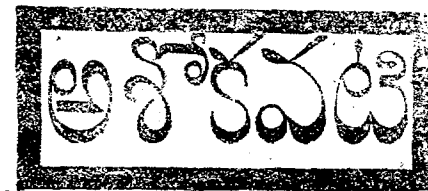
రక్తమును వృద్ధిజేయును, నరములకు మెదడుకు గుండెకాయకు బలమునిచ్చును. గర్భకారకములను సోమరితనమును పోగొట్టును, ఆర్యోగమును, ధైర్యమును, బలమును ఉత్సాహమును వృద్ధిజేయును
వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0.

విద్యార్థులకు

ప్రాచీనము

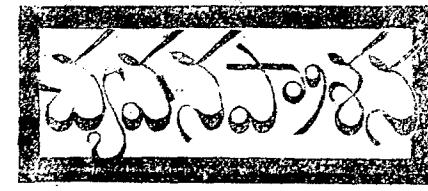
విద్యార్థులకు, యౌవనావధులకు, నాతము, శిరోరోగములను, పార్శ్వనొప్పులను, మూర్ఛ, అపస్మారము, పిచ్చి, మొదలగువానిని పోగొట్టును. నేత్రములకు మెదడుకు చక్కగ జలవజేయును.
వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

విద్యార్థులకు

ప్రాచీనము

స్త్రీలకు గలుగు ముట్టుకుట్టు నొప్పులును, బహిష్టకాకుండుట, రజస్రావము లేకుండుట, మెలయధి కముపోవుట అనేకవిధములగు కుసుమరోగములను అరకాళ్లు అరజేతుల మంటలను గర్భాశయ ప్రణాళములను మాన్పును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. సత్సంతానము గలిగించును.
వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

విద్యార్థులకు

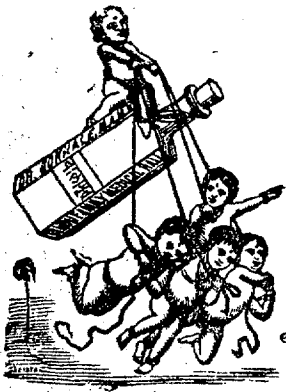
ప్రాచీనము

ఉబ్బసము, దగ్గు, తుయదగ్గు, సామాన్యపుష్టి దగ్గు, రొమ్ముపడితము మొదలగు వాని నిర్మూలము జేయును. గుండెకాయకును, ఊపిరి తిత్తులకును, బలమునిచ్చుటలో అమోఘమైనది. తుయరోగులకు నిచ్చు చాపనూ నెకన్న అనేక వేల రైలు గుణమధి కము. దానివలె అసహ్యమును వాసనయు లేదు. ముందు సేవించిన నెలరోజులలో కొన్ని పొనుల బలమును హెచ్చించుట దానివిధమైయున్నది.

డబ్బి వెల 2-8-0.

తెలుగు ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములు.

మాధవనివాసము రూ. 3-0-0	అధ్యక్ష కాశిభాషణము అ 1
విశ్వప్రకాశము ,, 2-0-0	ఆయుర్వేదాధ్యక్షలెల్లెలెల్లె ,, 4
ఆయుర్వేదపరిభాష ,, 1-8-0	అగస్త్యవైద్యము ,, 4
సృష్టికర్త ,, 1-8-0	వస్తీకర్త ,, 4
భౌతికభాషము ,, 1-0-0	ఆయుర్వేదము ,, 4
వజ్రకల్పము ,, 1-0-0	పోస్తేజి ప్రత్యేకము
మాకాటలగు కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును	
అవిలాసము: పండిట్	ఆయుర్వేదాశ్రమం.
మదరాస్.	55, ఆచారప్ప వీధి, మదరాస్.

డాక్టరు గోఖలే ఎమ్. ఎ. ఎమ్. డి. గారు.

బాలామృతము.

103

స్వదేశకలకండాల్లో చేయబడినది.

పిల్లలకు ఆకలిని గలిగించుటకు ప్రసిద్ధి కెక్కి నిరుపమాన మహిమగల్గి. ఈ అమృతము పుష్టినిజేయు స్వదేశీయపులచేతను సుఖంధమాలికలచేతను కలకండా చేతను, చేయబడి రమ్యముగాను పరిమళముగాను చురుకుగా నుండును. 85 సం త్వరముల నుండి డాక్టర్ గోఖలే బాలామృతము వహించిన ఖ్యాతిచే బూటకపు వైద్యులు కొందరు ద్రవించి ధనాశేషే నకళ్లను కల్పించినారుగాని బాలామృత మును కొనుగట్టుడు డాక్టరు గోఖలేగారి పేరు చూచికొనిన మోసముపోరు.

సీసా 1-కి రూ. 0.12-0 వి. పి. ఖర్చుతో 1.20.

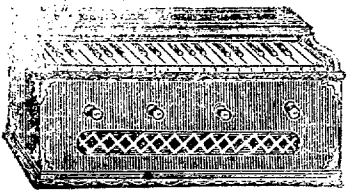
డాక్టరు గోఖలేగారి లేబులు పేరు చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అయోదైజుడు సరసపరిల్ల.

చర్మరోగములను, రక్తదోషములను బాగుచేసి రక్తమును వృద్ధిచేయుటకు అప్రతిమానమైనందు సీసా రూ. 1-0-0 వి. పి. ఖర్చుతో రూ. 1.6-0. మూడు వాలుగుబుడ్లు పుచ్చుకొనినయెడల పూర్ణముగా దోహద్యుతక జెందవచ్చును. (5-5-1914) అద్రెస్సు:—అమృతాంజనముడిపో, 109 ఫ్రీరిరోడ్డు, బొంబాయి.

హెచ్చరిక.

డాబుసరి ప్రకటనలకు కొరగాని బహుమతు ల్లకును మోసపోకుడు.

మీరింకొక చోట హాజరైయుమును కొనుటకు పూర్వము క్యాటలాగుకొరకు మాకు వ్రాయుడు. దానితోపాల్చి చూచి ఆలోచింపుడు.

మా విలాసము:—

ది సిటీ హార్నియము కంపెనీ,
(181) పోస్టు బాక్సు నెం 496. కలకత్తా.

శ్రీమదాంధ్ర బహండ పురాణము

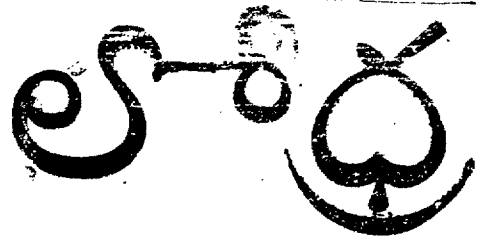
(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదు నెనిమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? కలభేదము లేకలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాత్రే? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగవివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నారు. శ్రేణి మిగుల సులభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమ ప్రతి 5-0-0. కర్నూలు చేత.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శ్రేణి:— సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికో తైండు ధర రూ 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు పేరు. (52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ తెలుగుపండితుడు, మ్యూనిసిపల్ హైస్కూలు, కడప

ప్రసరియొక్క

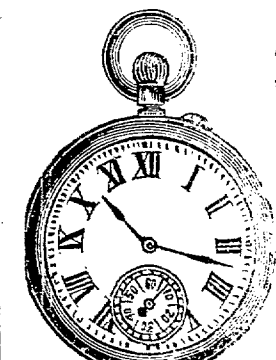
ఆ "లోధ" శ్రీలకు సంభవించు ముట్టుకుట్టు నొప్పి అంటుకూల ధ్రువుగా మదుర్గుటయేగాక సకాలముకు బహిష్టుకాకుండుట, బహిష్టునిలిచిపోవుట, బహిష్టుఅయినప్పుడు మెలసరిగాపోకుండుట బాస్తీగాపోవుట, తక్కువగాపోవుట పోమరోగము, మేహవ్యాధులు, విషవ్రణములు, మార్పు సంతానహీనత, తలనొప్పి, అజీర్ణము, బలహీనము, రక్తహీనము, శరీరము బలసియుండుట, సన్నగిలియుండుట, చులబంధ నము, దగ్గు, నిక్కాక మొదలగు వ్యాధులను మిగులచ్యుతముగ కుదిర్చి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును గలుగజేయును. దీనివెల పెద్దబుడ్డి రూ 3-0-0 చిన్న రూ 1-10-0 (26) కేసరికుటీరము, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, బందరువీధి, మద్రాసు.

అవసరమున యేల ఆలస్యము జేసెదరు

మీరువలసిన, పోతసామానులు, రైస్ మిల్లులు, ఆయిల్ ప్రెస్సులు, షుగర్ మిల్లులేకాక వాటిభాగములనుకూడ మేము జేసి ఇచ్చెదము ఇది యిది మనశేలి? సకల మెషినులు, వాటి యొక్క ప్రత్యేకభాగములన్ను తక్షణమేజేసి స్వయంజేయ గలము. మరియు, హాస్కువైరే బాదులు పోతపోసిన ఇనుప స్తంభములు, లాంపుపోట్లు, చిత్రమగు రైలును జేయుట యందు ఘనతవహించి యున్నారము. తక్షణమే మాకు వ్రాయుడు.

సి - గోసాలనాయకరు అందు సర్. 287 జేసిన్ పోడి. చెన్నపట్నము

"ది న హ రా" (270) తాళము లేని 16" వాచి

మంచికాల నిర్ణీతకాణి. చాక ధర రకము వాచి లన్నిటిలోను చాల శ్రేష్టమైనది. సాధారణపు వాడుకయందు 5 సం॥ ముల వరకు నిలుచును. సజ్జెషను:— చక్కగా గిట్టి చేయబడి ఓ వెకేఫేసు గలిగినది. లోపలిభాగమున నిలు కేసు గలదు. దీనికి చేతలెంటు స్ప్రింగు గలగు. అందుచే దీనికి ఎక్కువకే యిచ్చిన తెగిపోవుటకు వీలులేక గట్టిగానుండును. ఇంకను ఇజేమిల్దయాలను, సెకండ్లుముల్లును గలవు. వెల రూ. 5

Khader & Yousuf Bros. Government & Railway Suppliers, Madras.

సంజీవి 265

ఇది యొకగొప్పక్రియ నిమిత్త్యయోగ్యమైనదానముతో చేసిన తాయెతు. దీనిప్రభావ మిం దుట్టినది. దీని నలంకరించు కొనిన, దేహ సులక్షణకు కావు. కలం, అమృతము మొదలగు అంటుబాధ్యములను పోకనీయు. భూతిప్రేత పిశాచములను నానవోలను, అరోగ్యము, తేజము, బలము. సుఖము, ఉత్సాహము నొసంగుట లోకజ్ఞానమువంటిది. క్రూర శత్రువులు మిత్రులగుదురు. సభకట్టు, సర్వజన వశీ కరణము, నవగ్రహములకు చింతామణి, వ్యాజ్య, వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యార్థసమేతమై బోవునపుడు దీనిని ధరించు కొనిన జయమును లాభమును గలుగును. ఇది సర్వోపధ సేష యగు నొకయోగము మహాత్మునిచే గనిపెట్టబడినది. శ్రీపురుషులచాలవృద్ధులందరును తెప్పించుకొనిధరింపదగిన అమూల్య మైన సుప్రత్యక్షమైన రక్షతాయెతులు. 1 సంజీవి వెల రూ. 1-5-0 లు, పోసేజీ 0-3-0 లు. 6 సంజీవులు రూ 6-0-0 లు పోట్టేజీ యానం. 12 సంజీవులు రూ 12-0-0 లు పోట్టేజీ లేదు. (ఒకేసారి డజన్ సంజీవులు తెప్పించుకొనువారికి ఒక గడియారము బహుమానముగా పంపబడును.) విలాసము:—మెస్టర్స్, ఒంగోలు. గుంటూరుజిల్లా

259 1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

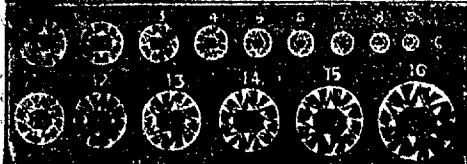
లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా.

ఈ మురబ్బా సాలామిసిరి కాదని ఋజుచేయువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధాతు నష్టము కలిగినవారికి వృద్ధయశోశేషము బలహీనమై సరణికాలమువరకు దుఃఖము ననుభవింతురు. ఈసాలా మిసిరి మురబ్బా సేవించినయెడ అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బలవీర్యసంపన్ను లయి ప్రకాశించుచు చిరకాలము సుఖముగ జీవింతురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితియు మానును, ధాతువు మాత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచుగును మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును, రక్తము వృద్ధిచుగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును సాలామిసిరి అహరి ఒకజాతిపండు. ఇది కాబూల్, కాంధహార్ దేశములలో వెరుగుచున్నది. అక్కడిప్రజలు యీ పండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశమున 4 గురు మనఃస్థుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి కలుదు. మై మురబ్బాను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడి యున్నది 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగగుణము కలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్నాంతరము వరకు గుణ మిచ్చును. అనుపాన పుత్రిక పార్శ్వలతో పంపబడును.

15 తులాయి, డబ్బి 1-కి వెల రూ 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు డి. మన్నాలాల్ థిల్లి వైద్యులు, 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగళూరు సిటీ.

ఉమిడి-రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి కంపెనీ.

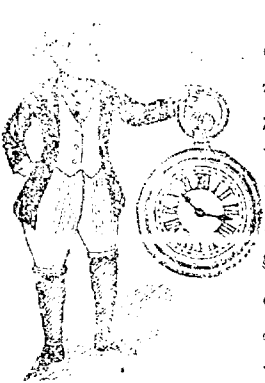
షరాపు వర్తకులు, మదరాసు శాస్త్ర. కింతి విలాసము:— "ఉమిడిశూర్" ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టిన్ని ఇతరమైనట్టిన్ని బర్మాసైబులకు తగుమైనట్లు ఇమిలేవకా కెంపు లున్ను వైక్రాంతములు వస్తరా కమలములున్ను బెడకానులు అణకానులున్ను బంగారపు నగ లున్ను వెరాత్తుగల నగలున్ను ప్యూరుమాట్లన్ను జేకేటలాగులను తెప్పించుకొని యునుకొని ధరించు మాకు ఆర్డరు పంపుదురిని ధరించుచున్నాము. 125

75] మదనకామేశ్వరలేవ్యాము

ఇది మేహము, నిక్కాక, కుక్షనష్టము, అతిమాత్ర మును, హరించి మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యోవన సుఖమును, సంతానహృదీని కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బిలు చాలును. 20 సులముల డబ్బి రూ 1-0-0 పాలను గ.ం ధ లే వ్యాము. యిది నక్షత్రుడికి శ్రేష్టమైనది. సహమేహము, మేహ పాదలు, యితర చర్మరోగములు, క్షేణిరోగములు, మలబద్ధము, మొదలగు వాటికి బ్రహ్మాస్త్రము. 2 డబ్బిలు చాలును. 20 సులముల డబ్బి రూ. 1-0-0 ఘన సార చంద్రిని. ఇది ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, మొదలగు అంటు (సెక) రోగములకు, మాత్రపురుండును, శ్రీపై కుసుమవ్యాధులను, తక్షణమే మాన్పును. 2 సీసాలు చాలును. సీ సా రూ. 1-4-0 మ హా ఖం డా క లే వ్యాము. ఇది సమస్తవైద్యములు, పులిశేవులు, అజీర్ణము, చులబంధ కము మొదలగువాటికి రామభాషము. 20 పు॥ డబ్బి 1-0-0 వి. పి. ఖర్చులు పేరు. క్యాట్లాగు ఉచితము. ఆయుర్వేద సమాజం, సాంధూరు, గుంటూరు జిల్లా.

తేదీను పాకెట్టు లీవరు
గడియారము 1-12-0.

ఇదివరలో విక్రయించినది రూ. 8 14-0
ఇంత ఎక్కువ క్రయంగల
గడియారమును మా కం
పెని పేరు ప్రఖ్యాతి
చేయవలెనని ఈ నెల
అక్టోబరులోగ నెప్పించు
కొనువారికి రూ. 1-12-0
లకేయ్యబడును. ఈగడి
యారము చూపుకు సాగ
సుగా నుండును.

ఇంత కంపెనీలో ఇంత తక్కువ వెలకు దొరకదు.
5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇయ్యబడును.

వి.ఎ.ఎస్. పాణి
సాహుకారుపేట, మదరాసు.

257

ఉచితముగా పొరకును.

మానవులు ఆరో
గ్యముగా నుండుటకు
తినవలసిన ముఖ్య
మందుల క్యాటలాగు
మాకు వ్రాసిన వెంటనే పంపబడును.

త్వరపడును.

కొన్నిప్రతులు గలవు.

కె. వి. సామి ఔషధశాల.

నెం 11 కు, ఛర్మరాజుగడి వీధి

283

మింటుపోస్టు, మదరాసు.

The Madras Astrological Bureau, Madras

జాతకములు

శ్రీమాన్ జ్యోతిర్విద్యాభూషణ శతావధాని
కే. శ్రీనివాసాచార్యులుగారిచే

కళత్రము, సంతానము,

ఆయువు, విద్య, భాగ్యము

ఇత్యాది ద్వాదశ భావములు తెలుపబడును.

సంవత్సర ఫలమును 1-0-0 } విశేషము వ్రాయు
పూర్వాభిమతిను 5-0-0 } టకు రూ. 10-0-0.

కార్యసిద్ధిప్రశ్న, సుఖూర్తము, వాస్తు వినికి
వేదధర్మ, సరియైనవిధమున వ్రాయును.

జ్యోతిష కార్యాలయము

28, కొల్లావారి ఆగ్రహారం,

241

రాయపురం, మదరాసు.

Seeds & Plants.

నానావిధ చెట్లు దినుసులు.

మెడల్పు పొందిన సేలం గ్రేవ్ మామిడిచెట్లు
పలువిధమైన చెట్లదినుసులు యొక అనేక విధము
లయిన మొక్కల దినుసులు సీమ కాయకూరలు
నాటుకాయకూరలు విత్తనములు సరిసముగ విక్ర
యింపబడును. కావలసిన వారు అర్థశాస్త్రపు
పరిశీలే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెలుగు క్యాటలాగు
కంపుతాము. జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను

ఎస్. కె. వి. కాదర్ మీరాసాహెబు,

విత్తనములు, మొక్కలు వర్తకుడు

కుమారస్వామిపట్టణం, సేలం.

సామ్రాజ్య శాసన సభ

సామ్రాజ్యశాసనసభ గత నెల 27 వ తేదీని నిలవానగర
మున రాజప్రతినిధిగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. సర్ ఎన్
జి. సింహా, సర్ ఆర్. ఎన్. ముఖర్జీ, న్యాయమూర్తి జల్లా
ప్రసాదు, న్యాయమూర్తి సి. కె. నల్లక, ఆఫీసు సర్ ఆల్. బారి
ప్రభు గుప్తగార్లు ప్రేక్షకవర్గమునందుండిరి.

ప్రారంభమున సర్ ఇబ్రహీం రహింతుల్లా, సర్ ఛజుర్
భాయ్ కఠింభాయిగార్లవలన ప్రమాణములను వీక్షింపిరి.

వారినామాలుబిల్లు.

యజ్ఞసమయమునందు బ్రిటిషు ఇండియాకు చెందిన
చెలవలని కావలసిన వారినామాల విషయపుబిల్లును ఉపపా
సించిన పిదప సర్ జాజ్జి బారన్సుగారుదానినిగూర్చి స్వల్పవివ
రాలుగా గావించిరి.

సండియ్ మదనమోహన్ మాశ్వగారు ఒక సవరణ
సంపాదించిరి. బారన్సుగారు దానికి సమాధానమును తృప్తి
కరముగా చెప్పినవెనుక బిల్లు ఆమోదించుటచేసెను.

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు.

అనంతరము సర్ శంకర్ నాయుగారు పాట్నా విశ్వ
విద్యాలయపుబిల్లును సవరణపొందించి ఇటీవల ప్రత్యేకరాష్ట్రముగా
జేయబడిన బీహారు ఒరిస్సాలయందు అత్యధికమైన మోక్షార్థ
ఇవ్వఁజేసి నిర్మింపబడె ననియు, ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయ
మొక్కటే లేరునుపడి యున్నదనియు, ఆ విశ్వవిద్యాలయమును
పాట్నా నగరమున నిర్మించుటకు హిందూదేశ కార్యదర్శిగా
రంగీకరించి ననియు, ఆ విశ్వవిద్యాలయమునందు ప్రస్తుతము
పాట్నా నగరములో చుట్టుప్రక్కల చేరువగు నుండుకొన్ని
కళాశాలలను మాత్రమే చేర్చుకొందు మరియు చెప్పి నెనేటు
సిండికేటు సభల నిర్మాణమునుగూర్చియు, ఆసభల అధికార
నియోజనమును గూర్చియు వివరించిరి.

కృష్ణసాహే, పండిత్ మదనమోహన్మాశ్వగారు, నవాబు
నయ్యును నవాబాల్ ఛాదర్, భూసేంద్రనాథసాగు, సామ్ర,
శ్రీనివాసరాష్ట్ర, హేహా గార్లు బిల్లును బలపఱచిరి.

పండిత్ మదనమోహన్ మాశ్వగారు బిల్లును వివరింపిం
చుచు యున్న టేబుల్ స్టేటునందు 124 న, ఆంగ్లసంయుక్త
రాజ్యములందు 58 నును, జర్మనీయందు 22 న, ఇటలీయందు
21 నును, ఫ్రాన్సునందు 15 ను, విశ్వవిద్యాలయములు గలవని
యు, హిందూదేశమునందును ఒక్కొక్క విశ్వవిద్యాలయము
బయల్పెనుటకుభూమిపక మరియు సిండికేటు నెనేటు సభల
నిర్మాణ, అధికార నియోజనములనుగూర్చిన విషయములు
వివరించుచును లనియు, ప్రత్యేకరంగుమువారు వానిని విచారించి
పకలయు ననియు చెప్పిరి. నవాబాల్ ఛాదర్, భూసేంద్రనాథ
సాగు, చెట్టలూగుగార్లు నెనేటు సిండికేటు విషయములు
తృప్తికరములుగా లేరనియు, వాని ప్రత్యేక రంగుమువారు
చెప్పించుట తుచనవలయు చెప్పిరి.

సి. ఎన్. శర్మగారు బిల్లును వివరించుచు ఈ
విశ్వవిద్యాలయము హిందీభాషయే మాతృభాషగాగలవారి
కుపయోగించుననియు, హిందీభాష ప్రత్యేకముఖ్యభాషగాగల
విశ్వవిద్యాలయము లీకను నున్నందున ఈవిశ్వవిద్యాలయపు
ఆగత్యము లేదుకు సంశయాస్పదముగా నున్నదనియు, చెప్పి
విశ్వవిద్యాలయ నిర్వహణమున కనువ్యయవివరములను నూచించి
ప్రస్తుతసమయమున సంబంధి సహాయమును హిందూదేశ
ప్రభుత్వమువారికి కార్యకాళి విషయమున రాజనీతి సుస్థిర
మైనవా లేకయెవరెట్లు చెప్పిన నదివిని తుణుతుణువలనునొందు
నదియా యనియు శర్మగారు రడిగిరి. హిందీభాషతో ఉరియా
భాష కేమాత్రము సంబంధము లేకందున ఈవిశ్వవిద్యాలయము
ఒరిస్సారాష్ట్రమున చెట్టుపకరించు ననియు నారు ప్రశ్నించి
విశ్వవిద్యాలయములను రాష్ట్రవిభాగముల ప్రకారము నిర్మిం
పక భాషాప్రయుక్తముగా నిర్మించుట ముఖ్యమనియు, ప్రస్తు
తమున్న విశ్వవిద్యాలయములందు బాతీయ సాహిత్యభాష
సాహిత్యము లేమారు లేకయు వారు వాదించిరి

శర్మగారు ప్రాథమిక విద్యావిషయమును గూర్చి మా
నగరమునందు శంకర్ నాయుగారు శ్రీ అప్పడధ్య
క్షుల లేవి శర్మగారు చెప్పిన విషయములకు ప్రస్తుతము
చర్చించు నగు విషయమునకు సంబంధ ముండరంను నెడల

శర్మగారు రాజ్యములను ప్రస్తుతసమయమున వాదించు నీయ
మని చెప్పిరి

శ్రీనివాసరాష్ట్ర గారు బిల్లును బలపఱచుచు సి. ఎన్.
శర్మగారు మొదట విశ్వవిద్యాలయపు ఆర్థిక విషయమును
గూర్చియు తరువాత విశ్వవిద్యాలయపు ఉద్దేశములనుగూర్చియు
శంకర్ నాయుగారిని ప్రశ్నించిరి చెప్పిరి. ఈ విశ్వ
విద్యాలయమున కను వ్యయము ముక్కాల్గు ముప్పైసము, హిం
దూదేశ ప్రభుత్వమువారి భరింపవలసి వచ్చును. ఉద్దేశములను
గూర్చి ప్రశ్నించు సందర్భమున ప్రత్యేకముగా బాతీయ సాగ
స్వతాభివృద్ధికి దోడ్పడునట్టి విశ్వవిద్యాలయము లవసరములని
చెప్పినప్పుడు శర్మగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును తను
జనస్సునం దినుకొని యుండును.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయ సంస్థాపనమునకు గారణము
కన్నడభాషాస్థితిని వృద్ధిచేయుటయే. తిరువేంగళమునందు
మళయాళ దేశమున కొకవిశ్వవిద్యాలయము కావలయునని
యొక యుద్యమము ప్రారంభ మైనది. కాలక్రమమున ఆవిశ్వ
విద్యాలయమును వచ్చును. ఈసమయమున సర్ శంకర్ నాయ
ుగారిని ప్రశ్నించుట కిది ఆధారముగా నుండజనదు.

దానవిక్రయముల బిల్లు

అనంతరము ఈ బిల్లుసంపాదించుటచేసిన వెనుక చెట్టలూగు
గారు ఆస్తుల దానవిక్రయముల బిల్లు సందర్భమున ప్రత్యేక
సంఘమువారి రిపోర్టును జదివిరి. ఈబిల్లునందు మహమ్మదీయుల
విషయము త్రోసివేయబడుటకు వారు చింతించి త్వరలో ను
హమ్మదీయ ప్రజలును బిల్లు ప్రాముఖ్యము నొప్పకొనుట రని
మాచించిరి. ప్రత్యేక సంఘమువారు బిల్లునం దనేకములకు సవ
రణలు చేసిరి గాని ముఖ్యంతములను మట్టుకు మార్చలేదు.

దాదాభాయిగారుబిల్లునందు ప్రత్యేక సంఘమువారికి
చేయబడిన కొన్ని సవరణలను మాచించిరి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు.

యుద్ధానంతరము జరుగజోపు ఆర్థికసహాయమునకు
భరతవర్షమునుండి ఒకప్రతినిధిని మఱు నియోజించి పంప
వలయునని సర్ ఛజుర్ భాయి కఠింభాయిగారు రడిగిన ప్రశ్న
మునకు సర్ జాజ్జి బారన్సుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు
యుద్ధానంతర ఆర్థిక వ్యవస్థల నేర్పఱచు సందర్భమున
నేయే సహాయములు జరిగినను భరతవర్ష ప్రతినిధి యొకడు
తప్పకపోవలయునని హిందూదేశకార్యదర్శిగారితో ఉత్తర
ప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవనియు ముఖ్యమంత్రిగారును
ఆర్థికసహాయములందు భారతీయ ప్రాతినిధ్యముండునని రూఢి
గాఁ చెప్పిననియు చెప్పిరి.

స్వదేశసంస్థానాధీపతులును, వివిధరాష్ట్ర ప్రజలును
యుద్ధ సాహాయ్యముగా నొసంగిన ద్రవ్యమును గూర్చి మహా
రాజా సర్ మహేంద్రచంద్రనందిగారు రడిగిన ప్రశ్నమునకు
సర్ రెజినాల్డ్ క్రాడక్ గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఈ
క్రింది పద్ధతులను చెప్పిరి.

నిధులు;— సామ్రాజ్యవైందవ సహాయనిధి 129,875
పానులు, నెంటులూను ఆంబ్యులెన్సుసంఘనిధి (నగదు) 91000
పానులు; ఆసంఘమునకే దానములు 127000 పానులు, బాం
బాయి యుద్ధసాహాయ్యనిధి 13000 పానులు, చెన్న పురియుద్ధ
సాహాయ్యనిధి 288000 పానులు, సంయుక్తపరగణాల యుద్ధ
సాహాయ్యనిధి 20000 పానులు, పంజాబు విమానములనిధి 10000
పానులు, కలకత్తా ఆంబ్యులెన్సు మోటరులు 45000 పానులు,
భాగల్పూరు ఆంబ్యులెన్సు మోటరులు 10800 పానులు,
బంగాళపు ఆసుపత్రి నావ 8700 పానులు, బెల్జియనుల సహా
యనిధి 27000 పానులు. ఇవిగాక స్వదేశసంస్థానాధీపతులును
నగదుగను, దానములగును విశేషసాహాయ్యమును జేసి యుం
డిరి. కాని ఈవిషయపు పద్ధతులు సులభముగా లభింపవు.

హిందూదేశ రక్షణశాసనముక్రింద నిర్బంధావాగమున
నుండడిన వారినిగూర్చి దాదాభాయిగారు రడిగిన ప్రశ్న ముకు
సర్ రెజినాల్డ్ క్రాడక్ గారు రిస్సు తెలిపిరి —

హిందూదేశ రక్షణశాసనము క్రింద నిర్బంధావాగమున
నుండడినవారు తాము చెప్పుకొనవలసినదానిని స్థానిక ప్రభు
త్వమువారి, శిక్షకొను సౌకర్యములు ఏర్పఱుపఁ బడినవి

సాధారణముగా శిక్షితులు తాము చెప్పదలచుకొనిన వానిని చెప్పటకు వకకాళ మంతటను ఈయబడుచున్నది. నిర్బంధావాస శిక్ష విధించుటకు ముందు శిక్షాక్షుల విషయమున పూచీగల ప్రభుత్వోద్యోగులు బాగుగా విచారణలు సలుపుదురు.

హిందూదేశ రక్షణశాసనముక్రింద ద్వైపాంతరవాసశిక్ష విధింపబడినవాని గూర్చి నాదాఖాయిగారి ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు 1915వ సంవత్సరపు హిందూదేశరక్షణ శాసనముక్రింద నిర్బంధావాసమున నుంచినవారి లెక్క వివిధ పునములకు పోకడ మాన్వితా నిర్బంధింపబడినవారు 433 సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడక్ గారు చెప్పిరి.

శిల్ప మన్యము రైలుమార్గమునగూర్చి సర్ గిల్లాన్ గారు హిందూ ఆసదాల్లి భానుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు రైలువే బోర్డువా రి విషయములనుగూర్చి రైలువే అధికారులతో యోచింప నున్నారని చెప్పిరి.

కొకయెను నాచువారి శిక్షనుగూర్చి హిందూదేశరక్షణ శాసనము ప్రశ్నమునకు సర్ జార్జి బారమ్మగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు వైద్యవిషయమున గాక ఇతరవిషయములకు కొకయెను నుంచుకొనుట హిందూదేశమునందు చాలకాలము నుండి మహాదోషముగా పరిగణింపబడు చున్నదనియు అట్టి స్థితి ఆంగ్లదేశమునందు ఇటీవల నుండియే కలిగినది గాన హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు ఆంగ్లదేశ ప్రభుత్వమువారి నిబంధనల ననుసరించుట అగత్యము కాదనియు తెలిపిరి.

రైలుబండ్లలో యూరేషియనులకును యూరోపియనులకును ప్రత్యేక పు బండ్లను నిలువయుంచు విషయమును గూర్చి కామినీ కుమార్చందుగా రడిగె ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు యూరోపియనులకును, యూరేషియనులకును, ఆంగ్లో ఇండియనులకును వివేకగతి బండ్లను కొండలు రైలు వే అధికారులు నిలువయుంచు చున్నారనియు చెప్పిరి. యూరేషియనులకును, యూరోపియనులకును ఆంగ్లో ఇండియనులకును బండ్లు నిలువయుంచుట న్యాయబద్ధము కాదని యే నిబంధనల పు స్తకమునందును కెప్పబడియుండ లేదనియు వాచిరి.

సామ్రాజ్య శాసనసభలో ఆస్సాము రాష్ట్ర మహమ్మదీయజన ప్రాతినిధ్యమునుగూర్చి కామినీకుమార్ చందుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడక్ గారు సామ్రాజ్య శాసన సభయందు ప్రస్తుత నిర్మాణము ప్రకారము ఆస్సాము రాష్ట్ర మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమిచ్చుటకు వీలులేదు గాన శాసనసభ నిర్మాణవిధానమునందు మార్పులేమైన యోచనమునకునచ్చు నెడల వారివిషయమైయోచింతుమని చెప్పిరి.

యుద్ధవిషయమున వైద్య సేవకొరకు దరఖాస్తుల బంపిన వైద్యపట్టభద్రులనుగూర్చి బి. ఎక్. శర్మగారు రడిగె ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు మేజరు జనరలు ఎ. హెచ్. బింగ్లి గారిట్లు చెప్పిరి—దరఖాస్తుల మొత్తము 32. ఈసంఖ్య యందు 55వందల దరిమిలా తమ సేవను మానుకొనుదుమని చెప్పిరి. 189వందల వైద్య సేవవిషయమైన వశతులనింకనంగీకరింపలేదు. వై మొత్తము కాక 92వందల సివిలు అసిస్టెంటు సర్జనులు తమంతటామే నిచ్చుకముగా సేనావిషయమున వైద్య సేవ చేసేదమని చెప్పిరి. వీరిలో 88 వందల తాత్కాలికముగా నుద్యోగము లిచ్చిరి.

యుద్ధతంత్రవాదలను నిలిపియుంచుట ఆలస్యము చేయుట మున్నగు విషయములనుగూర్చి బి. ఎక్. శర్మగారు రడిగె ప్రశ్నమునకు మేజరు జనరలు బింగ్లి గారు సమాధానము చెప్పుచు సెన్సరులు తంత్రవాదల యోగ్యతా యోగ్యతలను న్యాయా న్యాయములను విచారించువారు. ఇరు కీయబడిన విశేషాధికారములన తంత్రవాదల యోగ్యతా యోగ్యతలను విచారించి తంత్రవాదలను నిలిపివేయుటయే లేక ఆలస్యముచేయుటయే చేయుచున్నారని చెప్పిరి.

రాయిపూరునుండి ప్యాత్రిపురమునకు వేయ దలచిన రైలుమార్గమును గూర్చి బి. ఎక్. శర్మగారికి సర్ ఆర్. గిల్లాన్ గారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు నిట్లు చెప్పిరి. మధ్య ఇండియా తూర్పుభాగమునకు చెన్న పురినుండి కలకత్తాకు పోవు సముద్రతీరపు రైలు మార్గముతో సంబంధము లేదు. రాయి పూరు విషయగతము రైలుమార్గము వానిని రెండిని గలుపును. ప్రస్తుతవ్యయములకు సామ్యుచాలనందున యుద్ధమును నిలిచి పోయెను. పనియెప్పుడు ప్రారంభింప గలగో ప్రభుత్వమువారిప్పుడు చెప్పజాలరు.

సింలాయందు జరిగిన రైలువే సంఘముల సమావేశము లకు గు వ్యయములను గూర్చి హిందూ ఆసదాల్లి భానుగా రడిగె ప్రశ్నమునకు సర్ ఆర్. గిల్లాన్ గారు రిట్లు చెప్పిరి.—గడచిన కొన్ని సంవత్సరములందు సింలాయో జరుపబడిన రైలువే సంఘముల సమావేశములనల వై స వ్యయము లీక్రింద తెలుపబడినవి. 1910 సం॥ ను 1967 లు, 1911 సం॥ ను 1590 లు, 1912 సం॥ ను 2824 లు. 1913 సం॥ ను 3799 లనియు 1914వ సంవత్సరమునం దే సమావేశమును జరిగలేదనియు వారుచెప్పిరి.

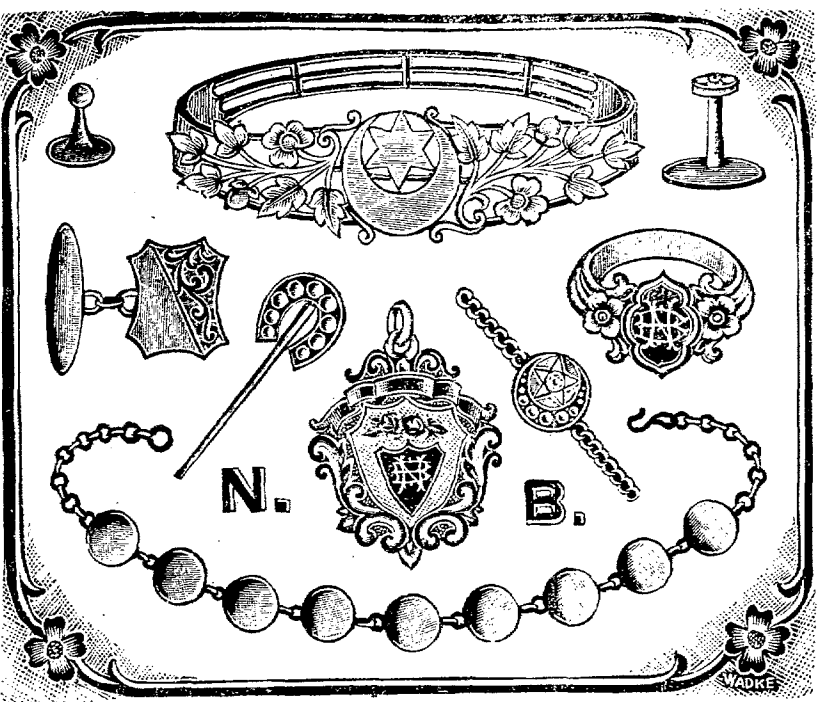
203] వి. ఏ. ఎస్. పాణిగారి నర్వవిధముల తేలు విషనంజీవి

ఏడ్పుచువచ్చువారు నవ్వుచు పోదురు. గుణము లేనియెడల 100 రూపాయలు ఇహం.

పోలికమందులను చూచి తీసి మూసమునొకను. ఇప్పుడిప్పుడు పనికిగాని మందులు వచ్చియున్నవి. మందు తీయుటకు మునుపు మాయొక్క లంగరు మార్కును చూచి తీసువలసివది. తేలుకొట్టినతోడనే పనికిరాని యెన్నో మందులను వేసియు ప్రయోజనములేక పోవుచున్నది. అప్పుడు తల్లిదండ్రులు గాని, సహాదరులుగాని, భార్యగాని దుఃఖము పొందవచ్చునేగాని ఆబాధలొనర్వలవిబాధ వ్రేలు వారు ఎత్తుకొనలేరు. కాబట్టి అన్ని వందలకన్న న, బంగారుల కన్న న మాయొక్క లంగరుమార్కు స్వనిధముల తేలువిషనంజీవియే గొప్ప ఆపనికై డని చెప్పక తుండేములేదు. ఇదివరకు తేలుకాటునకు తగ్గుమైనచుం దెవరును కనిపెట్టక పోయినందున మేము జవలయొక్క కిష్టమును నిగ్గిరేయుట ప్రధమ కర్తవ్యమని తలచి మిక్కిలి దేహశ్రమతో ఈయందును కనిపెట్టినాము. ఇది అపనికై క్రుడగుటచేత ప్రతి ఇంటిలోను ఆవశ్యముగా నుండవలయును. డైరెక్టులో చెప్పినట్లు వేసిన రెండునిమిషములలో గుణము కలుగును. అట్లు గుణములేనియెడల తమ వ్రేలు వారు వాపసుచేయబడును. ఈవందును ఇంకా ఎలుక, కుక్క, పక్షికాయకప్ప జటి, పాము మొదలైన విషజంతువుల కాటులకు కూడ ఉపయోగింపవచ్చును. ధర పాకెట్ 1-కి 0-8-0 డజను 1-కి 5-0-0. ఇహం 1 ఫుట్ నెట్స్ పేనా

విలాసము:—వి. ఏ. ఎస్. పాణి నెం. కి. ఇరుళప్పన్ సిధి, మద్రాసు.

నరోత్తందాస్ భాజ

నగల వస్త్రములు బొంబాయి నెంబరు. 2

నవీనాగరిక పు నాణ్యమైన నగలు ఎప్పుడును తయారుగా నుండును. ధరలు చాల సరసముగా నుండును. సంకోచము సంకృష్టియు నిచ్చును.

వ్యవహారములు ఇంగ్లీషులో జరుపబడతెను. ఆర్డర్లు వీ.పి. వ్యారా పంపబడును.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia)

మొదటి సంపుటము

680 పుటలు. వెల 6-8-0. క్యాలికో బైండు

త్వరగా చందాదారులు గండు.

ఆలస్యమైన సంపుటములు దొరకుట దుర్లభము

రెండవ సంపుటము తయారగుచున్నది.

వికాసము:—

కె. వి. లక్ష్మణ రావు ఎం. ఏ,

(ముఖ్య సంపాదకులు)

మాంటురోస్ట, మద్రాసు.

విష్ణుక్షేత్రమహిమ

ఇందు తిరుపతి, మేలుకొట, శ్రీరంగము, హస్తిన, అనగా కంచి మొదలగు స్థలములయొక్క మాహాత్మ్యములును ఆయా మూర్తులయొక్క నామధేయములను తీర్చివేషములును, అందులకు కారణములను, బహుభాగుగా వ్రాసియున్నది.

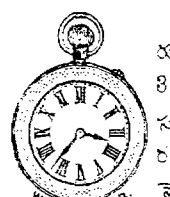
ఇదిగాక తిరుపతి శ్రీ వేంకటాచలవతి, వై తిరుపతి వాపవినాశ తీర్థము పడుట మేలుకొట శ్రీ చెల్లపిళ్లస్వామి, అతని గుడియు గుంటయు, శ్రీరంగవిమానము శ్రీరంగముయొక్క సప్త ప్రాకారముల, కంచి శ్రీనరదరాజులు గరుడవాహన సేవతో నున్న వరదరాజులస్వామిలవారి దేవశములయొక్క ఫోటో నున్న, అంతుచేర్చి 8 ఆష్టోను పటములతో నున్నది.

వెల రూ. 1 0-0

ఎమ్. ఆది అండ్ కంపెని,

పుస్తక వ్యాపారులు, మద్రాసు.

వాచీలను కొనువారికి మంచితిరుణము. తృప్తికరమయినవాచీలు. ఒకసారి తెప్పించిమాడును.

(1) వెండిమూత, 18 మిడియం వైజురు, 3-0-0 షేన్నిడయలు రు. 8-8-0 పూచి 8వండ్లు. (2) లోహము, 18 లోహము మూల సరియైనకాలము చూపును. పూచి 5 సంవత్సరముల రు. 4-8-0 (3) చక్కని నిక్కలు వెండిమూత డబ్బుల్ గ్లాసు. నిండుమాత్ర నగల 16, 19 వైజులు. పూచి 5 వండ్లు రు. 6 (4) డిటోడిటో "క" మారి రు. 8. 5) వాచమునకు వీగము యిచ్చునది లేవరువాచ్ నిక్కలుమూ తిరు. 7. డిటో వెండి రు. 9-8-0 6 మణికట్టువాచి నిక్కలువెండి రు. 5. డిటో వెండి రు. 6. 1 శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి, నిమిషముల చూపునది. శ్రీవేంకటేశ్వర. 8 పూచి 5 సంవత్సరములు వెళ్లుఎండువాచి కంపెనివారి ఈవై వాచీలు గాక రాష్ట్రపు పేటెంటు మున్న గుప్తసిద్ధి కెక్కినవ్రకులు జేయు వాచీలు, బంగారువతి, వెండి. టోపునగాని చిల్లరనగాని మావర్తదొరుకును, ఒక్కవాచికి 5. పి ఆ 6 లు. అన్నవాచిల్ల బంపిన కేటలాగును బంపియును. ఎక్. గోపాలకృష్ణ, నాచ్ మేకరు.

జామానుసేమకేసకు మిమారువీధి, 17 వైబొంబాయి 2.

కవిత్వతత్వవిచారము.

(Principles of Telugu Poetry)

ప్రంథకర్త: క రామలింగారెడ్డిగారు ఎం. ఏ.,

అచ్చుకొత్తరకము. వెల రు 1-8-0.

చిహనము:— హెచ్. వి. కృష్ణ & కో

వల్లపింగు వజ్రపట్టు,

267 చింత్రావేటి, మద్రాసు

కీర్తిశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. భర్తలు ప్రత్యేకము. అమృతాంజంజీపో, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

ప్రకృతి శాస్త్ర విషయములు

శక్తి నిర్మాణము.

ప్రకృతి వ్యాప్తమున వ్యాప్త కాలపర్యాప్త భావాలకు కురిసి వ్రాయడమైనది. శక్తిని నిర్ణయించుటకు కావలయు సంకేతము లీ వ్యాప్తమున నూచితము.

శక్తి చలనకారణము. చలనము నిర్ణయించునది వేగము. వేగము నూచము, కాలము, ఈ రెండింటి సంబంధము. వేగమునకు వాహనములు.

పాదావళి గాలి	10	అడుగులు	1 సెకను.
బిల్లుబండి	36-75	"	"
గర్భిణి	110	"	"
నుడిగాలి	160	"	"
భూ కేంద్రము	10-1000	"	"
వెలుగు	192000	"	మైళ్లు

వేగము 1 సమము, 2 అసమము-అసమ వేగము, ప్రతి క్షణమునకు గాని సెకనునకుగాని మారుచు. ఇట్టి అసమ వేగము సురక్షిత, వృద్ధిదశల పొందవచ్చును. భూశక్తి జనకముగా వేగవృద్ధి 32 అడుగులు 1 సెకను-1 సెకను అక్షర ప్రతి సెకనును వేగవృద్ధి 32 అడుగులు 1 సెకనునకు పడుచుండు వస్తువుయొక్క వేగము. మొదటి సెకను ఆరంభమును సున్న, రెండవ సెకను ఆరంభమును 32 అడుగులు సెకనునకు, మూడవ సెకను ఆది 64 అడుగులు.

వ్యాప్తము శాస్త్రములలో మూడు సూత్రముల వచించి. ఆ ఆమునపేర్లు భాగించినవి.

1 వ సూత్రము.

పదార్థ పదార్థమైయుండును. ప్రతిపదార్థమును కదలుచున్న దేఖా దిశనే సమవేగముతో బోవును. ఇతర శక్తులు పనిచేసినయెడల చలన దిశయుండుగాని, వేగముండుగాని మార్పు తీర్చవచ్చును. లేనియెడల మార్పులేమియు నుండవు. ఈ సూత్రము ప్రకృతి ప్రదర్శించుట దుస్సాధ్యము. కాని మన అనుభవములకు విశేష సంగతులు దీనిని దర్శించుచున్నవి. క్షుణ్ణి కొత్తయొక్క బండి దిగినయెడల ముందరకు పడుచును. దిగిన వెంటనే భూమి స్పర్శనలక కదుము క్రిందిభాగ ముగ పోవును. మీదిభాగము బండియందున్న పుటి చలనస్థితి వీడక పోవుటకే ముందరకు పడుచును. కొత్త గుట్టము వాతాత్మక నాగినయెడల అక్షయములు మీదుగ బడును. ఇనుపదారులయందు సంభవించు అనుభవప్రదములకుకూడ నిజదత్తయే కాకాణము. మొదట (Engine), ఆగినోడనే, వెనుక బండి ఆగంటే వేగము. ఒక దానివలె నొకటివడి తుత్తినియులుగ నగును.

చలనకారణందలి మార్పు నిర్మాణమునకు శక్తితో ముందు.

2 వ సూత్రము

శక్తి పనిచేయు దిశనేగాక సంభవించును. ఈ రెండవ సూత్రము శక్తినిర్మాణవిధము సాధ్యమవుచున్నది. పదార్థభావమున వస్తువుయందుండు పదార్థ సంగ్రహ మెట్లో అట్లే వేలన భాగముకూడ చలనమొత్తము. ఇదివేగపదార్థ భాగముల గుణించిన మొత్తము. ఇది సంఖ్యామాపముగ తెలియజేయుటెట్లు? ఈ భా = ప. భా × వేగము.

$$\text{శక్తి} = \text{ప. భా} \times \text{వేగము}$$

$$= \text{ప. భా} \times \text{వేగము}$$

$$= (\text{ప. భా} \times \text{వేగవృద్ధి})$$

వ్యాప్త శక్తి పరమాణువు శక్తి పరమాణువు నిర్ణయించినది. దీనినుండియే నిర్మాణాలకే మేల్పరచడమయినది. 1 పౌను పదార్థ భావమునకు 1 అడుగు 1 సెకను సెకను వేగవృద్ధి కలుగజేయు శక్తియే ఆ భావంతే. దీనినే 1 పౌండ్ అందురు. గరిమాంత పౌను నాశ్రయించుకొనిన "యంత్ర" నామము 1 పౌను గరిమా. ఇది 1 పౌను నిలువున 1 అడుగు ఎత్తుకు ప్రయోగించవలసిన శక్తి.

ఈ సూత్రమునందు మరియొక సంగతికూడ గమనించవలెను. అనేక శక్తులు పనిచేయుచున్న పుటికిని ఏక శక్తిగాని కాగ్యమునే చేయుచుగాని, ఒక శక్తికిని మరియొక శక్తికిని

ఏమియు సంబంధములేదు ఏక శక్తిగాని ప్రమాణమునకు తగిన మార్పును చలనభావమందు కలుగజేయును. శక్తిని నిర్ణయించుటకు పరిమాణము, దిశకూడ కావలయునని విశదమే

3 వ సూత్రము

కార్యప్రతికార్యములు సమమై, ఎదురు దిశల సమతేజస్వ సంభవించును. కరంగి కాల్చినయెడల గుండు కొంత వేగముతో బోవును. పిరింగి కదలుటకు వీలున్నయెడల వెనుకకు కొంత వేగముతో కదలును

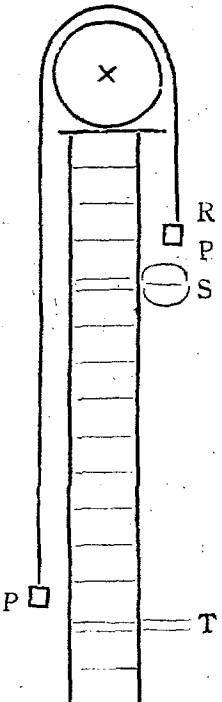
$$\text{ఫిరంగి ప. భా} = \text{వేగము}$$

$$= \text{గుండు ప. భా} = \text{వేగము}$$

చంద్రుని భూమియు భూమిని చంద్రుడను ఆకర్షించుకొనుచున్నది. మొదటి కక్షయే చంద్రుని ఆకాశమార్గమందుంచునది. రెండవ కక్షి సమద్రపు పాటుపోటులకు కారణము ఈ రెండు శక్తులు సమము.

రెండవ సూత్ర యధార్థమును యంత్ర సహాయమున చూపెదము. ఫిరంగుగ నమర్చబడిన కప్పిమీదుగ బోవు నొక సన్నని త్రాటి రెండు కొనలను రెండు సమాన బరువులు కట్టి యున్నవి. ఒక కొలత బద్ధ సహాయమున బరువులు దిగు ఎత్కుదురములు, కొలవ వీలగును.

రెండు బరువులు సమముగ ఉచే మొదట చలనముండదు, R చిన్న బరువు P, మీద బెట్టుటవలన

టకు వీలయ్యుండు గడియారము గలదు. అట్టి గడియారము పట్టు వదలికప్పుడు వదిలి S దాటునప్పుడు ఆపినయెడల చలన మారంభ మగు సమయమునుండి S దాటునరకి అగు కాలము తెలియును. మరియొక సారి మునుపటివలెనే వదలి S దగ్గర నుండి క్రింది లోహపు బిళ్లదగ్గరకు వచ్చు సమయము కనుగొనవలెను S దగ్గరకు, T దగ్గరకు వచ్చినదని ప్రాతీకలన తెలియవలెను. అందుచే ఇప్పుడు రెండు సమయాల తెలిసికొనినవి మూడు అంశములు. 1, స్థిరవిశ్రమస్థానమునుండి S దగ్గరకు బోవు కాలము. 2, S దగ్గరనుండి T దగ్గరకు బోవు కాలము 3, S+T ల కుండుదూరము.

S దాటితొనే మీది చిన్న బరువు పీడును గాన తదంతరచలనము న్యూటన్ 1 వ సూత్ర ప్రకారము, సమవేగ చలనమయి యుండును. సమవేగ చలనము గాన దూరకాలముల (2,3) బట్టి S దాటు దూరమును కుండు వేగము నిర్ణయము. S, T ల కుండు దూరము, మార్చినను, కాలదూర సంబంధము మారక పోవుటవలన చలనము సమచలనమేయని నిదర్శనము. ఇదియే న్యూటన్ 1 వ సూత్రమునకు ప్రత్యక్ష ప్రమాణము. S, T ల కుండు దూరము 20 అడుగులు 5 సెకన్లులో, పోయినయెడల, దూరము 16 అడుగులు చేసిన కాలము 4 సెకన్లు పట్టును. S దాటిన సమయమునుండి అప్పటికుండు వేగముతో P, సమచలన దశను పొందును.

1, విశ్రమ స్థానమునుండి S దగ్గరకు బోవు కాలము 2 2/3 సెకన్లు విశ్రమము వేగమునున్న S దగ్గరకు వేగము మీదికిని నిర్ణయము. R యొక్క బరువు నిరంతరము పనిచేయునది. అదియే చలనకారణము. అందుచే వృద్ధి సమవేగవృద్ధి అయియుండును. 2 2/3 సెకన్లులో వేగము 4 అడుగులు సెక

ను వేగము జనించినది గాన వేగవృద్ధి 1 1/2 అడుగులు 1 సెకను 1 సెకను విశ్రమ స్థానము నుండి S వరకు చలనము సమవేగవృద్ధి చలనమున కిట్టిగా మామవచ్చును SPI 1 సెకనులో చేరనట్టి స్థలము దుంచిన యెడల అప్పటి కుండు వేగము, పూర్వపు వేగమందు సగము యుండును అందుచే న్యూటన్ 1 వ సూత్రమునకు ప్రమాణ ప్రత్యక్షమే నిరంతరము పనిచేయు శక్తి సమవేగవృద్ధి కారణముగా ఇప్పుడుకని బెట్టిన వేగవృద్ధినుండి భూశక్తి జనకముగా వేగవృద్ధి కనుగొనవలెను P-P-10 పౌను చిన్న బరువు = 1 పౌను అయిన యెడల కదల్చునది 1 పౌనుగరిమా ఇది న్యూటన్ 2 వ సూత్రము ననుసరించి (10 X 10 X 1) కనిబెట్టిన వేగవృద్ధి

$$1 + \text{భూవేగవృద్ధి} = 21 \times 3/2$$

$$\text{భూవేగవృద్ధి} = 31 1/2 \text{ అడుగులు } \times \text{సెకను}$$

న్యూటన్ 2 వ సూత్రముకూడ రీ యంత్ర సహాయమునే ప్రత్యక్ష ప్రమాణము చిన్న బరువు రెండింటినికీ, కదలు పదార్థభావము అన (P X O, X R) మారకుండ చేసినయెడల, అన R=2 పౌనులు, P=91 1/2, P=9 1/2 చేసిన వేగవృద్ధి 3 అడుగులు సెకనునకు అగును కదలు పదార్థభావము పూర్వము దానికి రెండింటినికీ, P=20 1/2, P, R=1 పౌను అయిన యెడల వేగవృద్ధి పూర్వము దానికి సగమువును శక్తి పదార్థ భావ వేగవృద్ధి గుణించిన మొత్తములో సమముగా మారుచుండును— పదార్థభావ 1 పౌనుయందు, వేగవృద్ధి=1 అడుగు గాక సెకను సెకను జనించు శక్తి, ఆధారాంత యగుచున్నది.

ప్రాస్పెక్షమున శక్తి అంత పదార్థభావము ఒక గ్రాము యందు 1 శతాంశమీటరు సెకను సెకను వేగవృద్ధి కలుగజేయు శక్తి. దీనికి ఒక "డైను" అందురు

డైన్ పదార్థ నైజగుణము. శక్తి ప్రయోగము లేక కదలుచున్న వస్తుచలనమందు మార్పులుండవు. అయినను మార్పు కానప్పుడు శక్తి లేదని చెప్పటకు వీలులేదు రైలు సగవేగముతో బోవుచున్నప్పుడు చలనమందు మార్పు లేనేలేదు ఇంజన్ శక్తి ఏమయినది? అని యడుగవచ్చును ఇంజన్ శక్తి కమ్ములరాపిడి, వాయుసంఘర్షణ, వీరిని ఎదిరి చలనవేగము తగ్గకుండ జేయుటయే దానిపని.

శక్తి వేగవృద్ధి ఖీణముల పోతువైనను, లేక ఇతర శక్తుల నణచి చలనమందు మార్పులేకుండ చేసినను శక్తి పని చేసినదని యందురు. చలనము లేనియెడల పని ఏమియు చేయలేదనియే. పెద్దరాతి నొక దాని కదల్చు ప్రయత్నించి కదల్చు లేక పోయినయెడల చేసినపని సున్న. ఒకడు నూరు ఇటికల ఒకచోటునుండి మరియొకచోటునకు మోసినయెడల మరియొకడు ఆ స్థానమునకే 200 ఇటికల మోసిన, రెండవవాడు మొదటివాడు చేసినపనికి రెండింటిని చేసినాడు. 100 పౌనుల బరువు 10 అడుగు లెత్తుకు చేసినపని 20 అడుగు లెత్తుకు చేసినపనిలో సగము "పని" నిర్ణయముతో కాలమునకు సంబంధము లేదు. పని వేగము తెలిసికొనవలసి వచ్చును, కాలము అవసరమై యుండును. గంటకు ఎంతవని? "పని" శక్తి పరిమాణమును ఆ శక్తి దిశను శక్తి పోతుచలన దూరమును గుణించిన మొత్తము "పని" ఆధారాంత 1 పౌను ఇది ఒక పౌను 1 అడుగు ఎత్తునప్పుడు చేసినపని. ప్రాస్పెక్షమున గురుత్వాగించు అంత 1 డైనును శక్తి, చలనము లెక్కారణముగా నాదికేనే, శతాంశ మీటరయినప్పుడు చేసినపని. దీనిని 1 "ఎర్గ" అను నామము యిచ్చిరి.

ఒక "ఇంజన్" 198000 పౌనులను 1 గంటలో 1 అడుగు ఎత్తి గలిగినయెడల పని వేగము సెకనునకు 198000/60 = 60 = 550 Foot Perms అడుగు పౌనులు సెకనునకు సెకనునకు 550 అడుగు పౌనుల పనిచేయు బలమునకే "అక్షయబలము" అను నామమిచ్చిరి. యంత్రముల విషయమై వాడుక యుండును "పనివేగ" "బల" అంత "కోటి ఎర్గ" దీనికి "వాట్" అను నామము ఇచ్చిరి.

దీపావళి పండుగ బహుమతి

వెల చీర L-కి 1-13-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము

ఈ చీరలు మిగుల మేల్మయిన తెలుపుమల్లులూ, ఎరుపు చాకలేట్ రంగులూ దశని నపు తీగలవలె శృంగారముగ అచ్చొత్తించి, చుట్టును సన్నని అంబు కట్టియున్నది. ధనిలు, ఓదలు పండుగల యందు ధరించు కొందురని స్వల్పము వెలుల తగ్గించి యిచ్చెదము. ఈ ధరలు

ఈ రాగల దీపావళి పండుగకు గోవా రాజ్ చీర వెల L-కి 4-2-0 బొంబాయి చాలామణి చీర వెల L-కి 2-2-0 చిరునామా:— ఎన్. ఎమ్ సామికం. పెని వెం. 6. వెంకటేశ. మే. ప్రి. వీధి, సామలూరు పేట మద్రాస్.

న్యాయాంధియా పత్రిక అప్పీలు

“న్యాయాంధియా” పత్రికనుండి చెన్న పురి ప్రభుత్వము వారు ముద్రణకాసనము క్రింద తీసికొనిన 2000 రూపాయల ధరావత్తు వశపత్రమును గూర్చియు, “న్యాయాంధియా” పత్రిక సంచికలు ఎక్కడనున్నను అవి ప్రభుత్వమువారి వశము కావలయునని శాసించుటను గూర్చియు చదువరు తెలియునన్నారు. న్యాయాంధియా పత్రికాధిపురాలు ఆని బెసంటు దొరసాని దానివూడ దాఖలుచేసిన అప్పీలు చెన్న పురి హైకోర్టులో ముఖ్యన్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి ఐలింగ్, న్యాయమూర్తి కేమగిరిఅయ్యలగూర్త యెదుట గత మాసము 21 వ తేదీని విచారణకు వచ్చెను కోర్టువారు వచ్చుట కొక గంట ముందుగానే కోర్టు మందిర మంతయు విద్యార్థుల భోదను న్యాయవాదులతోడను క్రిక్కిరిసిపోయెను.

ప్రభుత్వమువారి పక్షమున పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు ఆచ్ఛరక్, గవర్నరు మెంటు సాలిసిటర్ జెనరల్ గాల్గ సా హాయ్యమున ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు వాదించిరి.

అనిబెసంటుగారు తమ వాదములను తామే సరిపెరి. ప్రారంభమున ఆమె తన అప్పీలు అర్జీని జదివి ప్రభుత్వమువారు ఆక్షేపణకనుమలని నూచించిన వ్యాసములు గల సంచికలను గాక పత్రిక సంచికల నన్నిటిని తమ వశము చేయవలయునని ప్రకటించిరినియు, అయినను అట్లు వశముచేసికొనలేదనియు చెప్పెను.

క్రొత్తధరావత్తు తీసికొనినందుననే అట్లు చేసిరేమో యని న్యాయమూర్తి కేమగిరిఅయ్యలగూ రచుగగా క్రొత్త ధరావత్తు తీసికొనటకు ముందును ఏసంచికను ప్రభుత్వమువారు తీసికొన లేదని బెసంటుమ్మ తెలియజేసెను.

పత్రికాశాసనముక్రింద ఆక్షేపణపడిన ప్రచురణములనే ప్రభుత్వమువారు వశపత్రముకొన వలయునగాని పత్రికలన్నియు వశపత్రముకొన దగదని ఆమె చెప్పి తమ వాదమున కనుకూలముగానుండు కోర్టు ధరావత్తు సంబంధపు కేసులను వివరించెను.

ధరావత్తు విధింపబడు నప్పుడును కేసు విచారించు నప్పుడును ఏయే ప్రచురణములకు ధరావత్తు వశపత్రముకొనదని వ్యక్తిపత్రమువలయును. ఆక్షేపణలుగల ప్రచురణముల గుఱించి ముందు తెలియజెప్పినకా ముద్రయు తన సమాధానములు చెప్పెను. మొదట స్వల్పముగు ధరావత్తును, అనంతము ఎక్కువ ధరావత్తును, అటాపియ్యట పత్రికను మాన్పించుటయు న్యాయశాస్త్ర సమ్మతముల గుఱివెల్ల. ప్రస్తుతము ఆక్షేపణపడిన ప్రచురణములు 20 గలవు. పత్రికా శాసనముక్రింద వీనిలో నొక్కొక్కటియు నేయే సెక్షను క్రింద వచ్చునో తెలుపబడలేదు.

అనంతరము ముఖ్యన్యాయమూర్తిగారు ఆక్షేపణలను, వానిక సరియగు సెక్షనులను జెప్పువని ఎడ్వోకేటు జనరలు గారి నడుగగా వారు వానిని చదివిరి.

తరువాత బెసంటుమ్మ తన వాదముల నుపక్రమించి ప్రచురణములలో నొక్కొక్కటియు ఒక్కొక్క సెక్షనుక్రింద వచ్చునని చెప్పిరిగాని పత్రికా శాసన సెక్షనులందు చెప్పబడి కట్టి మాటలుగాని వాక్యములు గాని ఈ ప్రచురణములందు లేవని చెప్పెను. ఏయే విషయములను బట్టి యొక పత్రిక కాని యొక ప్రచురణము కాని ప్రభుత్వమువారి వశము కావలయునని నిర్ణయింపబడినదో ఆయా విషయము లన్నియు తప్పులేకుండ సరిగా శాసన సమ్మత విధమున నుండుట ముఖ్యము. ఆమె కొన్ని కేసులంట్ల న్యాయమూర్తుల వాక్యములను విమర్శించి పత్రిక యం దేవిషయము నైనను పత్రికా శాసనము క్రిందికి తీసికొనివచ్చి దానికి వివరతార్థమును గల్పింప వచ్చుననియు పత్రిక యం దేనమాచారము ప్రకటించినను దోషమేయనియు, పత్రికలు సమాచారములను విషయవిమర్శమును ప్రకటింపదగదనియు, శాసన మెట్టి విషయము నైనను ఏరియో యొక సెక్షనుక్రిందికి దేగలదనియు క్షణించెను. తాను ప్రకటించిన ఆక్షేపణములగు విషయములు ఇతర రాష్ట్రములలోని కొన్ని పత్రికలలోనుండి ఎత్తివ్రాసిన నకలులనియు ఆయా రాష్ట్రములందా యా పత్రికలలోని ప్రచురణములకు ప్రభుత్వమువారు తప్పవట్లకపోగా, వాని నకలులను ప్రకటించినందులకు తప్పుపట్టుట ఆశ్చర్యకరముగా మున్నదనియు బెసంటుమ్మ చెప్పెను.

అవరాధ విచారణమునందు ముద్రయు కనుకూలముగా శాసనపు సెక్షనులను తీసికొనవలయును గాని ప్రతికూలముగా తీసికొనగూడదు. మేస్త్రీటుగారి ఉత్తరువుకు వ్యతిరేకముగా సంచరించుట సివిల్ క్రిమినల్ తెలియలేదు. మేస్త్రీటు ఉత్తరువునకు వ్యతిరేకముగా నడచుట శిక్షాదాన్యమగు నేరమే. అట్టి యెడ న్యాయాంధియా సందర్భమున వాదించుటకు ఏల సివిల్ క్రిమినల్ న్యాయవాదులను బంపిరో.

కేసు, 2000 రూ. ధరావత్తు ప్రభుత్వమువారి వశమగుటతోనే నిలిచి పోలేదు. తరువాత ఈయబడిన 10 వేల రూ.లును ప్రభుత్వమువారు వశమొనర్చుకొందురు. మొత్తమునూడ పత్రికాసందర్భమున 2 లక్షల రూ.లకు పైగా నష్టమగుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులందు సెక్షనులను అతిశాస్త్రగాను, ముద్రయుకి కొంచె మనుకూలముగను తీసికొనవలయును.

కలకత్తా హైకోర్టు తీర్పునే చెన్న పురి హైకోర్టు వారును అనువతించు నెడల పాలనాకార్య నిర్వాహకుల యధికారమునుండి హొందవ ప్రజలను రక్షింతురని బ్రిటిషు కోర్టువారికి గల భార్యగౌరవ మంతయు నిర్మూలమగును. ముద్రణకాసనపు 17వ సెక్షనుక్రింద మేజిస్ట్రేటు తన యెదుట ధరావత్తు కట్టనలేదని యుత్తరువు ఇచ్చుట న్యాయబద్ధము కాదు. న్యాయాంధియాపత్రిక ముద్రింపబడుచున్న ముద్రణ యంత్రము చాలకాలమునుండి యున్నది గనుక మేజిస్ట్రేటు దానిని నుత్తరువొసగుట కధికారములేదు. పాట్నూ హైకోర్టువారు నీమాత్రమునే అంగీకరించిరి. 3 వ సెక్షనునుండి పుట్టిన ధరావత్తునుగాని పత్రికనుగాని 4 వ సెక్షనుక్రింద వశపత్రముకొను ఉత్తరువు ఇచ్చినగాని 17 వ సెక్షను వర్తింపదు. 3వ సెక్షనులోని ఉపసెక్షనుక్రిందధరావత్తును వశపత్రముకొనుట వలనుగాదు. కాన 3,4 సెక్షనులక్రింద ధరావత్తు కట్టలేదు. ఇట్లు 4 వ సెక్షనుక్రింద ధరావత్తును వశపత్రముకొన జాలరు. 4 వ సెక్షను (1) క్రింద చెల్లింపబడిన ధరావత్తు విషయము 17 వ సెక్షనునందు చెప్పబడినందున 17 వ సెక్షను ప్రకారమును ధరావత్తును వశ మొనర్చుకొనుట న్యాయబద్ధముకాదు. 17 వ సెక్షనునందు జెప్పబడిన కారణమునుబట్టి 4 వ సెక్షను క్రింద ధరావత్తు స్వాధీన పత్రముకొనినది తెలిపిరి. 17 వ సెక్షనును 4వ సెక్షనుక్రింద చేర్చుటకు యందొక మితియుండవలయును.

తరువాత పత్రిక కనుకూలములగు విషయములగు సమాచారములనే పత్రికయందు ప్రకటింపవలయునా యని బెసంటుమ్మగా రడిసిరి. ఒకవేళ న్యాయాంధియా పత్రికలో స్వరాజ్య విషయమునకు వ్యతిరేకమగు నొక వ్యాసమును ప్రకటించినది మాత్రమున పత్రిక స్వరాజ్యమునకు వ్యతిరేకముగా నేరము.

న్యాయస్థానమువారు తీర్మానించినది, శిక్షావిధానముగా ఒక పత్రికనుగాని ధరావత్తును గాని వశపత్రముకొనుటకు ప్రభుత్వమువారికిధికారములేదు. అంగ్లన్యాయశాస్త్రము ప్రకారము ఒకని ఆస్తినిగాని ఇంక దేనినిగాని వశపత్రముకొనుట అతనికి విధించెను కళకత్తునుగు శిక్ష. అతిభూగ నేరములు సరిపెరిగాని ఒకని స్వల్పమును వశపత్రముకొనరు. అదియైనను న్యాయస్థానమువారు తీర్మానింపవలయును. ప్రస్తుత విషయమునందు మేస్త్రీటుగారు ధరావత్తును వశపత్రముకొనుట యుచిదని తలంచి యట్లుచేసిరి. కాని జూరీవారి యభిప్రాయమేమియు దిసికొనలేదు.

అనంతరము పత్రికా శాసనపు చారిత్రమును బెసంటుమ్మ తెలియజెప్పి ప్రస్తుతము వీలుగాదని ఇది వఱకు హైకోర్టువారు వాపసు చేసిన రివిజను పీటిషనును మజల దాఖలుచేయగా ముఖ్యన్యాయమూర్తిగారి పిటిషనును ప్రస్తుతపు కేసు ముగిసిన పిదప దాఖలుచేయ వచ్చునని చెప్పిరి.

ప్రకటింపబడిన విషయములను గుఱించి సమాధానము చెప్పుచు బెసంటుమ్మ 4వ సెక్షనులోని “వివరింపు దూషణము” అను మాటలకు సరియగు నర్థమును గ్రహింప వలయునని చెప్పెను. అనంతరము గయలు బండ్లలో పెట్టెలను నిలువయుంచు ప్రచురణవిషయమునుగుఱించిన వ్యాసములందు ప్రజలను క్రొత్త కోష వశమగుటను చేయు వాక్యములేదనియు, ఏ సెక్షను క్రింద ఈ విషయములు వచ్చునో తనకు అర్థము కాలేదనియు ఆమె తెలిపెను.

భద్రాచలమునందు దోపిడిదొంగలను గురించి వ్రాయుచు ఆ ప్రాంతములలో ప్రజల నేల దొంగలకు వెలుగుండు నట్లు సాయుధులనుగా జేయరాదని యామె వ్రాసిన విషయము ఆయుధశాసనము క్రిందవచ్చునని చెప్పబడినది. అనేక జాతీయ సభలయందు నాయకులును ‘ఆయుధ శాసన

మును ద్రోసివేయ వలయుననియు, దానివలన ననేక కష్టములు గలవనియు తీర్మానించుచుండిరి ఈ విషయముల నన్నిటిని జేర్చినయెడల నాకేసుకంటె శిష్టతకు కలుగునే ఆ కేసు నేల తీసికొనరాదని బెసంటుమ్మగా రడిసి.

కలకత్తాయం దొక ప్రముఖునికి నిర్బంధావాస శిక్ష విధించుట ఆన్యాయమని వ్రాసిన విషయము న్యాయమూర్తి గారు తీవ్రమగు భాషయని చెప్పిరి.

మజిలీని ప్రచురణములకును ఆమె సమాధానము చెప్పి వానిలో నేవియు ముద్రణా శాసనము క్రింద రావని చెప్పెను. ఆనాటికి విచారణ పూర్తయ్యెను.

మరుసటి దినమున మజల విచారణ ప్రారంభము కాగా బెసంటుమ్మగారు “ప్రత్యేక సామ్రాజ్య దిన” మను కీర్తి క క్రింద ప్రకటించిన వ్యాసములను గురించి వివరింతుమని చెప్పి వానిని వివరించిరి అభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమును గలిగిన దేశమునందు స్వతంత్ర భావముల గలిగిన పత్రిక ప్రభుత్వమువారి వర్తన విమర్శించి ప్రకటించుటకు అధికారము గలిగియుండును. ఒక వర్తన గూర్చి తన అభిప్రాయము నిచ్చుటకు ప్రతి పౌరునికిని హక్కుగలదు ఆ మరతుమీదనే నిర్బంధములేని చక్కని పత్రిక పనిచేయ గలదు. లేదనంతర మామె న్యాయాంధియా ప్రకటనోద్దేశ్యమును బెరిసి ఆ విషయమును స్పష్టముగా ప్రచురించినన్యాయాంధియా పత్రికను దాఖలు చేయబోయెను. ఆ సమయమున ఎడ్వోకేటు జనరలుగా రద్దవచ్చి దానిని దాఖలు చేసికొన గూడదనియు ఆ విషయము ప్రకటింపబడిన పత్రిక అది కాదనియు చెప్పిరి కాని న్యాయమూర్తులు దానిని దాఖలు చేసికొనిరి. పిమ్మట బెసంటుమ్మ న్యాయాంధియా పత్రికయందు దృష్టాంతములను జూపుచు తాను ఎల్లప్పుడును రాజకీయ కలిగియే యుంటి ననియు, సామ్రాజ్యమునందు హిందూదేశమునకు స్వపరిచాల నము బ్రయత్నించుటయే తన ముఖ్యోద్యమమనియు, పత్రికా శాసనమునందు ప్రతి స్వల్ప విషయమును బెంచి వివర తార్థములను గల్పించి న్యాయాంధియా పత్రికపై అ, యోగములను మోపి మానవ తేసి న యెడల హిందూదేశమునందు ప్రతిపత్రికయును నిరాశనొంది త్రిణించు ననియు ఆమె చెప్పెను.

దేశమునందు, వ్యాపనమునకును, కాంతిని పత్రిక అన్వంతము గలుగజేయుచున్నదని ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు చెప్పిన విషయము సందర్భమున బెసంటుమ్మ సెప్టెంబరు 7వ తేదీ మున్నగు సంచికలయందు నిద్రాసములనుజూపి తనయం దేమియు కోషజనకమగు వ్యాసమును, న్యాయశాస్త్రతయు లేదనియు తన రాజకీయ కల్పల మనియు జెప్పెను, అనంతరము నైలుబండ్లలో పెట్టెలను నిలువయుంచు విషయమునుగూర్చి చెప్పెను 1914 వ సంవత్సరమునుండియు ఈ సురుస్య చర్చింపబడు చుండెననియు ప్రస్తుతపు కేసు తలకెట్లక భూవ్యమే దీనివిషయమై అనేకములైన ఉద్గ్రాములు ప్రకటింపబడినననియు ఆమె చెప్పెను. ఈ వ్యాసములందు ముఖ్యముగా 3 వ తెరగతి బీదప్రయాణికుల కష్టములు వివరింపబడినవి. ఇట్టి విషయముల ప్రకటనమునకే ధరావత్తును పత్రికలను వశము చేసికొనుట కలుగు నెవల ఈ దేశములో ఏ పత్రికా శాస్త్రనిర్వాహకునికిని సౌఖ్యములేదు. ఏ పత్రికా సంపాదకుడును విమర్శల విషయమున కలమును బూర జాలడు.

ధరావత్తు తీసికొనిన తరువాతనుగూడ తీవ్రమగు భాష మపయోగించిరిని ముఖ్యన్యాయమూర్తిగా రచగా, తీవ్రతయం దేమియు భేదములేదనియు, ధరావత్తు సందర్భముననే తాను అతి బాగ్రత్తగా మంటిననియు బెసంటుమ్మ జవాబుచెప్పెను ఆమె స్పష్టముగా స్వల్పస్వల్ప వ్యాసమున తన వాదములను ముగించి ఈ కేసునందు తనకు ప్రతికూలముగా తీర్పుచెప్ప నెవల ప్రీవీ కాన్సిలుకు అప్పీలుచేయుట కనుజ్ఞ నీయవలయునని కోరెను.

తరువాత ఎడ్వోకేటు జనరలు గ్రీనివాసయ్యంగారు తమ వాదమును ప్రారంభించి ముద్రణకాసనము 17 సెక్షను ప్రకారము అప్పీలువారు న్యాయమూర్తుల యెదుటకు రావచ్చు లేదని చెప్పెను. 4వ సెక్షనునందు నూచింపబడిన విషయము లేదైన పత్రికలు ప్రకటించునెవలప్రభుత్వమువారుచగా వత్తును తీసికొని దానిని వశముచేసికొనవచ్చును. అప్పీలు చేసిన యెడల కోర్టువారు 4వ సెక్షనునందు చెప్పబడిన విషయములు ప్రకటింపబడిననో లేదో బాగ్రత్తగా చూడవలెను. ప్రభుత్వము వారు వశపత్రముకొనిన ధరావత్తును కోర్టుగాలేమియు చేయ జాలరు. ప్రచురింపబడిన విషయములు కోషజనకములు కాకు న్నయెడలను, అవి 4వ సెక్షను క్రిందికి రావచ్చు యెడలను ధరావత్తులు వశముచేసికొన విషయమును వారు ప్రోసీనేయ వచ్చును.

వార విశేషములు

ప్రభుత్వమువారి యధికార పరిమితి యెట్లు? 4 వ సెక్షను క్రింద వచ్చు విషయములను వారు బాగుగా చర్చించి కనుగొనిరా? యను ప్రశ్నములు ఎరువారే విచారించవలసినవి. ప్రాంతమున భరావత్తు తీసికొనటయే అక్రమమని ఆనిబెంటుగా చనుచున్నాడు. 4 వ సెక్షనునుండి పట్టిన 4 వ సెక్షను ప్రకారము భరావత్తు ప్రభుత్వమువారి వశమైనదని ప్రకటించినది. అందు 17-వ సెక్షను నుండియు యామెయనినది. ఒక "ఉప" సెక్షను లేనిది ఒక స్వల్ప నిబంధన ముండదని ఆమె చెప్పెను గాని ఆ విషయముననే ప్రమాణము లేకపోయెను. స్వల్ప నిబంధనము ప్రకార మేర్పడినది యుత్తరువును ఎప్పుడైనను మార్చవచ్చును. ఈయుత్తరువు "ఉప" సెక్షను క్రింద నేర్పడినది నడవని భావించవలయును.

ఆమెయొద్ద భరావత్తు తీసికొనునప్పుడు మేజిస్ట్రేటు సివిల్ విషయము నాలోచించలేదని ఆమె చెప్పినది. కాని ఆమె స్వయముగా మేజిస్ట్రేటుగారి యుత్తరువు ప్రకారము భరావత్తు చెల్లించినది. భరావత్తును వశము చేసికొనుట కొక నోటీసు ఉండవలయునని ఆమె వాదించెను. భరావత్తు ప్రభుత్వమువారి వశమయ్యెనని వచ్చిన యుత్తరువే ఒక నోటీసు. న్యాయుండియా పత్రిక లన్నియు ప్రభుత్వమువారి వశమేల కా లేదో తనకు జెప్పబడలేదని ఎద్యోకేటు జనరలు గా చనిరి.

సూచించబడిన విషయము లన్నియు 4 వ సెక్షను క్రింద వచ్చునా యని యామె ప్రశ్నించెను. కలకత్తా హైకోర్టువారి తీర్పుదీని తగిన రూపాని చెప్పి ఎద్యోకేటు జనరలుగారు సెక్షను అర్థమును వివరించి అది యెట్లు వర్తించునో తెలిపెను. దీనిపై దీక్ష చర్చ జరిగెను.

ఆనాటితో విచారణ ముగిసి సురనాడు మరలజరిగెను. ఎద్యోకేటు జనరలుగారు తన వాదములను మఱలనుపక్రమించి ప్రతివాదాదుల 4 వ సెక్షను 2 వ క్లాజు అర్థమును దెలిపి దానిని వివరించిరి. ఈ విషయముపై మరల దీక్ష చర్చ జరిగెను.

అనంతరము ఎద్యోకేటు జనరలుగారు న్యాయుండియా పత్రికలనుండి కొన్ని వ్యాసములను జదివి అవి ప్రభుత్వము వారి సెల్లు నిండపాలు చేసెనో తెలిపెను. అయ్యంగారు, ఆ తేదీ పింప బడిన ప్రముఖముల నన్నిటిని జూపి వాని యందలి దోషములను జెప్పి యుద్ధ విషయమున ప్రకటించిన కొన్ని విషయములను జదివి యవి నిజముగా కొద్దనందు విమర్శింప దగినవియే యనిరి. ఈ విషయము లందును దీక్ష చర్చ జరిగెను.

2 వ తేదీని కొద్ద మరల సమావేశమైన వెనుకముఖ్య న్యాయమూర్తిగారు భరావత్తును వశపఱచుకొనుటను గూర్చి వాదన లింకేమైన నున్న వాచని దెలెంటుగారి నడిగిరి. దెలెంటుగారు "చార్జ్" కానము, అపరాధవిచారణ కార్యముల ప్రకారము కొంతవారలను సలుపవలసి యున్నదనగా ఎద్యోకేటు జనరలుగారు ఈ క్రొత్తవిచారణ సంకల్పమున తామును క్రొత్తవిషయముల నెఱిగి యోచింపవలసి యున్నదనియు క్లర్కు యుండ వలయునని చెప్పిరి. దీనిపై న్యాయమూర్తిగారు రాబోవు కుక్రవారమునకు వాయిదా వేసెదమని చెప్పిరి. భరావత్తు దెలెంటుగారు ముద్రణ కానపు సెక్షనులను గూర్చి వివరించి భరావత్తు ప్రభుత్వము వారి వశమగుటను గూర్చిన యుత్తరువును దీసివేయుటకు హైకోర్టువారి కధికారము గలదని చెప్పి న్యాయుండియా యందు తాను బ్రచురించిన విషయమునుగూర్చి కొంత చర్చ గావించిరి. పిమ్మట హిందూదేశమున ముద్రణకాన ప్రయోగము గురించి దీక్ష చర్చ జరిగెను.

తిరుగు ముందు చెప్పబడును.

సెల్లూరు శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరి దేవస్థానపు శర్మకర్త గారకు శ్రీ బచ్చు వెంకట సుబ్బయ్యకెట్టిగారి కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఈ కళనాడు పం॥ ఆశ్వయుజ శుం॥ లకు సరియగు అక్టోబరు 6 వ తేదీ శుక్రవారమునాడు ఘన్నపురి వైశ్యమును ఉదారగుణ పూరితులను అగు మహారాజ రాజ శ్రీ సంజయ వెంకట్రావు శ్రేష్ఠిగారు సుమారు రు 1500 లు భరగల అద్దాల గంభర్వ విహారమును వై దేవస్థానమునకు సమర్పించి బోవుచున్నారు. కనుక ఆ దినము పూర్వాహ్నము 14 గంటలకు పురుగా జరుగు విహార సంప్రతులును రాత్రి 8 గంటలకు పురుగా జరుగు శ్రీ కన్యకా పరమేశ్వరి ఆద్వాల గంభర్వవిహారసోర్వమునకును విచ్చేయునట్లు సకల కులముల ప్రార్థించుచున్నాను.

చెన్నపురియందు పేగు

అంటువ్యాధులు ప్రబలియున్న ప్రదేశములనుండి తిర ప్రాంతములకు వచ్చు ప్రయాణికుల విషయమై. ప్రభుత్వాధికారు లెన్ని కట్టుదిట్టములు చేయుచున్నను భూకానికప్పుడా వ్యాధులు దిగుమతియై దూరప్రాంతములందున్న ప్రజలకుడ బాధితులగుచుండును. ఇటీవల పూనా, తెంగుకూరు నగరముల నుండి, కొందరు ప్రయాణికులు తిరువల్లి క్షేత్ర వచ్చియుండిరి వారి మూలమున హిందువుల కొకనికిని మహమ్మదీయుల కొకరును పేగుసోకి ముగ్గురును చనిపోవుటెంతయు సంతాపకరము. వ్యాధి వ్యాపించుచుండే పురపాలకాధికారులు తగిన కట్టుదిట్టములను చేసియున్నారు. పురపాలకాధికారుల జాగ్రత్త వలన త్వరలోనే వ్యాధి నిర్మూలమై పోవునని నమ్ముచున్నాము.

దేశీయమహాసభాభివత్తము

దేశీయసభాభివత్తమునకై ఈయేడు విశేషమైన వివాద మేర్పడిన విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. లక్నో ఆహ్వాన సంఘము అనిబెంటుమృగానికి నెన్నుకొనవలయునని పట్టు పట్టిరి. రాష్ట్రీయమహాసభయొక్క సంఘముల యభిప్రాయము అంబికాచరణ ముజిందారుగారిని నెన్నుకొనవలయునని యుండెను. గతవారమునందు కలకత్తాయందు గూడిన జాతీయమహాసభయొక్క స్థిరసంఘమువా రంబికాచరణము జిందారుగారిని నెన్నుకొనవలయుని నిశ్చయించిరి. ముజిందారు గారికి 62 బెజంటుగారికి 25 విజయరాఘవాచారిగారికి 7 హాసే ఇమాముగారికి 1 సమ్యక్తులు వచ్చినవి. అంబికాచరణ ముజిందారుగారు సభాభివత్తిగ నెన్నుకొనబడునని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కర్మకాండ యంతయును ముగిసినగాని ఫలము గలుగదు.

రామానుజ శ్రేష్ఠిగారి బేదార్యము

రావు సాహెబు కలవల రామానుజ శ్రేష్ఠి గారికి వల నేర్పాటు జేసిన రెండు విద్యాభివేతనములను వారి విద్యాప్రియత్వమునకు తార్కాణము. శ్రీ వెంకటేశ్వర ప్రభువు పేరను, ప్రభుశ్రీ పేరను చెన్నపురి శ్రీల కళాశాల యందు ఇంటరుమీడియేటు పరీక్షకు చదువువిద్యార్థిములకు శ్రేష్ఠిగారు రెండు నేతనముల నేర్పాటు చేసినారు. ఇందు నిమిత్తమై వారు 18 నేల రూపాయల గవర్న మెంటువత్తములను ప్రభుత్వమువారి వశముచేసిరి. దీనిమీద వచ్చుపడ్డతో నాలుగు సంవత్సరముల కొక పర్యాయము 25 రూపాయల రెండు నేతనము లియ్యబడును. నేతనముల నొకటి, మైందన శ్రీకిని రెండవది క్రైస్తవశ్రీకిని చెందగలవు. శ్రీవిద్యాభివృద్ధి మార్గదర్శకులైన శ్రేష్ఠిగారు సంప్రసనియులు. వీరివలెనే ఆంధ్రదేశములోని శ్రీమంతులను శ్రీవిద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

సామ్రాజ్య కాన సంభ. గా. వి. ఎ. శర్మగారు

సామ్రాజ్య కాన సంభయందు. గా. శర్మగారు వేసిన ప్రశ్నలకు పాలకులు తగినసమాధానమును చెప్పిరనుటకు నీలు లేదు. యుద్ధానంతరమునందు పాలనమునం దేవిధమైన మార్పులను జేయదలచియున్నారా యని యడిగిన ప్రశ్నకు ప్రస్తుత మా విషయమై చెప్పగల దేమియును లేదని పాలకులు సమాధానము నొసగిరి. పైనిక ఉద్యోగములను గురించియును వాదనానియంత్రణమును గురించియును శర్మగారు వేసిన ప్రశ్నలకు తగిన సమాధానము నొసగ లేదు. రాయపూరు పార్లమెంటుము రైలుమార్గ నిర్మాణమును గురించియును విశాఖపట్టణము నొకా శ్రేయ నిర్మాణమునుగురించియును శర్మగారు వేసిన ప్రశ్నకు పాలకులు సాదకపూర్వకమైన యుత్తరువునిచ్చిరి. కాని ద్రవ్యాభావమే ఈయుద్దయ వ్యాప్తికి ప్రతిబంధకమునీ టిల్లనుగారు చెప్పియుండిరి. యుద్ధము పరిసమాప్తి చెందినవెంటనే హైదరాబాద్ నీ విషయము పాలకుల దృష్టి నాకర్షించుట తూర్పుత్తిమునందలి దేశాభ్యుదయమున కవసరము.

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు

దక్షిణాఫ్రికా సమస్యను తిరిగి తలచుచు నిచ్చుటెంత యు ఓచారకరము. దక్షిణాఫ్రికాలోని అధికారుల దృక్పథము మారినగాని, అక్కడ కాపురుమున్న భారతీయుల కష్టములు గట్టెక్కజాలవు. 1914 వ సంవత్సరమునందు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల వ్యవహారము కొంతవఱకు పరిష్కరింప

బడినను వారి యిబ్బందులు పూర్తిగ పోయినవనుటకు నీలులేదు. కేశవప్రభువను 14 సంవత్సరముల బాలు డీమధ్య మనదేశము నుండి బయలుదేరి, దక్షిణాఫ్రికా చేరి డెల్టావా అభారథును, దు స్తీమరుదిగి ట్రాన్సువానిలోని పాతల్డి యొద్దకు వెళ్లట కనుష్ఠ జేడెను కాని, అక్కడి యధికారు లిందున కంగీకరించలేదు సరికదా వారేవిధమైన ప్రత్యుత్తర మియ్యలేదు. దాని మీద కేశవప్రభు లిండ్రితో ట్రాన్సువాలు చేరికొనెను. వలస యధికారు లిందునకు సహించ లేకపోయియుండురు. వారాఫ్రికా వానినితండ్రిని పట్టుకొని విచారింపిరి విచారణయందు న్యాయాధికారి-పిల్లవానిని తండ్రిని నిర్దోషులని విడుదలచేసినను వ్యవహార మంతటితో బోలేదు వీరి విడుదలచేయుట వలన అధికారుల కిష్టములేదు కాబోలు! వారిని మరల పట్టుకొని విచారింపిరి. రెండవసారి విచారింపిన న్యాయాధికారి కండ్లకు కేశవ ప్రభువు దండపాత్రుడయ్యెను ఒకసారి విచారింపి విడుదల చేసిన వానిని తిరిగి ఆ నేరమునకే శిక్షించుట 'న్యాయసమ్మతము' కాదని విజ్ఞులకు విదితము ఉన్నతన్యాయస్థానమునకు అప్పిలుచేసికొనినప్పుడు కేశవప్రభువును వారు విడుదలచేసిరి. కాని అప్పటికిని వానిని అధికారులు బోనియ్యలేదు. న్యాయపాలకులగు అధికారులు కేవలము నేరాన్వేషణమునకు బూతుకొని నప్పుడు కానములకు కొదవయుండదు అంతటి వారు 1914 వ సంవత్సరపు శాసన మొకదానిని వానిపై ప్రయోగించి, కేశవప్రభువును కారాగార బద్ధుని చేసిరి. దానిమీద ప్రభువు అప్పిలు చేసికొనెను. అప్పిలు పర్యవసాన మింకను తేలేదు దక్షిణాఫ్రికాలోని ఉన్న తాధికారులు ప్రమేయము కల్పించుకొని నిరోధక పద్ధతులను చీటికి మాటికిని తాబేదారులు ప్రయోగించుచుండ జేయుదురని నమ్ముచున్నాము

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయము

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన బిల్లును ఆనరబిలు సర్ శంకర్ నాయరు గారు గౌరవరము నందు సామ్రాజ్య కాన సంభయందు ప్రవేశపెట్టిరి. బీహారు రాష్ట్రమునకు హైకోర్టు నిర్మితమై నప్పుడు విశ్వవిద్యాలయము లేని వెలితిని దీర్చుటకై ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము పరికల్పింపని శంకరక నాయరుగారు వచ్చిచు తెంతయు శుభసూచకము. ప్రత్యేక రాష్ట్రముల కితర వ్యవస్థలతో బాటు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము లుండుటవసరమని దొరతనమువారు గ్రహించినట్లు దీనిని బట్టి వ్యక్తమగు చున్నది ప్రత్యేక రాష్ట్రములకు ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యాలయము లుండవలసిన యావశ్యకతను దొరతనమువారిప్పుడు గ్రహించినను భాషాధారము ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయములు నిర్మితములు కావలయును విషయము నిప్పుడు దొరతనము వారు గ్రహించినట్లు లేదు. బీహారు ఒరిస్సా రాష్ట్రమునందు హిందీ, ఓడ్ర భాషలు వ్యవ హారమునందున్నవి. హిందీ భాషా ప్రాముఖ్యమునకు పాటు బడుచున్న విశ్వవిద్యాలయము లిదివరకే గలవు. కాని ఓడ్ర భాషను ప్రాముఖ్యమునకు దెచ్చు విశ్వవిద్యాలయ మింతవరకును నిర్మితమై యుండలేదు ఈ విషయమును ఆనరబిలు బయ్యా చరసింహేశ్వర శర్మగారు సంభయందు సూచించినప్పుడు, ఆంధ్రాశ్వవిద్యాలయ విషయమును ననుసంధుమకొని వారు మోట్లాడినట్లు కొందరు సభ్యులు నుడువుట మాత్రము సమంజసముగ నగపడుటలేదు హిందీభాషను మాట్లాడువారి కిదివరకే విశ్వవిద్యాలయము లున్నప్పుడీ నూతన విశ్వవిద్యాలయముకూడ వారికొర కేర్పడవలసిన-యవసరము గన్నడుట లేదని శర్మగారు సూచించుటయందు పారబాటే మియు మాకు గోచరించుటలేదు శర్మగారి తత్వాధ్యమును గ్రహించలేక వారి నాతోపించిన వారట్లు చెప్పియుండురు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు దేశభాభివృద్ధికిని జాతీయతా పోషనమునకును యవసరమని యంగీకృతమై నప్పుడు భాషావిజ్ఞానభాషా మునకును, విద్యాభివృద్ధికిని భాషాధారక విశ్వవిద్యాలయము లవసరమని ఒప్పుకొనక రెప్పుడు ఈ తత్వము నేడు గాక పోయిన ముందైనను యంగీకృతము కాగలదు శర్మగారి తత్వాధ్యమును సంపూర్ణముగ గ్రహించుట ఆంధ్రుల కెంతయు లాభదాయకము. శర్మగారి దృక్పథమునందుగల తత్వాధ్యముభారత నాయకులును, ప్రభుత్వమువారును గ్రహించి వివిధభాషలు మాట్లాడువారికి ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయములను నెలకొల్పి వారి విద్యాప్రతిపత్తికి తోడ్పడ ప్రార్థితులు. భాషా భాగములను బట్టి విశ్వవిద్యాలయములను నిర్మించుట వలన ప్రయోజనము గలుగ గలదని శర్మగారు వేసిన హిలోప దేశమును విద్యాభిమాను లందరును గమనింపవలసియుండురు.

విదేశవార్తలు

లిమ్యూలులో ఇద్దరికి ప్లేగుగతి, ఇద్దరుకు చనిపోయి.

హైద్రాబాదు యుద్ధనౌక విశ్రమించి నౌకాదళము నందు జేరినది.

వైలునది వరదలు గత 22 సంవత్సరములలో వచ్చిన వానికంటె అధికముగ వచ్చినవి.

గ్రీసుదేశమున నేర్పడుపంటన గూతనప్రభుత్వము క్రింద కయోస్ మిటిలీస్ దీవులును జేరినవి.

అస్ట్రేలియా యందు సెప్టెంబరునెలలో 8000 నుండి స్వచ్ఛందము సేసలో చేరి.

టోకియోయందున్న హ్యూక్కు ఆస్ట్రేలియా అను జర్మను డ్యాంకు రాఖను అధికారులు మూసివేసి.

డాన్డెల్స్ విచారణ సంఘమువారు 29 వ తేదీ విప్లవకారులగాని విచారించి.

బెటేవియాను హాలండువారి నౌకను జర్మనులు పట్టుకొని బ్రీబుజికి తీసికొని వెళ్లి.

గ్రీసురాజ్యమున పేరేగాని పీథెన్స్ ఫీల్డ్ పునీసములు మాత్రమే దొరకెనువారిక్రింద నన్నుట.

జర్మనీవారి కకత్యుకు బుణముకొక స్వల్పచందాల నిచ్చువారును చాల తక్కువగా నున్నారట.

రష్యాదేశమున కొక పెట్టుగారు పని చాలించుకొని నం దున వారి స్థానమున ప్రాంతపక్షగాని నియమించి.

31 ఏప్రిల్ యాడుగల మానసియులకు కేప్టను రిచ్చప్రస్తావనాహాపుగారు రణరంగమున చాటులై.

1వ తేదీ అర్ధరాత్రుమునందు లండను కు రైరమున ఒక విమానము మంచుచు నేలగుంజెనని ప్రకటించబడినది.

గ్రీసు సమీపమునండి గ్రీసుతోచేరిన కయోస్ అను దీవివిప్లవకారులతోజేరినది. తక్కిన దీవులును వారితో జేరినవి.

ఇంతవఱకు ప్రవ్యవసాయము 3178065 నుండి నష్టమై. దీనిలో 4వసాలు ఇతర జర్మనురాష్ట్రములందునష్టమై.

ఇటీవల అరేబియానుండి సెయిఫుద్దీను ప్రాంతమైన తిరుగుబాటు అణగద్రొక్కబడినది. తునుక్కు సేన లొంగి పోయెను.

కనడా ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారికి యుద్ధ వ్యయములకుగాను 100 లక్షల పౌను లొసగుదు నని తెలిసి.

ఒక జప్తినును, 6 విమానములును బుఖారెస్టు సగనమునై బాంబులు వేసినవి. 75 నుండి మరణించి. ఆ నేరులకు గాయములు కలిగినవి.

అదివాము నాడు రాత్రి 10 విమానములు ఆంగ్లాదేశపు తూర్పుతీరము మీదుగా వచ్చి బాంబులు వేసినవి. నష్టము గలుగలేదు.

స్వాజిలాండ్ అనునది యాఫ్రికాదేశమున "ప్రిమెస్" అను జామిని బలంబిగాను అమెరికా చేరినది తెలిసింది తెలిపాడు నునుపుచున్నది.

ఇటీవల విప్లవకారులైన బహుమతి నందిన చాన్సెక్ గవేరెండ్ విలియం అడినక్ గారు ఇప్పడు హిందూదేశము నందున్నారు.

1870, 1875 సంవత్సరముల రికగతి వారిలో వైరిక సేన ఖండి నిలుపుదల చేయబడిన వారిని నుజుల పరీక్షింప వలయు నని జర్మను అధికారు లాజ్ఞాపించుట.

నాయక్ హుసేన్ ఖాన్ అను సంగము పటాలపు వైరికని దైత్య సాహసకార్యములకుగాను అతనికి పట్టెరేయా క్రాసు బహుమాన మొంగబడినది.

జపానువారు గవ్యా సేనకు బంధుగుంట్ల మున్నగువారిని సభరా చేయుటనుగూర్చి గవ్యా క్రకవర్తిగారు జపానువారిని విశేషముగా కష్టపరిచి.

విమానములందు ప్రమాదములు విశేషముగా నున్నందున జప్తిను వైమానికులలో ననేకము రాజీనామా యాయగా వారిని బంధనాగానమున నుంచుకొ తెలియుచున్నది.

అట్టిదేయము మూడు ట్యానిసులునకు యాత్రికులు 650 నుండి సెక్యూరగాత్రకుబోవుచు పోర్టు సెడ్ నందు కిరి. సెక్యూరగాత్రకు మజలస్వచ్ఛ ఫాపింపబడినది.

1917 న సంవత్సరము ప్రారంభమునండి నూయూ కాలలో వరదల వ్యాపామునకు టన్నుకు 50 సెన్ట్లైమ్ము వంతున పన్ను మరల పెంచుచున్నది తెలియుచున్నది.

"హైద్రా" అను యుద్ధనౌకతో కాక "స్పెటీ" "సారా" అను గ్రీకు యుద్ధనౌకలును, మరీ వాలుగు డిస్ట్రోయరులును పరాసు సేనాధిపతి యధీనముక్రింద తయారట తామే చేరెను.

23, 24 వ తేదీలను విమానముల దాడియందుకునములు 38. గాయములు కలిగినవారు 125 గురు. 26 వ తేదీని దాడి యందు మరణములు 36. గాయములు కలిగినవారు 27 గురు

30 వేల నుండి విప్లవకారులు క్రీటుదివి సంతోష ప్రభుత్వ భావములను ప్రకాశించుచున్నారు. ప్రభుత్వాధికారులు తమ మందిముల కన్నిటిని విప్లవకారుల కశము చేసినట్లు.

అమెరికా దేశ ప్రముఖులు చక్రవర్తిని పర్యవేక్షింప జేసి అతనికి బదులు అతని కుమార్తెయగు జయోవిత్ అను నామెను సింహాసనమునై గూర్చుండజేర్చి. కారణము తెలియలేదు.

అమెరికా స్పెయిన్, హాలండు, పోర్టుగలము, స్వీడన్ విశేషముగా కాంతిప్రయత్నములు జేసినవి. కాంతి వాహకు లందఱును తనప్రయత్నములందు తూర్తిగా నోడి పోయి.

ఎకెన్సూరికి వచ్చిన జప్తినుకు రెక్కలు విరిగినందున వెనుకకుపోయినందులకు సముద్రములో పడిపోవుచునని తలచి వైమానికుడు ఇంగ్లాండులోనే జాగ్రత్తగా విమానమును దింపెను.

దెన్మార్కులో యువై టెక్ స్టేట్సురావారి కోరెక్ట్ హేగుకు పోయి. అక్కడనుండి వ్యాపారముకు పోయి. వారు నుజుల దెన్మార్కు నున్న విమానము నుడేహాస్పదముగా నున్నది.

గ్రీసుదేశమువారు తమదేశ పక్షికుల నేర్పాటు చేసి కొనుటకు తమ యుద్ధమువచ్చియు జేయవచ్చునని వారికి 2. త్రిది రోమియు గలగతేనుకుంటుటకు మిలియంబలవారు తీర్మానించి.

జాన్సెయి ఎరెన్స్ అను గ్రీసువా యుద్ధనౌక పక్షర క నులతో చేరుటకు ఎలోరికానువెన్నున్నది దొరకెనువారి సహాయము దానిని ముట్టడింకలెని నౌకాదళమున కాజ్ఞాపించుట.

12 విప్లవకారులైన సోకయులను, 36 డి. ఎస్. టి. సోకయులను, ఆ నేకయులకు మిలిటరీ డ్రాసుసోకయులను, పరాక్రమ సోకయులను జప్తులకు తీర్మానింప బహుమానము లొసంగబడినది.

జ్జోనానాండి నాను తలపోవుచు కొకగ్రీకు పరా తిరశమును వెంట గొనిపోగొనినది బల్గేరియా వైవిధ్యవ్యాకుల ప్రకటించుట. గ్రీసుప్రజల క్రాంతిమును కలిగించునట్టివిషయములను ప్రకటించుట క్రొత్తపంథి.

చెట్టులకు చేయబడు నష్టమునకు కట్టవలసిన జర్మనులు కృత్రిమవిధమున జేయుచున్నా రనియు, జర్మనులకును చెట్టుల నష్టమునకు జేయు ఇనుమలెయు లేదనియు ఆంగ్లాండుకుకు తెలిసినుండి తెలిపాడు వచ్చినది.

ఆఫ్ సురక్షమున ఆంగ్లాదేశపు ఆ కాయము 163,922,899, పౌనులు. గత సంవత్సరపు ఆకాయము, 102,865,760 పౌనులు. వ్యయము 904,801,729 పౌనులు. నిరుతి వ్యయము 674,497,420 పౌనులు.

వెడ్డవెడ్డ ప్రతియుద్ధములలో జర్మను సేనలో 100 కి 60 నుండి నష్టముకున్నాడు. జర్మను లిట్లు గుంపులు గుంపులుగా పోరుకొని నిక సేల మాన్యుకున్నాలో తెలియదని యొకపరాసు శత్రుత్వవశోద్ధిగి తెలిపెను.

మెసపొటేమియాకు పంపుటకు 10 లక్షల గడుముల దొరుతే నున్న ప్రజ్ఞను పంపగలగా అట్లవలసియుండుటచే మరి 3 నెలలకును అల్లిక పనివారైన సేనలో చేర్చు కొనకుండుటకు దొరకెనువారు అంగీకరించి.

జర్మనులు ప్రీన్స్ హెర్బెర్ట్ నౌకను నిగోధించి తీసి కొనిపోయి. యుద్ధములో పట్టుబడి తప్పించుకొనివచ్చిన ప్రాన్స్ గవ్యాదేశీయులను ఒక బ్రిటిషు పౌరుడును కొందరు బ్రిటిషు దెల్లియును దేశీయులను ఈ నౌకలో నుండి.

పనిచేయుటకు శ్రీలు దొరకనందున మాక్ డెన్డరు ప్రతినిధులయం, దేశక యంత్రములు పనిలేక యూజుక పడి యున్నవి. యావన శ్రీ లనేకులు బ్రాముబంధను నడపుటకు కర్మాగారములను వదలిపోవుచున్నారు.

ఇటీవల లండను నగరమునందు శత్రువిమానమును నేల గూర్చి విక్టోరియా క్రాసు పతకమును బహుమాన మొందిన తెప్పినెంటు రాజీన్నుగానికి న్యూకాట్ పురపాలకాధ్యక్షుడు బిందుకొని 2000 పౌనుల చెక్కును బహుమతి చేసెను.

గ్రీసుదేశపు మంత్రదేవమువారు రాజుగారిలో గలవి సేనాధిపతియను మంత్రదేవనికి దొరుగా పనిచేయుటకు తీర్మానించినదియు గ్రీసుదేశము బల్గేరియానై యుద్ధము ప్రకటించుటకు నిశ్చయించుకొనెననియు, తెలియవచ్చు చున్నది.

మంత్రదేవలివారు కామాకెలెస్సు పట్టుకొనకముందు ఒకబల్గేరియను పటాలము జర్మను ఉద్యోగులనై కుట్రపన్నున దనియు ఒక సేనాధిపతియు, ఇద్దరు వైవికోద్యోగులును వైసి కల నేకులును చంపబడినదియు విశ్లేషించి తెలియవచ్చినది.

సేనలందు పనిచేసి మరణించిన వారియొక్కగాని వికలాంగులైన వారియొక్కగాని కుమారులకు వ్యాపారి వ్యవస్థాపకమున విద్యాధి నేతలముల నొసగుటకు కిరెరు జ్ఞాపకనిధి యుపయోగింపబడు నని నిధి సంఘమువారు తీర్మానించి.

జర్మను వైరికలయొక్కయు ఉద్యోగుల యొక్కయు భార్యలు దెల్లియులలో నుండవచ్చునను మాత్రమును వాక్ విసింగుగారు త్రోసివేసిన ఒక రాటూముపత్రిక వ్రాయుచున్నది. దెల్లియులందు సుఖస్థానము లొనర్చుకొని వారును తమ యిండ్లను వదలివేయవలయును.

జర్మను చక్రవర్తియొద్దమునకు గృతీకముగా కృష్ణులకు కొన్ని నెలలనుండి ఇంగ్లాండానై వాయువిమానములదాడులుపుట కాటంకము గలుగజేయుచున్నదియు బ్రిటన్ దేశమునై అతడు ఆక్రమ సహాయము సహించినందున జర్మను లతనియెడల ప్రతీకారము నుపపదలుచున్నారట.

గ్రేటుబ్రిటన్ దేశము లోకవారీయనం కింతిశక్తిను తెలియదని భవప్రాణవ్యయములను చేసి సర్వోత్తాధాతముల సహంప ప్రయత్నించుచున్నది. ఆదేశమునకుగల ఆజ్ఞాకారములి విశేషము. మరకు ప్రజల శత్రువు. యుద్ధమున ప్లాలో ముగించుట కీప్రజలశత్రువును చేరవైరికలకు పాధిపతేనని నర్మను ఉచితీయవచ్చునని కేచేస్టర్ గవో జర్మను కన్నులను తెప్పెను.

మేనియాదేశము విశేషవ్యయ చేకడే సర్వాధిపతిగా నూర్చుకొని వాయుచున్నదనియు జర్మనీదేశము ఇకలాండ్ నుండి కిక్కియుగా నుండవలయునని ప్రయత్నించుటకు చూడు మంత్ర వాక్యములనై జర్మనీలో శత్రువును మరీని గొనిపోనింపవలెననియు గ్రీసుదేశాధిపతి నుండియుగా నున్నదనియు విప్లవకారులు నానాటికి బలవత్తులగుదు రనుటకు సూచనలు కనబడుచున్నదియు కేచేస్టర్ అను జర్మను రాజకీయవ్యయందు జర్మను కృష్ణులకు చెప్పెను.

సినది. పెరోనిబాపూములకు రాక పోకలకు గల మధ్య మార్గము స్వాధీన మైనపుడు శత్రు సైన్యములను పరాసుల భూముల నుండి వెడల గొట్టుట సులభసాధ్యము గాగలదు. పడమటి రంగమునందు యుద్ధముఖము స్థాండర్పు, ఆర్టాయిసు, అయిసి, పిక్రెడ్జి, మాంపేను, లారెయిను అని ఆరుభాగములుగ విభజింపబడినవి. ట్రాన్సెయిను పిక్రెడ్జి భాగములందు మిత్రమండలి సైన్యములు ముందునకు బోవుచున్నవి. గతించిన నాలుగు మాసములందును మిత్రమండలి 60,000 శత్రు సైనికులను బంధిలనుగ జేసినది. 1000 ఫిరంగులను పట్టుకొనినది. పడమటి రంగమునందు జర్మనులకు మిత్రమండలిని ప్రతిఘటించుట దుర్లభమని సైన్యేంజరునందు జరిగినయుద్ధమువలన విడితమగుచున్నది.

సుప్రసిద్ధుడైన హిందెన్బర్గ్ సేనా నాయకత్వమును వహించిన పిమ్మటను జర్మనుల ప్రతాన క్రమమునందు మార్పులు తటస్థించునను విశ్వాసము గలిగినది. హిందెన్బర్గ్ రవలంబింప దలచిన ప్రతాన క్రమమును నిర్ణయించుట దుర్లభము. కాని ఆయన దృష్టి తూర్పు రంగమునందు గలదని నమ్మవలసి యున్నది. పడమటి దిశయం దాండ్లయల నాకా నిరోధమువలన జర్మనుల కాహార పదార్థములును యుద్ధ ద్రవ్యములును లభించుట దుస్సరమైనది. తూర్పురంగమునందు బర్లిను నుండి యును కాక్టాస్టాటినోపిలు వరకును గల రైలు మార్గము జర్మనుల వశమునం దుండుటవలన నా ప్రాంతముల నుండియు నాహార పదార్థములను యుద్ధ ద్రవ్యమును బడయుట కవకాశములు గలవు. ఆర్టాయిసు మిత్రమండలి వశమైనపుడు జర్మనులకు కంఠపాశ మేర్పడగలదు. రుమేనియాయుద్ధ రంగమునందు ప్రవేశించుటవలనను మిత్రమండలి సైన్యములు సలోనికాయందు సుఫిరముగ నుండుటం జేసియును జర్మనుల మనోరథము భగ్నమగునని యోచించుచున్నది. మిత్రమండలి యొత్తిడివలనను రుమేనియనుల ప్రవేశము వలనను గ్రీసుదేశమునకును మిత్రమండలి పక్షమున యుద్ధమునందు జేరుట యవసరమైనది. గ్రీసుదేశ ప్రవేశమువలనను మిత్రమండలి బలము బాల్కను రంగమునందు ప్రబల గలదు.

రుమేనియా యుద్ధమునందు జేరుటవలన బాల్కను రంగమునందు మిత్రమండలికి గలుగవలసిన సంపూర్ణలాభము గలిగినదని తెలియుటలేదు. రుమేనియనులు ట్రాన్సిల్వానియా యందలి మూడవ వంతు నాక్రమింపగలిగిరి. ఆ ప్రాంతములందు ఆస్త్రియను సైనికులను రుమేనియనులు ఖైదీలనుగ జేసిరి. ట్రాన్సిల్వానియా యందు రుమేనియనులు ముందుకు బోవుచున్నారనియును ఆస్త్రియనులు వెనుకకు తగ్గుచున్నారనియును తెలియుచున్నది. షోబ్రుడ్జయందు బల్గేరియనులు జర్మనులు కలిసి ముందునకు బోవ గలిగిరి. షోబ్రుడ్జ మందు బల్గరు సైన్యముల ఎడమ భుజము కందకావళులను నిర్మించి స్థిరతానములను నిర్మించుకొనుటపై ప్రయత్నించుచున్నదని తెలియుచున్నది. రుమేనియాకు రాజధానియైన బుఖారెస్టుమీదను జర్మను లాక్సేయ గోళములను ప్రయోగించి నష్టమును గలిగించుచున్నారు. రుష్యను సైన్యములకు వాన్కూబు నదిని దాటి షోబ్రుడ్జ ముఖమున బల్గేరియా యందు ప్రవేశించుటకు సీలు గలుగలేదు. రుష్యనుల బల్గేరియా ప్రవేశము నాపుటకు వాన్కూబునకు దక్షిణ దిగ్భాగమునందు శత్రు సైన్యములు స్థిర వాసములను గల్పించుకొనినవని యూహించవలసి యున్నది. సలోనికా ప్రాంతమునందు మిత్రమండలి పురోగమము క్రమముగ సాగుచున్నది. రుష్యా రంగమునం దుత్తర భాగమునందు

విశేషమైన మార్పు లేమియును గోచరము గావు. రుష్యను సేనాధ్యక్షుడు బ్రుస్సిలావు గతించిన నాలుగు మాసములందును జర్మనులకును ఆస్త్రియనులకును 8,00,000 సైనికుల నష్టము గలిగిన దని యును సమయ మాసన్న మైనపుడు శత్రువుల పరాజయము సులభసాధ్యమని ప్రకటించెను. హేమంత ఋతువు ప్రవేశించుట కింకను రెండు మాసములు గలవు. జర్మను లేవిధమున వైనను నీ రెండు మాసములును యుద్ధస్థితి సురక్షించుటకై ప్రయత్నించి తిరిగి వసంతకాలమునందు సంపూర్ణ సహాయముతో యుద్ధమును జేయుటకు దలపడుదురని యూహింప వలసియున్నది. ఈ పరిస్థితి ఆస్త్రియనుల పరాభవమువలన మారవచ్చును. ఆస్త్రియనులు పరాభవించుటకు ఇటలీ సంపూర్ణమైన ప్రయత్నము చేయవలసి యున్నది. ఇటలీవారు చేయు ప్రయత్నముల వలన బాల్కనురంగమునందు ఒత్తిడి తగ్గుటకును బల్గేరియనుల పరాజయమునకు గారణము తేర్పడగలవు. బాల్కనురంగము యుద్ధారంభమునకు యుద్ధోప సంహారమునకును గారణము గాగలదు.

రామచంద్ర ఏతము.

రామచంద్రయ్యగారు నూతనముగ కవిపెట్టిన యేతమునకు సంబంధించిన వ్యాసమును, ప్రకటనమును ఫలాంతరమున ప్రకటితములు. వానిని పాఠకులు శ్రద్ధతో చదువ ప్రార్థితులు. నీటి పారుదల విషయమై రైతులుపడు కష్టములు వ్యవసాయదారులకు అరుభవైక వేద్యము. నీటి వనరులేని భూములెంత పాఠవంతములైనను నిరుపయోగములు. ఈ తత్వార్థమును ప్రజలును ప్రభుత్వమువారును చాలకాలమునుండియు గ్రహించి, నీటిపారుదలకై దొన్నియో సాధనములను గల్పించుచున్నారు. కాని వారి ప్రయత్నములు కొంత వరకు సఫలమైనను, మోటలు, ఏతములకును మించిన తరణోపాదము కలిగి యుండలేదు. మన దేశమునంటి బీదదేశము నందు జల యంత్రములు మున్నగు విశేష ధనసాధ్యములగు యంత్రములు జన సామాన్యపుటంబు బాటలోనికివచ్చుట సులభసాధ్యముకాదు. అట్టి సందర్భమున విశేష పరిశ్రమచేసి రామచంద్రయ్యగారు నిర్మించిన చక్రకయగు నూతన యేతము రయితులకు ప్రయోజనకరముగ నుండునటుకు సందియము లేదు. కావున నీ నూతన యంత్రము నుపయోగించుకొని రయితులు బాగుపడుదురని నమ్ముచున్నాము.

హిందూదేశమున ఎకోవాలు ఆలెప్పే అనుచోట హిందువులు తమ గురువు వచ్చి ప్రార్థనమున చేయును నొక యూరేనిపును ప్రాంతంబిది. గురువు భావావలము సేనకు వై నాకేరించుచుండగా ఘట్టక్లాసు మేడస్ట్రేటు వరకును గారును పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుగారును ఊరేనిపు నాది. ఈ ఊరేనిపు జరుగనూడవని 1000 మంది రుహత్యుడియును మహానవ వ్రాసినందున అట్లు చేపితిమని వాచిపెట్టెట. కాక 8-10-16 వ మరల ఊరేనిపు జరుపుటకు వెలసినవలనని ప్రజలు ఎకోవాలు నివాసానికి అడ్డ పెట్టె.

మహారా.రా. పి. రామానాయణింగారు ఎం. ఎ. గారు తెలుగు భాషయందలి శాస్త్ర విషయక గ్రంథాభివృద్ధికిగా వెచ్చింప నియోగించి మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమువారి కోస గిన యా 10000 ల వలన వచ్చు ఆదాయమునుండి ఈ నూతన హామనము బడయవలెనని వారు

“చుక్కెరములపై చుట్టు ప్రక్కలనుండు పరిస్థితుల ప్రాబల్యము”(The influence of environment on body and mind) అను అంశముపై రెండుతమ గ్రంథములు వ్రాసి 1918 వ సం॥ ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీ లోపల రిజిస్ట్రారుగారి కందజేయవలయును.

ప్రపంచ వార్తలు

40 అడుగుల పొడవుగల ఒక తిమింగిలమును స్కాట్లండు తూర్పుతీరమునందు పట్టుకొనిరి.

ఆంగ్ల దేశమున లింకన్ షైరులోని ఒక పొలమునందు 2000 లకు వైగా శ్రీలు పనిచేయుచున్నారు.

ఆగస్టు 18 వ తేదీన ఒక రష్యను జలాంతగ్గామి డెన్మార్క్ అను జర్మను స్త్రీయను పట్టుకొనెనని స్వీడనుదేశము నుండి తెలియుచున్నది.

జీడానాక్టో బిటన్ అను జర్మను రాజకుమారుడు కోనిస్టాంటినోపలునందు మరణించెనని బెర్లిన్ వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

అమెరికాలోని కెనాడా రాష్ట్రమునందు బెర్లిన్ అను పురముగలదు. దానికి పాలకసభవారు ఆ పేరుతీసి వేసి కెచెనర్ అని నామకరణము చేసిరి.

రిండిక్ అను డచ్చివారి స్త్రీయను జర్మనులు టూర్నీడ్తోగొట్టి ముందినందున ఆనవ్వుల్లికి జర్మనుప్రభుత్వము వారు డచ్చివారికి ధనము నొసంగెదనని తెలియుచున్నది.

బాంబులవాడుకను నేర్పు పాఠశాలనుండు ఉపాధ్యాయులగు సెకండు లెఫ్టి నెంటు సియ్యంమ్మగారు ఒక బ్రాంబును వేయబోవుచుండగా అది వాచేటిలోనే ప్రేరి విశేష ప్రమాదకర మయ్యెను.

యుద్ధ కాలమునందును యుద్ధాంతరము ఆరంభమున లనజకు నివాద్రవముల వర్తకమును నిషేధింపవలయునని ఆంగ్ల దేశమునందు 20 లక్షలకు వైగా జనులు సంతకములుచేసి ఒక విజ్ఞాపనపత్రమును ముఖ్యమంత్రి గారికి బంపుకొనిరి. ఈ విజ్ఞాపనాపత్రము పాకుగు 11 మైళ్లు, తూకము 1 టన్ను.

మాన్ ఛెప్టరునందు గాయములు తగిలిన ఒక సైనికుడు సంగీతముపాడు మిషతో ఒకగుంపును తేర్చి వారి ముందజ తనకు ప్రభుత్వమువారు పంపెను నిమ్మటలేదని యొక ప్రకటన మును బ్రకటించెను. మాన్ ఛెప్టరు మేస్ట్రీటు గారతిని చుండ లించి వదలివేసిరి.

ఇంగ్లండు జేల్సు విర్రండులందు గత జూలై మాసమున శిశుసోషక సంఘమువారి విచారణకు, శిశువులయెడ క్రూర్యముజూపుట, శిశువుల నలక్ష్యముచేయుట మున్నగు శిశుసంబంధమైన కేసులు 8967 వచ్చెను. వీరిలో మంచికేసులు 8884 లలో 8762 వాస్తవమైనవి. మొత్తముమీద ఈ కేసులకు సంబంధించిన శిశువులు 11681 మంది. దోషులు 4712 మంది.

బెర్లిను దేశమునందలి లియరు అను పురమునందు జూలై 21 వ తేదీన బెర్లినుము హత్యోత్సవసందర్భమున ప్రజలు బెర్లినుము పతాకమును అన్ని పతాకములకంటె ఎక్కుగా గట్టిరి. ఇందుకోరకు జర్మను అధికారులు వారికి 2500 పానుల జూల్కానా విధించిరి.

ఆస్త్రియా దేశమునందు నందుగుండుసామగ్రుల జేయుటకు లోహములు చిక్కుట లేనందున ఆస్త్రియనులు దేశమునందలి క్రైస్తవదేవాలయములలోని గంటలను కరిగించి ఆలోహములతో మందుగుండ్లు చేయుచున్నారు. అతి పురాతనములను, పుణ్యతీర్థములు నగు దేవాలయము నుండియు కొన్ని గంటలు తీసికొనిరి.

ఈజిప్టునందలి అలెగ్జాండ్రీయా శత్రువందు మురికినీటిని తొలగించుట కేర్పాట్లుచేయును భూమిని ద్రవ్యమాడగా భూమి వాడుగున కొన్ని వందల ఇంకత్యరముల క్రిందట గోమనులు త్రవ్విన ఒక కాలువ కనపడినది. దానిలోనికి మంచి నీరు ప్రవహించుచుండెను. భూమికి 18 అడుగులు క్రింద పాలరాతితో చేయబడిన యొక గోడ్రును గనపడినది.

కలోనియను గోడలపై నెన్నోగో జార్జి రాజు గారిచే తిలో బంగారపుపంచీయు, పాముకేసు గారిచేతిలో ధాన్యపుపంచీయు, ఆల్బర్టు రాజునొద్ద బలమైన పందియు, జన్మకు చక్రవర్తియొద్ద వట్టిపండుయు చిల్పించిరి. కలోని పాలకులకిది సంతోషమును గలిగించినది. అది వ్రాసినవారిని పట్టితెచ్చుకు వారికి 50 పానుల బహూమాన మొనగెదమని ప్రకటించిరి.

యద్ధవాతానంగ్రహము

పడమటి రంగము.

పడమటి రంగమునందు ఆంగ్ల పరాసు సేనలు ప్రకమించిన సంయుక్తావస్థానము అవారిముగ జరిగి, సోము నది ప్రాంతమునందు జగ్జనుల వశమునందున్న ప్రదేశము లొక్కొక్కటి ఆంగ్ల పరాసుల స్వాధీనమగుచున్నవి. గత వారమునందు కోంబెల్సును, ఫీవెలును, రాస్కోయను ఆంగ్ల పరాసు సేనలు వశపరచుకొనినవి. కాబట్టి 18వ తేదీ మొదల లిప్పటి వరకు ఆంధ్ర సోమునందు వధ్యను 26,147 మంది జగ్జనుల వైని కులను ఆంగ్లలు బండిలుగ పట్టుకొనిరి. 588 మంది వైనికోర్కొన గులు విజేతలకు స్వాధీనమైరి. 24వ తేదీను 6 హవిజులను ఆంగ్లల వశమైనవి. బోలెడుమంది వైనికులను మందుసా ముగ్గిని పరాసులు పట్టుకొనిరి. కోంబెల్సునకు విజేతలకు నొక కిస నడు సమదాయ మపారము. ఆ పట్టణమును శత్రువులు చాలకాలము రక్షించవలెనని కృతనిశ్చయమై విశేష సామ గ్రిని యక్కడ నిలువజేసిరి. కోంబెల్సు పత నము జగ్జనులకు నష్టప్రదము. సోముతటమునందు జగ్జనుల వశమునందుండిన స్థానములలో కోంబెల్సు ప్రధానము. ఆముఖ్యస్థానము శత్రువుల వశమందుట వలననే ఇంచినర కును సోముతటమునందు వాస్తవానులు దుర్భేద్యములైయుం డెను. ఇప్పుడు స్థితిగతులు తారుమాత్రేనవి. కోంబెల్సు పతనము సోముతటమునం దాంగ్ల పరాసు సేనల పురోగమమునకు విశేషము సాహాయ్యకారి కాగలదని రణనిశితజ్ఞులు నడువు చున్నారు. రానురాను శత్రువుల నిరోధము తగ్గి చున్నది. శత్రువుల నిరోధము తగ్గినకొలదిని ఆంగ్ల పరాసుల పురోగమమును సులభ సాధ్యము కాగలదు. పడమటి రంగమునందు శత్రువుల నిరోధ ముకుగుచున్నందులకు గత వారమునందు ఆంగ్ల పరాసులకు వశమైన ప్రదేశములే తార్కాణములు.

ఆంగ్లముఖము

ఆంగ్ల ముఖమునందు గతవారమునందు కలిగినంత పురో గమము సోము తటమునందు అవస్థానము నుపక్రమించిన తరువాత కలిగియుండలేదు. నడువవచ్చును. ఆంగ్లలు కోంబె ల్సు మాట్రిను పిఠులకు మధ్యను ఆరు మైలుల ముఖమునందు ఒక మైలువరకును జగ్జనులను ముట్టడించి దుర్భేద్యత మైన మోర్చెలు, లాబోర్లు గ్రామములను వశపరచుకొనిరి. మోర్చెలు గ్రామము కోంబెల్సు పట్టణమున కుత్తరభాగమునం దుగల ఉన్నత ప్రదేశమునందున్నది. అక్కడ జగ్జనులు తమ వైపునను నంపను వినియోగించి లోతైన కందకావళులను నిర్మించి వారిని దుర్భేద్యములుగ జేసిరి. జగ్జనుల స్థానములకు చుట్టును ముండ్లతీలను ప్రాకారములుగ పాతి బలపరచుకొనిరి. దుర్భేద్యములందు వైనికుల కెంత గక్షణసాధనములుండునో యన్ని సాధనములును, మోర్చెలు గ్రామమునందు పరికల్పితములు. ఆ గ్రామములు స్వాధీనమైన వెనుక కోంబెల్సునుండి, అచ్చటికి శత్రువుల గమనాగమములకు నిరోధము కలిగినది. ఆ ప్రదేశములందు విజేతలు చాలమంది ఖయిదీలను, చాల యంత్రసింగులను స్వాధీనపరచుకొని శత్రువుల కమిత నష్టమును కలిగించిరి. ఆరంభమునందు ఆంగ్లలు పశ్చిమభాగమునుండి, కోంబెల్సు పురమును ప్రవేశించి, శత్రువుల నిరోధ ముడుగునట్లుజేసిరి. కోంబెల్సు పతనమునకు పరాసు సేనలు సాహాయ్యభూతమైనవి. కోంబెల్సు ఆంగ్లలకు సులభముగ లొంగియుంకలేదు. వారిని కాపాడుమండిన జగ్జనులవైనికులు నిరోధించి నిరోధించి వారి బలము క్షయమైన వెనుక లొంగిపోయిరి. కోంబెల్సు రక్షణము చేసినవారిలో చివకు నూరుమందినూత్రము మిగిలి యుండిరి. వారిలో చాలమందికి దెబ్బలు తగిలినవి. అక్కడ ఆంగ్ల లకు విశేషమైన నాడుగ్గి లొంగినది. కోంబెల్సును రక్షించు టకు జగ్జనులు ప్రహేళికమైన ప్రయత్నముచేసి, బోలెడనే మందుసామగ్రి మున్నగు సాధనములను నిలువజేసి, ముగ్గింత కాలును నిలువ తొప్పకొనియుండుట కాలించిరి. ఆధునికమును కలగేర్చుటకు తెచ్చిన యద్ధసామగ్రి యంత యు విజేతల వశమైనది. కోంబెల్సు పతనమువలన సోము తటము నందలి జగ్జనులకు విషమించినది. అచ్చటినుండి, ఆంగ్ల

పరాసు సేనలు విజృంభించి సులభముగ విజయయాత్ర కుప్రక మించ గలవు. ఫీవెలు పట్టణమును, జొలైరను బురుజుసయిత ముగ తూర్పుభాగమునందు గల యున్నత ప్రదేశమును ఆంగ్లలు పట్టుకొనిరి. ఆ యున్నత ప్రదేశము నిమ్మవైన కందకావ లులచేతను, ముండ్లతీలల ప్రాకారములచేతను, నిబిడికృత్మమై దుర్భేద్యముగ నొప్పారుచుండెను. ఆ యున్నత ప్రదేశమును రక్షించుటయందు జగ్జనులు పట్టుదలతోను, ప్రాణములను తక్కుజేయకను పోరాడిరి. జగ్జనుల వైద్య ముఖ మధ్యమభాగ మును ఆంగ్లలు దొమ్మిచేసి పట్టుకొని దుర్భేద్యముగ న్నెడికోరు స్థానమును వశపరచుకొని, జగ్జనుల సేనను చెల్లాచెదురుగ నొడిరి. ఆంగ్ల లాక్రమించుకొనిన నూతన స్థానములను శత్రువులు ముట్ట డించి నష్టము వారిని తరిమి వారు తమ స్థానములను భద్రపరచు కొనిరి. ఆంగ్లల స్థానములందు స్థిరపడిపోయిరి. స్థైర్యపట్టణమున కభిముఖముగ యూకోరు-లా-ఎబ్బాయను ప్రదేశము కలదు. స్థైర్యునకు త్తరభాగమునందు 2000 గజముల ముఖమునందు ఆం గ్లలుమరికొన్ని శత్రుకందకములను పట్టుకొని, యూకోరు-లా-ఎబ్బాయ అభిముఖమై పోవుచున్నారు. ఫీవెలునకు ఈ కాన్య భాగమునందు 2 వేల గజములదూరమునందు గల "ప్రాప్" బు రుజు గూడ ఆంగ్లలవశమైనది. ఫీవెలున కుత్తర భాగము నందికను ఆంగ్లలు ముందుకుపోవు చున్నారు. న్నెడికోరు మాట్రిను పిఠుల మధ్యను పోకోరునకు 700 గజముల దూరము నకు ఆంగ్లలు వచ్చిపడి ప్యాటిన బురుజులో చాల భాగమును వశపరచుకొనిరి. ఆంధ్రులను ఉత్తరభాగపు లోయ ప్రాంత మంతయు దీనివలన వశమగుటకు సులభపాయ మేర్పడు చున్నది. అక్కడ ఆంగ్లలు 600 ఖయిదీలను పట్టుకొనిరి. గత నెల 25, 26 వ తేదీ లందు విజేతలు 4 వేల ఖయిదీలను వశ పరచుకొనిరి. గత పక్షములోను ఆంగ్లలకు మొత్తము మీద 11 వేల మంది జగ్జను ఖయిదీలు దొరకిరి.

ఆంగ్లల పురోగమమునకు వారి విమానములు విశేషము సాహాయ్యభూతముగ నున్నవి. శరవేగముతోపోయి శత్రు స్థానములను ముట్టడించుచున్న ఆంగ్లయోధులకు మాగ్డర్యక ములై విమానములు శత్రువుల శిరస్సులను ధ్వంసముచేయు టకు ఆధారభూతములై సేనాముఖమున కాదరభాదర వచ్చు చున్న శత్రు సేనలమీద యంత్ర సింగులతో నన్నివ్వమును కురిపించి వారి సమరోత్సాహ భంజకములై నొప్పారుచున్నవి. కవచా వృత్తమైన బండ్లను శత్రుభంజనమునకు విశేషపకార లగుచున్నవి.

పరాసుముఖము

ఆంగ్లలకువలెనే పరాసుల విజయయాత్రయు నవలీలగ సాగుచున్నది. పరాసులు కోంబెల్సు, రాస్కోరులకు మధ్యను గల జగ్జనుల స్థానములను ముట్టడించి కోంబెల్సునకు ఈ కాన్య భాగమునందలి వెగికోరు గ్రామపరిసరముల వరకును తమ కంద కావళులను వ్యాపింపజేసికొని, రాస్కోరును వశపరచుకొనిరి. రాస్కోరునకు తూర్పుభాగమునందును, ఆగ్నేయ భాగము నందును, పరాసులకు కోంబెల్సు పురోగమము కలిగి వారు సెయిం టు-ప్రీ-వాష్టు వనమును ప్రవేశించిరి. దక్షిణభాగము నందు కూడ వారు కొన్ని శత్రుకందకావళులను పట్టుకొనిరి. బుషా వెరికి సమీపమునందు గల పరాసుల నూతనస్థానములను జగ్జ నులు ముట్టడించినప్పుడు వారు వారిని చెల్లాచెదురుగ వెనుకకు గొట్టి 650 మంది ఖయిదీలను స్వాధీనము చేసికొనిరి.

వడ్డను ముఖమునందు శిరయోమాంటు, పురీ ప్రాంతము లందు జగ్జను లతి తీవ్రముగ నెదిరించినప్పుడువారిని పరాసులు వెనుకకు గొట్టిరి.

సోముతటమునందలి జగ్జనులస్థానములమీద పరాసులు తిరిగి అగ్నివర్షమునుకురిపించుటకుప్రకమించిరి. ఈప్రయత్న మంతయు వారు తీవ్రమైన అవస్థానమున కుప్రకమించుట కంకు రాగ్జుణముచేయుచున్నట్లు తోచుచున్నది. సోమునది యద్ధము ప్రారంభమై రహరమి రెండునెలల పడునైదు దినములు కావచ్చుచున్నది. ఆ ప్రాంతమునందు దుభయపక్షములకు మధ్య నున్నత ప్రదేశము కలదు. ఆ యున్నత ప్రదేశ మిప్పుడు మిత్ర మండలి స్వాధీన మైనందున ఆ ప్రాంతమునందు వారి పురో గమము ముందు సుగమము కాగలదు. దీనినిబట్టి చూడ ముందు

ఆంగ్ల పరాసు సేనలకు పరిస్థుటమైన విజయములు కలుగు టకు మాగ్డ మేర్పడినదని నమ్మవలసియున్నది

రహ్యరంగము

గతవారమునం దీ రంగమునందు విశేషమైన మార్పులేదు. ప్రినెట్టునది మొదలు 'రుమేనియా' సరిహద్దువరకును గల ప్రదేశమునందును లెంబర్గనకు తూర్పున 50 మైలుల దూరమునందు గల ప్రదేశమునందును ప్రబల యుద్ధము జరుగుచున్నది శత్రువులు రష్యనులను తీవ్రముగ నిరోధించుచున్నారు. గతవాత మునం దుభయపక్షములలో నెవరికిని పురోగమము లేదు. కోంబెల్సునకు దక్షిణభాగమునందు శత్రువులు ప్రబలముగ నెది రించుటవలన రష్యనుల యవస్థానమునకు ప్రతి భోదము కలిగినది.

ఇటలీ రంగము

ఇటలీరంగమునం దుభయపక్షములకును శత్రువుల యుద్ధము జరుగుచున్నది కాస్సో ప్రధానమునందు ముఖ్యస్థానముగు 208 కోండును నూతనముగ ఇటలీవారు వశపరచుకొనిరి. ఆకొండ పీలనోరాకు దక్షిణమున కలదు ఆ కొండను ఆస్ట్రియావారు విశేష వైద్యముతో ముట్టడించిరి కాని వారిని ఇటలీవారు నెట్టివేసిరి. ఆస్ట్రియావారు ఆస్టికోలోయ యందలి సిమోనీ పర్వతముమీద అగ్నివర్షము కురిపించి, కొన్ని గనులను ప్రేల్చి రి. తత్ఫలితముగ నిటలీవారు పర్వతాగ్ర భాగమునుండి నూరు గజముల దూరము వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది కాని ఆనూరు గజముల స్థలమునందును ఇటలీవారు ప్రతికీయగ నగ్నివర్షము కురిపించుటచే ఆస్ట్రియావారు దానిని విసర్జించిరి సగుణ లోయయందు ఓవరను కొండను ఆస్ట్రియావారు ముట్టడించి నప్పుడు ఇటలీవారు వారిని నెట్టివేసిరి. కిచ్చును లోయ యందలి గార్డినలు ఉన్నత ప్రదేశమును ఇటలీవారు దొమ్మిచేసి పట్టుకొని తమస్థానములను భద్రపరచుకొనిరి.

రుమేనియా రంగము

వాల్కాను కుచయందలి జిసులాయయందు రుమేనికు నులుముందునకు వచ్చుచున్నట్లును తాము వెనుకకు మరలుచున్నట్లును ఆస్ట్రియనులును జగ్జనులు నొప్పకొనుచున్నారు. ఆకను మయందు శత్రువులను రుమేనియులు ముట్టడించగ వారు పలా యను లగుచున్నారు వాల్కాను నుమకును, గ్రెటోనెగిని మధ్యను గల ప్రదేశమందు రుమేనియులకును ఆస్ట్రియావారి కిని, తీవ్రమైన యుద్ధము జరుగుచున్నది బుకోవిచాకు దక్షిణ మందు కాలిమాను పర్వతములందు రుమేనియుల పురోగమన ము సాగుచున్నది. హెర్జొవ్సుటాటువద్ద రుమేనియావారు రా స్ట్రియావారి నెదిరించి, 300 మంది ఖయిదీలను పట్టుకొనిరి. ట్రాన్సిలువేనియాయం దింతవరకును రుమేనియులు 6884 మం దిని బండిలుగ జేసిరి

డొబ్రుజాయందు ఎంఫెజువకు 4 మైళ్లు దక్షిణము నందు ముస్తఫా అజీ గ్రామము వై పునకు రుమేనియావారు వచ్చిపడుచున్నట్లు బల్గేరియావారు తెలియ జేయుచున్నారు. రుమేనియావారి కుడిపార్శ్వమునందు శత్రువులు మాడుపర్వాయములు విశేష వైద్యముతో నెదిరించినప్పుడు, వారిని రుమే నియావారు వెనుకకు గొట్టివేసిరి.

బాల్కాను రంగము

బాల్కాను రంగమునందు విశేషమైన మార్పు గోచరిం చదు. స్ట్రుమానది వామభాగమునందు బల్గేరియావారిని ఆంగ్లలు ముట్టడించిరి. సెర్నానదికి తూర్పుభాగమునందు సర్వియా వైనికులు ముందునకు వెళ్లుచున్నారు. అక్కడ బల్గేరియా వారు విశేష వైద్యముతో సర్వియావారి నెదిరించినప్పుడు, మాడుసారులును సర్వియావారు వారిని వెనుకకు తరిమిరి స్టారిచాకు తూర్పున యెదిరించినప్పుడు పరాసువారు బల్గే రియావారి యెత్తులను సాగనియ్యలేదు

ఆఫ్రికారంగము

ఆఫ్రికా రంగమునందు మికినుడానివద్ద ఆంగ్ల సేనతో, పోర్చుగీసు సేన కలిసి, పనిచేయుచున్నది మికినుడాని రోవుమా నది ముఖద్వారమునకు ఉత్తరమున కొన్ని మైలులలో కలదు.

సముద్ర రంగము

గత వారమునందు జరిగిన సంగతులనుబట్టి సముద్రము దురాగతములు తిరిగి తలయెత్తినట్లు కనుపడుచున్నది గత వారమునందు మొత్తముమీద 16 స్టీమరులు సముద్రము పాటై నవి. వానిలో 8 ఆంగ్లలవి, 5 నార్వేవారి, 3 ప్రదేశము వారి వై నవియు నింతవరకును తెలియలేదు.

హిందూదేశ వృత్తాంతములు.

ఆలెన్ డేవిస్ గారు గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

ఇండియా లో నటన ఎంగియున్న యమునా నదికి తట్టడలు వచ్చుచున్నవి.

నవంబరు 25-వ తేదీన పరిశ్రామిక సంఘమువారు ఢిల్లీ నగరమున సమావేశ మగుదురు.

జి. ఎన్. భిన్ను గారు ఢిల్లీలో నొక ఉరుడు వారపత్రికను క్రొత్తగా పెట్టుచున్నారు.

ఆగష్టు నెలలో 12 క్రొ. శతకం వెనీలు 304 లక్షల మా అధనముతో బంగారమున నేర్పరుపబడినవి.

పూనాలోని స్వరాజ్యసమితి యువసంఘమువారు గతనెల 25వ తేదీన సక్రమముగా సుపన్యాసములను ప్రారంభించిరి.

హిందూదేశ పత్రికా సంఘ ప్రతినిధులకు 1917వ సంవత్సరము జనవరినెల కడపటి దినములలో దర్శన మొనగడుమని రాజప్రతినిధిగారు తెలిపిరి.

కోలంబోలో ఈటనుకాలేజీ ప్రిన్సిపాలు పరీక్ష దరఖాస్తు సాము నవహరించినందున అతనిపైని కేసు చేయబడి అతనికి 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడినది.

బెంగళూరునందు వెనిస్సులరు టుబాకో కంపెనీవారి సిగరెట్లను కొందరు దొంగిలించిరి. ఆ సిగరెట్లను కొనినందులకు అబ్దులు లాటిపు అను నతనికి 3 నెలలు కఠినశిక్ష విధించిరి.

సెప్టెంబరు 30 వ తేదీన దర్భంగలో జేహారు విద్యార్థి మహాసభ జరిగినది. పాట్నా కళాశాలకు చేరిన ప్రాసెస్సు యదునాథ సర్కారుగా రధ్యక్షత వహించిరి.

న్యాయాధ్యక్షులలోని వాచ్ గారి ముద్రా యంత్రమునందు ముద్రింపబడి లజపతిరాయగారిచే రచియింపబడిన "యంగ్ ఇండియా" అను పుస్తకమును ప్రభుత్వమువారు విషేధించిరి.

మార్బార్ పాలిస్టేషనుకు మార్బార్ జంక్షనుకు నడుచు రైలుమార్గము గట్టు చెడెననియు మరల తెలుపువలయు రైలుబండ్లు నడువననియు జోధ్పూరునుండి తంలిచార్ నడచుచున్నది.

బంగారీపహాలమున 5వ తెగకు చేరిన 10మంది ఈనెల 24వ తేదీన ఢిల్లీమీదుగా నౌకెరారు. ఢిల్లీలో బంగారీలు వారి కాలిధ్య మొసంగిరి. డాక్టరుపి.సి. నేనుగా రుపహారముల నిచ్చిరి.

గతశనివారమునాడు కలకత్తాలోని బాబజారులో నొక పోలీసు ఇనస్పెక్టరు ఒక జపాను దేశీయుని పట్టుకొనెను. వానియొద్ద 5 నాణెల తుపాకియును 72 బొరుల తూటాలును దొరికినవి.

సామ్రాజ్య శాసనసభలోని అనధికార సభ్యులలో ముగ్గురు తప్ప తక్కినవారందరూ కలసి సంతకములు చేసి రాజప్రతినిధిగారికి యుద్ధానంతరము శాసనసభసంస్కారముల గుఱులు జరుపుటకు విజ్ఞాపనమును బంపిరి.

శత్రువులు తమ్ము బాగుగా నాదరించుచున్నారనియు, ఏమ బసలును భోజనపదార్థములును ఆరోగ్యకరముగా నున్నవనియు కుట్రలు అమారాయుద్ద శత్రువులచే పట్టుకొనబడిన యొక్క సింబాలో నున్న తన తల్లికి వ్రాసెను.

జి. ఐ. పి రైలుచే కంపెనీవారు ధోల్పూరు రాజా గారికి శివ్యసౌకర్యములు గలిగి డాటుగానుండు పెద్దబండి కొకటిని తెయూరుచేసిరి. ఇది బ్రాడుగేజీ పట్టాలమీదపోగలను. దీనిపొడవు 40 అడుగులు వెడల్పు పదియడుగులు.

లాహోరులో నాయబు తాసిల్దారుగానున్న మారికు పక్షేభానుగారికొద్దలో నొక స్త్రీ కేసుచేయగా నత డామెను పట్టుకొని కొట్టెనని ఆమె కేసు చేసినది. అందుపైని డిస్ట్రిక్ మిషనరుగాను నాయబు తాసిల్దారు సస్పెండు చేసిరి.

మైసూరునందు 6వ సహకార మహాసభ గతశనివారమునాడు యువరాజుగారిచే జరుపబడినది. మైసూరునందు ప్రస్తుతము 825 సహకారసంఘములు 65000 మంది సభ్యులతో నున్నవి. రూ. 45,00,000 ఖరీదు మారుచున్నవి.

మదరాసు నగరమున ట్రిప్లి కేసునందలి జానుభేరిగోడ్డులో ఆంబూరునుండి వచ్చిన వారిద్దరు స్టేగువలన మరణించిరి. ట్రిప్లి కేసులో వెంకటాచలమొదలి విధిలో నింకొకపిల్లయు మరణించెను. పురపాలక సంఘమువారు ఇండ్లను శుభ్రము చేయించిరి.

బెజవాడ డివిజనులోనున్న తాలూకాలలోనుండి గన్నవరము నూజివీడు తాలూకాలను నేరుపరచి క్రొత్తగా గన్నవరము డివిజను ఒక డిప్యూటీ కలెక్టరుక్రింద అక్టోబరు నుండి ఏర్పాటు చేయుదురు. ఈ ఆఫీసు ప్రస్తుతము బెజవాడలోనే ఉంచబడును.

బరదాస్ జిల్లాలో తుపానువలన నష్టము గలిగినది. ఇంతవరకును వ్యవసాయపు బదుళ్లకొరకు 50000 ను, ఆపద కలిగిన వారికి సహాయ్యము కొరకు రూ. 10000 లను శాంక్షను చేసి యున్నారు. అవసర మైన నింకను ప్రభుత్వమువారు శాంక్షను చేసెదరు.

అఖిలభారత దేశీయ మహాజన సభా స్థాయిసంఘము వారి నియోజనమునందు బాబు అంబికాచరణ ముజుందారు గారికి 62 వోటును ఆనివిసెంటుమ్మగారికి 25 వోటును విజయ రాంపాచారిగారికి 7 వోటును హస్సును ఇముముగారికి 1 వోటును వచ్చినవి.

ఇటీవల కలకత్తామొద్ద బంగారీభారతమునందు గలిగిన తుపానువలన జొరాస్త్రియను అను నొక కలకత్తానుండి రంగూ నుకుపోవుచు దారిలో రెండురాళ్లకు కొట్టుకొని మునిగిపోయినది. దానియందు 60 నేల టన్నుల రాక్షసిబొగ్గు ఉండెను. నాకవెల 20 నేల పానులు.

అట్టకు జిల్లాహజ్రో సబుఇనస్పెక్టరు బరఖతాలిగారు ఆజిల్లాలోని మైదాన్ గ్రామవాస్తవ్యులను సేనలోనుండి పారిపోయివచ్చిన వాడునకు నొకసిపాయిని ఆరెస్టుచేయబోగా ఆసిపాయి అతనిపై తుపాకిగాల్చెను. సబుఇనస్పెక్టరు కాగోగ్యము కలుగుచున్నది.

మైసూరులో కట్టిగరి అనుగ్రామమున లక్ష్మయ్య యను 38 ఏండ్ల వాడు గ్రామసమీపమునందలి కొండవద్దగ పశువులను మేపుచుండగా నొకవెలుగుబంటి వాని పై బడినది. ఇరుగు పొరుగులవారు కేకలు నేయగా నది పారిపోయినది. వానికి చాల గాయములు తగిలినవి.

తురుష్కులచే ట్రిసిఫుయుద్ధానంతరము పట్టుబడి ఇటీవల బదులుకు బదులుగా విడువబడిన బంగారీ వారేకు గురు గత సోమవారమునాడు హూరాస్టేషనులో దిగిరి. తురుష్కులు తమ్ము బాగుగా నాదరించినియు ఒకబంగారీ గుమాస్తా చనిపోయిననియు వారుచెప్పిరి.

పూనాయందలి గజేశఖండ్ అను స్థలమున గల ప్రభుత్వమువారి మందిరమున శ్రీగన్నరంగారు అక్టోబరు మాసం తమునుండి 1917 వ సంవత్సరము మే మధ్యభాగమునఁజరుచున్నరంగమున పనిచేసి గాయములుముచ్చగువానిని గుదిరించుకొనుటకు వచ్చు నైనికోద్యోగుల యువయోగార్థ మొసంగిరి.

మలేష్విపములో నొకడు నదిలో చేవలను పట్టుచు నది యుండగా నొకమొసలి చటాలర వానితలను పట్టుకొనెను. వాడు దానికనులలో న్రేస్తబెట్టి పొడువగా నది విడిచిపెట్టెను. తరువాత నతడు గాయములను తుడుచు కొనెను. ఇప్పుడువానిని చంపుట కత డనుదినమును తుపాకిపట్టుకొని వెదుకుచున్నాడు.

రంగూనునందు మాసనుగారికిని ఎల్లరు కన్యకును వివాహము జరిగినపుడు వధువు కీయబడిన పూలచెండును వేలమునేసి వచ్చిన సాముకు ఆర్మీరియా సహాయధి కియ్యతలని నిశ్చయించి వేలము వేయగా వారిని ఏ ని మాట్టిచుగారు.

రూ. 550 లకు పాడి తమభార్య కిచ్చిరి ఆమెదానిని తడుణమే మరల వధువునకు బహుమానముచ్చెను.

బడగిరి తాలూకాలో హోస్పేట గ్రామమున 16 గురు మైసూరులోని దొంగలు కాగడాలను వేసికొని శివాచారి చిన్నమ్మ అనునామె యింటికి వచ్చి కావలి వానిని కట్టి పడవేసి యింటివారిని బాధించి రూ. 600 ల నెత్తుకొనిపోయిరి. కోలారు గోడ్డు ఫీల్డు పోలీసు నూపర్చెంటుగారు కేసును విచారణచేసి దొంగలలో 8 మందిని పట్టుకొనిరి.

60 ఏండ్ల ముదునలి యగు నొక బ్రాహ్మణస్త్రీ చెన్న పురమొద్దనున్న నంగముభాకమునందలి కొన్ని బ్రాహ్మణ గృహములలో పనిచేయుచు ఫిఫ్త సెక్రెటరీయును నూపరింబెం డెంటుగారియింట రూ. 100ల విలువగల పట్టెడ సవహరించెను. న్యాయమూర్తిగారు కేసునివారిచి ముద్దాయి వృద్ధస్త్రీ యగుట జూచి కనికరించి ముందు జాగ్రత్తగా నడచుకొనుటకు రూ. 50 ధరావత్తుగోరిరి.

అలహాబాదు పురపాలకసంఘము నాతనముగా ఎమ్మె కోమడిన విష్ణునాథుగారు 4వ వార్డుకు నుహమ్మదీయ ప్రాతినిధ్యములేనిది పురపాలకసంఘము పూర్తిగా నుండదనియు, పురపాలక సంఘపు క్రొత్త సభ్యు లేమిచేసినను ఆకార్యము న్యాయబద్ధము కానేరదనియు, సివిలుకోర్టులోనికి బోవుట తప్పదనియు పురపాలకసంఘాధ్యక్షునిపై నొకనోటీసు జారీ చేసి, అక్టోబరు 2 వ తేదీన జరుగవచ్చు సభను నిలిపివేయుటకు తా ముపపాదించుచుని వ్రాసిరి.

పంజాబులో నొక బాలిక బాలికా వారశాలలో చదువుచున్నది. ఆపిల్లకు సెంకెతనము మార్పుగా నుడుటచే దానిని క్షీంచ వలసినదని యొకనా డాపిల్లతల్లి యుపాధ్యాయినితో చెప్పెను. ఉపాధ్యాయిని ఏమియుచెప్పక ఆ పిల్లను తీసికొని పోయి ఒక చీకటి చిన్నకొట్టుగది తలుపు కొద్దిగతీసి లోపలికితోసి తటాకున తలుపుమూసెను. ఆమెయొ మరకొందరు బాలికలును గుమ్మముయొద్ద నుండిరి. పిల్ల లోపలికిపోగానే యొక తామపాము దానివంకకురాగా "నన్ను తామసాము కరుచుచున్నది తలుపుతీయుడని" ఆపిల్ల బొబ్బలుపెట్టెను. దాని అది సెంకెతనమని వారు తలుపు తీయలేదు కొంతసేపటికి లోపలినుండి ధ్వని లేకుండపోగా తక్కినపిల్లలు తలుపు తీయుడని యుపాధ్యాయినిని తొండవెట్టిరి. తలుపుతీయగా పిల్లవచ్చి క్రింద పడియుండెను. త్రాచుపాము కాని మెడకు చుట్టుకొనియుండెను.

ఇండియాలో కెల్ల చౌక వెలలకు

దొరకుచోటు
క్రొత్తసాకులో క్రొత్తసాకు.
పెన్ని 5 టెంటులు.

గోల్డుమెడల్ రూ. 24.   టూర్న మెంటు రూ. 13
కర్నీటీ రూ. 15.   కలారియల్ రూ. 10
ఎస్. జి. ఎస్ రూ. 8.   కలేజి రూ. 5

పెన్ని 5 బంతులు, ఆరీస్ లేక స్టాంజెంగీస్సు రు. 10 4 డజన్లు
పెన్ని 5 రేకట్లను మెరుగుగల నరములతో నల్లించుటకు
మంచి ఇంగ్లీషు గట్టు రూ. 5.0-0
నలుపు గట్టు రూ. 3.0-0
నేలేయ గట్టు రూ. 2.0-0
విలాసము, మెహండేల్ బ్రదర్సు,
పూనా సిటీ బొంబాయి.

Mehendale Bros. Poona City

దసరా పండుగకుగాను బహుమతి.

దవనకొడి చీరలు రూ. 1-14-0
మంచి సాగవైని. 16 మూరలు నాగరికము గలవి

ఈక్రొత్తకము చీరలు
మేలైన మట్టులో సాగవైన
రంగులలో పూలువేసిచుట్టు
రవడీనుపైని అంచు కట్టి
యున్నవి ఇది మాచుటకు
ఇందముగాను ధర 400
ముగా నుండును రంగులు
మానవు ఈచీరను పండుగ
దినములలో ధరించిన ఎడల
మాచు ప్రతివారు తెప్పించి
యిచ్చుని వేడకొందురు

చీర 1-కి రూ. 1-14-0   వి. పి. చార్జి 0-0-0
బొంబాయి వాలామణి చీరలు 1-కి రూ. 2-4-0
2571 గోహానాను చీర 1-కి   రూ. 4-4-0
వియర్ వాచ్ కంపెనీ, 5 ఇరుళప్పన్ వీధి, మద్రాస్

ఆంధ్రవార్త

పరమేశ్వర సందర్శనము

వివేకమును చిత్తేశ్వరతెయు గాక చిత్తశుద్ధియు ఈ శ్వేతాక్షాత్మరమునకు ఆవశ్యకము. చింతింపఁగూడని చింతలు, పరిపరాని పదములు, చేయఁజనఁజేతలు పాపములు, అః కీచితమునకు కళంకముదెచ్చి మనోహరిశుద్ధ్యమునకు భంగము కలిగించును. మనస్సు కుక్కగముగ నుండి భర్తృవిచారణ నలుపుటకు, ఏకాగ్రముగ నుండి పట్టుదల వహించుటకు సమర్థమైయున్న మహాపవిత్రమునకు లొక్కనినయెడల తనకై నామధ్యము లన్నియు అనర్హత్యముల నాచరించుటకు వినియోగించును. జ్ఞానవంతుడు నీతిబాహుళ్యవైభవము నీతిని అమితముగ వృద్ధిపఱచును. నీతిలేని విద్యావంతుడు ఇతరుల ధనము హరించుటకు. అన్యుల నధోగతి నొందించుటకు, పరుల పలుకులకు సాంసింపటకు సులభోపాయములఁ గనిపెట్టును. మర్యాదగామయ్య యాశ్చర్యచింతయే లేక వాడు సుదకు ప్రభుఁడగును. అట్టివానికి భగవద్దర్శనము ఎన్నటికి లభించదు. చిత్తశుద్ధిగలిగి సన్యాసమున చరింపఁబూనువాడె యాశ్చర్యని సమీపింపజేయును. తటాకమునందు నొకకన్ను ప్రతిఫలించునెన్న దానియందలి నీరు శిశ్వులముగా నుండుటయేగాక! నిర్మలముగాఁ గూడనండుట ముఖ్యము. అటులే మానవునకు ఈశ్వరసందర్శనమునకుటకు వానిమనస్సు ప్రశాంతముగను పరిశుద్ధముగను నుండవలెను. పరమేశ్వరుని గని యానందించుటకు ప్రతిమానవుఁడు అర్హుడై యున్నాఁడు; కాని వాడు అవివేకమును, చిత్తచంచల్యమును, మనోమాళి న్యమును త్యజింపవలెననుట భగవానుని పాదసేవఁడు.

అవివేకము, చిత్తచంచల్యము, మనో మాళిన్యము మానవాత్మకు వ్యాధులు; అవి వాని కృష్ణవర్ణమును, సత్యము నెఱుఁగు భక్త్యమునందును, నీతియందును దానికి అరుచిని కలిగించును. శ్వేతాక్షుఁడు ప్రాజాధానమున యాహుత్యము భుజింపఁజొచ్చిరి; వానిచే దానింపఁబడు ఆత్మ తనకత్యం దానశ్వరములగు సద్విషయముల స్వీకరింప నిచ్చుకొనెను.

మన దృష్టిని వానిపై నిలుపునము. దాని కాటంకము లుగలన్ని సర్వప్రతిబంధకముల నిరోధింతుము. ఈశ్వరదర్శన లాభమునకు సర్వదా నిరీక్షించుచు, అజ్ఞానాంధకారమును పక్షాపఁచుల చేయుదుము; చిత్తచంచల్యమును రూపుమాపుదుము. మనోమాళిన్యమును పాత్రులొందుము. — భక్తసాధని.

ఆంధ్రాంగ దైనికపత్రిక

ఆంధ్రదేశము బహు విశాలమైనది. లక్షీ సరస్వతుల కట్లాడు వీక్షణములకుఁ బాత్రులైనవా రాంధ్రులలో నెందఁడోనియుం గలరు. 80 నిమిషముల కాలములో సకలరాజ్యాంగ తంత్రముల విచరించి ప్రతిపక్షులకుఁ బునర్విచర్యనమున కాను హుల్యముఁ గల్పింపవలెనదే వ్యాసముల వ్రాసఁగల శేఖరు లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; తన సంస్కృత రాజాయములో నే సర్వలభ్యాగమునో కృయపఱచు సంకటి స్వార్థత్యాగ మున్నచోఁ బక్కలున్నంతి నీకు ఆంధ్రదైనిక పత్రికా నిర్వహణ మనాయాన కార్యచుగునటులఁ జేయునంతటి రాజు లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; విత్తార్జనముమాని నిరంతర దేశోద్ధార తత్పరత్యమునం నిలుగులైన స్వార్థత్యాగు లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; క్రొత్తశాసనముల నిర్మించి వైస్ రాయగారిని సహాయము ముక్కుమీఁద వ్రేలికులింపఁట్లు సేయఁగల రాజ్యాంగ వేత్త లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; తనవాగ్ధి యందు నెట్టి సహన కల్పనఁ బడవేయఁగలక లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; ఎట్టి కష్టపష్టములకైనను భయంపడక నూతన త్యాగముల నిర్వహించు ధీమాదాత్తు లాంధ్రులలో లేకపోలేదు, ఖండాంతర గౌరవ పాత్రులగు సుప్రసిద్ధ లాంధ్రులలో లేకపోలేదు. కాని ఇంతకంట నింకీ మన దేనికపత్రికను బ్రచురించుటకు నిశ్చయించుకొనెన యాంధ్రుఁడ లేడు. ఇట్టి దైనిక పత్రికను గుఱించి సభలలో దీర్ఘములు జరుగుచున్నవి; కాని క్రయరూపమున నెట్టి యాందోళనమును జరుగునండ లేదు. ఈలోపము నివృత్తానముగ నాంధ్రులు నివారింపఁ జూడకున్న నెట్టి శాశ్వతలాభమును నాంధ్ర దేశమునకుఁ గలుగఁజాలదు. ఎన్ని ఆంధ్రసహసభలు జరిగినను ఫలముండదు; ఎన్ని శైలుగు పత్రికలను బ్రచురించినను ఫలముండదు; ఎన్ని విశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించినను ఫలముండదు,

ప్రజాభిప్రాయమును బాలకులకు యుక్తకాలమునఁ బెంపగల ఇంగ్లీషుపత్రిక లేని లోప మిట్టిదని వ్రాయు మా శేఖనికి వ్రాణ చాలదు, సైన్సాన్యును, బాలకానాదర భావమును, నిరుత్సాహ కారణములుగా నెత్తుకొని యేతత్కార్య నిర్వహణమునకు ముందంజ వేయవలెనదే గూడదు. మనదేని మనము చేయవలయును. పిమ్మటఁ బ్రభువున్నాఁడు దేవుఁడున్నాఁడు. లక్షీ పుత్రులు ముందునకువచ్చి కక్షికొలది సాహాయ్యంబొనర్చి యత్నించినచో ఆంధ్రదేశమునకు మహాపకారం బొనర్చుచున్న ఆంధ్రదైనిక ప్రతికాధిపతులే ఆంధ్రదైనికపత్రికనుగూడ నిర్వహింపఁగలరు. ఇది తిరుణము. తన విశాల శక్తిములను దెలుపుకొని తనపుత్రులనంకఁ జూచుచున్న ఆంధ్రమాతను నిరుత్సాహ నలుమట పేదాకృత్యముని ప్రతిఘాతంబున దలపోయవలెను. సుప్రసిద్ధాంధ్ర నాయకు లందఱు నొక సంఘముగఁ గూడి ఇట్టిపత్రికను నడుపఁ బాటుపడ వలయును:—ఆంధ్రచంద్రిక.

ఆంధ్రరాష్ట్ర ము—లీడరు పత్రిక

ఆంధ్రరాష్ట్రముగూడదని నీడరుపత్రికాధిపతి రెండు ప్రబలకారణముల జెప్పుచున్నాడు. ప్రథమకారణము దేశ మంతయు జేన్స రాష్ట్రములు గావలసినవచ్చునని. చిన్న రాష్ట్రములయిన మీ కేటికట్టము. చిన్న రాష్ట్రములు పరిపాలనా సౌష్ఠ్యమునకును పరిపాలనా సౌక్యమునకును సాధనభూతము లగునని మీకు తెలియునా? నాగరికతయందు ప్రసిద్ధిగాంచి యమెరికాలోని రాష్ట్రముల వైశాల్య మెంతో గమనించి తిరా? కొలంబియా యు రాష్ట్రము 70 చతురపుమైళ్లు. వైశాల్యమేయని తెలియునా? నిర్మింపబడబోవు ఆంధ్రరాష్ట్రపు వైశాల్యము 83,433 చతురపుమైళ్లుండును. ఇట్టిరాష్ట్రము బెల్జియము, స్విట్ జర్లాండు, హాలెండు, యూరపులోనుండు తుర్కీ, బాల్కన్ రాష్ట్రములకంటె పెద్దదిగనే యుండును. కావున రాష్ట్రనిర్మాణము విస్తీర్ణత ననుసరించి యుండదని నిశ్చయించుకొనవలెను.

బొంబాయి రాజధానిలోని మహారాష్ట్రమునకు పరగాణలలోని మహారాష్ట్రమునకు గలిపి మహారాష్ట్రము నిర్మించిన విశాలమగు రాష్ట్రమగును చిన్న రాష్ట్రము లిష్టములేకున్న స్వదేశరాష్ట్రముల గతియేమి? కొచ్చి, తిరువాన్కూరు. బంగనపల్లి, మొదలగు స్వదేశరాష్ట్రముల చిన్న రాష్ట్రములు కావా? వానికేటి ముప్పు వాటిల్లి నది? వంగదేశమునుండి విహార రాష్ట్రమును విడదీసినపుడు హిందూదేశమునం దెట్టివిప్లవ ము ను గలుగనపు యు, విహార రాష్ట్రమునండి యుత్కలదేశమును విడదీసినయెడల విప్లవము జరించు; నిమికింత విప్లాంతియేల? ఇంకొక యాత్ర పణమిరు జెప్పుచున్నాడు ఉరుమాభావము ముఖ్యము మహామృదీయులు ఉరుమాభావము నిచ్చుకొనుట! ఏమి మియాహా చమత్కృతి! ఏరాష్ట్రము నందలి మహమ్మదీయు లాయూరాష్ట్రపు భావలో వ్యవహారముల జరిపెదరు. తెలుగు దేశమునందలి మహమ్మదీయులకు వ్యావహారికభావ ఆంధ్రమే. తమిళదేశములోని మహమ్మదీయులకు తమిళమే వ్యావహారికభావ. వంగదేశమునందలి మహమ్మదీయులు కొందరు వంగభాషలో గ్రంథములగూడఁరచించిరి. కొన్ని కొన్ని భాగములలో మహమ్మదీయు లాజ్ఞాభావ నే గృహములలో గూడ మాటలాడెదరు పల్నాడునందలి మహమ్మదీయులు గృహములం దాంధ్రమునే యుపయోగించెదరు. అటులే తమిళ, మళయాళ దేశములందును ఆయాభాషలను మాత్రమే భాషలుగ నుపయోగించెదరు. గుజరాతు దేశమునందలి మహమ్మదీయులు గుజరాతిభాషనే మాత్రమే గృహములందుఁ గొనెదరు. మహమ్మదీయులలో చాలమంది హిందువులనుండఁ చేసినవారే. కావున వారివేష భాషాదికములు హిందువుల ననుసరించి చాలవలెనుండుట సహజము హిందూమహమ్మదీయ కల్లోలములు సర్కారువోగములయందును, భావన సభ్యత్యమునందే కానుపించుచున్నవి. ఇట్టిస్థితిలో యేభాగపుమహమ్మదీయు లాభాగపుభాషను వ్యావహారికభాషగా నుపయోగించెదరు. మహమ్మదీయులవిషయమే వీరిదృష్టిపథముం దున్నటుల గాన్పించుచున్నది. ఆంగ్లేయభాషమాటలాడు ఆంగ్లేయిండియనులును, పార్సీభాషను మాటలాడు పార్సీవారును, ఇంక నితరభాషలమాటలాడు జాతులును ప్రతిరాష్ట్రమునందును గలరు. వీరందరికిని ప్రత్యేక రాష్ట్రముల నిర్మింపవలసినవచ్చునని వీరిభయముగాబోలు! ఏరాష్ట్రములో ప్రజానా

సర్వవృత్తి కవిషనంజీవి.

[279]

నూరురూపాయలు బహుమతి.

తే. గీ. తేలుకాటున కిరియె యె + పైనిది నుండు | ఏప్పులను మాని నవ్వును + నేగఁ గలరు |
 సమిషమున మాను విషములు + నిక్కువంబు | లేనియెడ నూఱురొప్పము + లేనానగుదు.

మిత్రులారా! ప్రతియింటను తేలువలని బాధ సహించగ నిడ కాటుకగిలి బాధపడువారిలనుజూచియనను కలుగని కఠిన దెన్వడుండు ఇందులకనియే మేము సకలకాత్రుముల శోధించి శోధించి యీ ప్రశస్తమైన మందును గనిపెట్టితిమి. ఇది బీడసాదల కందటికిని అందవలయునగు తిలాపుతో తిక్కునవలె నుంచితిమి. ఇది తేలునకు మాత్రమే గాక ఎలుక, కుక్క, జిట్టి, పాము మొదలగు విషజంతువుల కాట్లకు నుపయోగించును ఇది ప్రతియింట నుండదగినది. తేలుకుట్టినదే ఇది దగ్గఱనుండిన రెండు నిమిషములలో బాధను నివర్తిచేసికొన నగునగుదా! గుణములేనియెడ మందును వాపసు చేసినతీసికొని మందుకైన నెలవులతో 100 రూ॥ లను బహుమాన మిత్తుము. 2 సీసాలుగల సాకెట్టు 0.8-0 పోష్టేజి 0.3-0.2 పాకెట్టుతీసిన పోష్టేజీలేదు.

12 పాకెట్లు 5.0-0 ఒక ఛాస్మెలరు ఫోటోటెక్ పేనా ఇనాం

టి. సీతారామ మొదలియారు,
 3, కందప్ప మొదలివీధి, తిరుప్పి క్కేణి, మద్రాసు

సముద్రయానము.

ఈదినములలో నునదేశమునందు ముఖ్యముగ నాందోళనము గలిగించుచున్న మత ప్రశ్నములలో విదేశగమన మొకటి. ఈవిషయ మీ గ్రంథమున సహేతుకముగ జర్పింపబడి యున్నది. సంస్కరణవాదులు ముఖ్యముగ జరువదగిన విషయము.

ప్రతి 1-కి రు. 0—8—0. 6 ప్రతులు రు. 2—4—0.

అచ్చుతుని సీతారామయ్య,

91 అణ్ణాపిల్లవీధి, బాల్జిటపును మద్రాసు.

మాన్యమందెట్లకభాగ మేభావ నుపయోగింతుకో, యభావ నుబట్టి రాష్ట్రములను నిర్మింపవలెను. భావభారకమగు రాష్ట్రవిభాగమువలననే, హిందూ మహమ్మదీయ సమస్యను పొధించుటకువీలగును ఏరాష్ట్రపు సహచర్యములా రాష్ట్రపు భావ సభ్యసింపిన యెడల, మాంధ్ర భావభిమానము వారి మందు గాఢముగ నాటుకొని, మహమ్మదీయులు తామును హైందవులమేమను భావము దృఢపడును హిందువులకును వీరికిని యొకమత్య మేర్పడును

భావలనుబట్టి విశ్వవిద్యాలయము లేర్పరుచుటకష్టపడి క్రొంద్రవిశ్వవిద్యాలయ మొకటి నిర్మించుట యావశ్యకమని ఆనందబిల్ వింతానుజిగారు "బీదపత్రికలో" నిదివరకు స్పష్టపరచినట్ల బిల్లకకము అపుడేమహమ్మదీయుల విషయము వీరికి నుగిరించలేదు గావోలు! చిన్ని విశ్వ విద్యాలయములయన్ సప్తదాహక మగుననవాద మప్పుడు పీరుపయోగించలేదే! మీరు ఆంధ్రోద్యమమును గూర్చి యాలోచించి యుండలేదనుట, స్పష్టము అందునుగూర్చి తెలిసికొనుటకు ఆంధ్రపత్రికలను జూచుచున్నటు లైనను గానింపదు ఆంగ్లేయభావలోనిందునుగూర్చి ప్రమరింపబడిన వాఙ్మయ మయినను పఠించినటుల గనుబడుటలేదు అట్టితరి మానమే యుత్తమ లక్షణము అనాలోచితమగు వ్రాతలవలన కీర్తిరానేదు కేరీయ మహాజనసభలో మీబోటి నలుగు రైదుగురుచేరి శాసింతురనుట కల్ల ప్రజాభిప్రాయము పొంగిపొరలి విజృంభించుచున్న యిక్కా, లమన, దాని సరికట్టుట మీకు సాధ్యము గాదు అరికట్ట యిట్టిచింతిరా, యది మిమ్ములకు ఆత్మకా ప్రవాహములో ముంచి వేయును ప్రజాభిప్రాయము యొక్క యభుటనకుటనా సావధ్య మీవత్సరిమున లక్ష్మీ మహాజన సభలో మీరే చవిచూచెనరు మీరు ఆంధ్రులై యుండి పరరాష్ట్రములో నున్నతపదవినిండి కీర్తిగాంచు చున్నారని మీయాంధ్ర సోదరులు గర్వపడుచున్నారు కాని, మీరు ఆంధ్రుల మనోభావముల తృణీకరించి సభలలో జల్పించుట కయినను, యనకాశముల నీయుటకు యభ్యంతరములను కల్పించిన, మీ గౌరవమునకు గళంకి మాపాదించునని యాధిగ నమ్ముదు. ఆంధ్రనాయకులంతటి నుండియు తమయత్నముల ద్వీగుడి కృతము జేయుదురుగాక — దేశభిమాని

విద్యావిషయక సంస్కరణము

విద్యావిషయమున నేర్పడుచుదేశముకన్న నెంతయో పెనుకబడి యున్న మనము మనదేశవిద్యావిధా మును సవరించుకొనుట కెట్టివిశ్వప్రయత్నములు చేయవలెనో పారకులాలోచించుకొన లేకపోరు ఇంగ్లండు దేశమున మహాధ్యాయుల జీతములు వృద్ధిచేయుటకై యాలోచనలు జరుగు చున్నవి. కాని మన పారపారంభ పారశాలలకుగల యిందుక యోచింపుడు ప్రారంభ పారశాలలోపాధ్యాయునికి నగటున నెలకు ముట్టు జీతము మనదేశమున రు 5-లుమాత్రమే అయిదు రూపాయల మనిషి యట్లకొనుటవచ్చు విద్యార్థులను తయారచేయ గలదు? మనదేశమున గన్న మెంటువారికి పోలిను కావున వ్యయమెక్కువనెయుటకు సామ్యు వచ్చును కాని ప్రారంభ పారశాలలోపాధ్యాయుల జీతములు వృద్ధిచేయుటకు సామ్యుండదు. పారశాలాధికములకై వ్యయము నేయుటకు సామ్యు వచ్చును గాని ప్రారంభ పారశాలలను స్థాపించుటకు సామ్యుండదు మనదేశమున దొక్క పారంభ పారశాలలో పాధ్యాయుల యొక్క యే గాక మధ్యమతరగతి పారశాలల యందలి యుపాధ్యాయులయొక్క వేతనములను, హోదా మునిప్పటికన్న హెచ్చింప బడవలసి యున్నది ఇప్పటికన్నను మంచివేతనము లిచ్చి హైందవపూదయము జరుగ గల సమర్థులైన యుపాధ్యాయులు వచ్చిననే గాని పాఠశాల పారశాలలును, మధ్యమతరగతి పారశాలలును గూడ దేశమున కక్కొనుటవచ్చువిద్యార్థులను తయారచేయ జాలవు

ఇంగ్లండు దేశవిద్యావిధానమునకును, మనదేశవిద్యా విధానమునకును హెచ్చింపకాంతరమ్యవస్థాపన కలదు. ఆ దేశమున సంఘటింపము ననుసరించియు, స్వపరిపాలనము ననుసరించియు, పౌరత్వము ననుసరించియు పారశాలలందు విద్యావిషయకాభివృద్ధి గనిపించవలెనని యచ్చటి ప్రముఖులు చెప్పుచున్నారు. కాని యా స్వపరిపాలనావిషయము మనపారశాలలం దెట్లుకొన నే గూడదు. సంఘటింపము మాటలంపనే గూడదు. పౌరత్వమునుగలది యాలోచించనే గూడదు. ఇవి యన్నియు నిచ్చటి విద్యాభ్యాసకారులకు విషప్రాయములు. మనదేశమందలి పారశాలలు ప్రారంభవిద్యాలయములనుండి విశ్వవిద్యాలయముల వఱకు జిల్లాయుద్వీగీయులపిడి కిలిలో నున్నవి. వాని ప్రాణమంతయు వారి చేతులలో నున్నది. ఇంగ్లండు దేశమునకున్న విద్యాలయము లిట్టివి కావు.

ఆరి సార్వజనిక విద్యాలయములు: ప్రజాపాఠశాలలు. శిక్ష (Discipline) క్రమశిక్ష, కఠినమైన శిక్షయే మనదేశమునందలిపాఠశాలలు చూపగలసియభివృద్ధియని యభి కారులు మొఱవెట్టుచుందురు. జాతి యొక్క యభివృద్ధియు, దేశముయొక్క యభివృద్ధియును విద్యాభ్యుదయమున నున్నపుడు వారిని కఠినశిక్ష (Discipline) కు బాట్రుల చేసినవా రేమివృద్ధిలోనికి రా గలరు? జాతి యభివృద్ధికి వా రేమి తోడ్పడ గలరు? సంఘటింపమునుగలది కాని తమ పౌరస్వాధ్యయలగుటచి కాని తమకు దెలియ నే తెలియదు

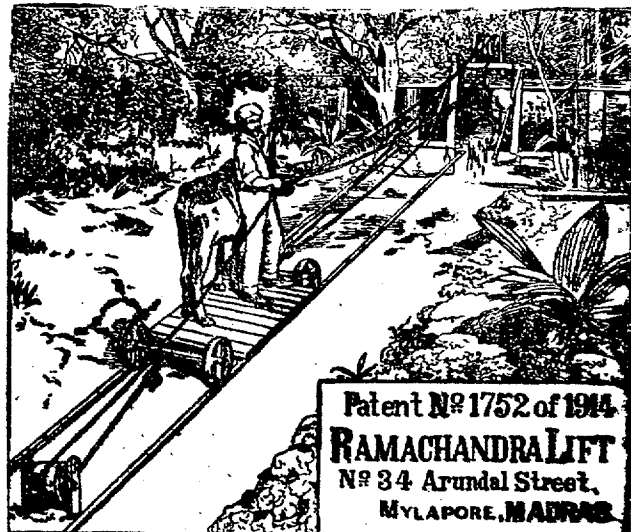
ఇంగ్లీషువిద్య సభ్యసింపి నిప్పటి మనదేశవిద్యాభ్యాస మనయతమును, మనపండుగు బిల్లుములను, మనజాతి యతను మఱచి పోవుచున్నారు. అట్లయినను వారు తాము స్వతంత్ర జీవనమును గడపికొని దేశమునకు గాని జాతికి గాని యుపయోగ మగుచున్నారేమో యనిన సరియును లేదు. హిందూ బాలకు డీమాంగ్లేయవిద్యను మనదేశమున బదిపడునైదు సంవత్సరములు నేర్చికొనినను సత్యదేశమును వదలిపెట్టి యితర దేశమున కేగిన సంతకాలము కష్టపడి నేర్చుకొనిన విద్యయచ్చట చిల్లుట లేదనియు, ఇంగ్లీషుభాష మాట్లాడబడుచున్న దేశములలో నాతడు దారి తప్పకుండుట్లు చేయును మాత్రమే యావిద్య యుపకరించుచున్నదని మి నొకప గ్యమును లాల్చిపుత రాయుగారు వ్రాసి చున్నారు. విద్యయొక్క గుణము మాచిన నట్లున్నది. విద్యాభ్యుదయ గూర్చి విషయముననేమైన మనదేశమున క్రోధ తీసికొనబడుచున్నదేమో యనిని నిట్టివిషయము నెక్కువ యతద్ద వహించిన దీమిక్కడేశమే. మనదేశమందలి విద్యావిధాన మిన్నివిధముల పాడై యున్నది.

మనదేశమున రేయిబగ్లొకరిని బరిచేయుట కట్టి పారశాలలు లేవు. పగలకు, రాత్రియు బరిచేయు పాఠశాలలే కాక తుదకొక్క రాత్రిపుట బరిచేయు పాఠశాలలైన లేవు సమర్థులైన యుపాధ్యాయులు లేరు. హైందవ పూదయమును జరుపనేరని యూరోపియను లిచ్చటకు మహా పాధ్యాయులుగ వచ్చుచు దురు గాని యిచ్చటివారి పూదయమును గనిపెట్ట నేరనివా రుటచే వారు తరకార్యోద్యమాణమున నొక్కొక్కప్పుడు జారి పడిపోవుచుందురు. ముప్పది మూడుకొట్ల భారతీయులకు, విద్యాపిపాసాకులితులైన త్రింతోట్ల భారతీయులకు దగినన్ని ప్రారంభ పాఠశాలలు లేవు, మధ్యమతరగతి పాఠశాలలు లేవు; విశ్వవిద్యాలయములు లేవు. కఠపబడువిద్య గుణమునకంత ప్రశస్తమైనది కాదు. పక్కతిశాస్త్రజ్ఞున మిదేశమున ప్రతిదినజీవితమునం దెట్లుపయోగ పఱుమికొనవలసినదియు దెలుపబడుట లేదు ఆజ్ఞానమును సలపాదించుకొంద మన్న దగినన్ని యనకాశములు లేవు. మిక్కిలి నాగకజాతి యని ప్రసిద్ధిగాంచిన డ్రీటిపరిపాలనము క్రిందనిప్పటికి నూఱు నూటయేబది సంవత్సరములనుండి యుండియు 29,50,000ల హైందవులు విద్యాగంధశూన్యులై యజ్ఞానమునం బడి కొట్టుకొను చున్నారు వినువచ్చు దేభారతీయుని పూదయము వేడిచుచు మతిగొట్టు నులుగ కుండును? విద్యావిషయమున ఇంగ్లండు దేశముకన్న మనదేశమున నెక్కువ సంస్కరణలు జరుగవలసి యున్నది. గవర్న మెంటు వారు ముందుముం దెక్కువక్రొద్ద తీసికొని హిందూదేశ విద్యావిధానమును మార్చి సంస్కరించ వలసి యున్నారు. కాని వారట్లు మాత్రరా? సంస్కరింతురా? — దేశమాత.

నీటి సారుదల

మాతన ఏలము

లోకములో సాధారణముగా వ్యవసాయకులకు నిరాశ గలవునవి మూడు. (1) నీరుచాలకుండుట. (2) పశువులకు మేత దొరకకుండుట. (3) భూమికి తగినంత ఎరువు దొరకకుండుట.

Patent No 1752 of 1914
RAMACHANDRA LIFT
No 34 Arundal Street,
Mylapore, MADRAS

వాల్యు బొక్కెనలు మోస్తరుగా నీళ్లుకారదు, చాలాకాలము వరకు మరూమరు గోరదు. (9) ఎడ్డుకుపని సులభమగుటచేత మోటకంటే చాలసేపు నీళ్లును గోడించవచ్చును. తరువాత యీ ఎడ్డునే బండినిలాగుట మొదలైన యితరపనులకు ఉపయోగించవచ్చును.

ఖరీదు సుమారు 30 అడుగులవరకు లోతుగల బావికి
(1) పెద్దయెడ్డుఏతము ఖరీదు రూ 200—0—0 (2) ఎడ్డు ఏతము ఖరీదు „ 175—0—0

హిందూదేశమునందు ఈమాడు కారణముల వలననే రైతులు తమజీవములపై నానలు వదులుకొను చున్నారు. వైనజెప్పిన కారణములలో ముఖ్యమైనదియు తక్కినవానికి మూలములై నదియు నీరులేకుండుటయే. రైతులకు కావలసినంత నీరుగలం గిన యెడల వారి యుత్సాహము నకు మేరలేదు. వృద్ధికరములగు నూతననిర్మాణములన్నిత దొకరు చెప్పకయే తెచ్చుకొన జూచును. కావలసినంత నీరు లేనియెడల ఎంతటి ఫలకరమైన ఎరువైనను నిష్ఫలమౌజనును. నీరు చాలి నంతలేక ఊఱక వట్టి ఎరువునే వేసినయెడల ప్రయోజనము లేదు. నీరు లేకుండ మన్నంతకాలము రైతు క్రొత్తపరికరముల గొననొడు. హిందూదేశమున వర్ష మునందు మనకు వచ్చుకములేదు. “కురిసిన కుంభవృష్టి” లేవున్న అనా వృష్టి” కనుక నీటికికొరత ప్రజలు మాతులను ప్రవృత్తి ప్రమాస మునొందగలసినదే. హిందూయి, పశ్చిమోత్తర పరగణాల ప్రభుత్వమువారు మోటలు ఏతములకు బదులు సునాయాస కరమగు నింకొక యుపాయమును గనుగొనుటకు సర్వప్రయత్నములను జేసి భగ్న మనోభగ్నులై నిరాశనొందిరి. కాని చెన్నపురి రాజధాని వారు నిరాశనొందక! పట్టుదలతో నిరంతరము పరిశీలనములను సలిపిరి. వారి పరిశీలనములు వృధాకాలలేదు. 25 యేండ్ల క్రిందట స్టాన్లీ, సుల్తాన్ సుబ్బారావుగారు ఈవిషయమున పరిశ్రమల సలిపి మూడు నూతన యంత్రములను నిర్మించిరి. వీనిలో సుబ్బారావుగారు నిర్మించినది అత్యుత్తమమని చెప్పుచును. కాని దానియందు రెండు లోపములు మాత్రము గన్పట్టెను. ఏ కేష లోతుగల నూతుల కా యంత్రము పనికిరాకుండెను. పశువులు నడచుటకు ఏర్పఱుపబడిన కట్టడముబరువు 3 నేల పాను లుండెను. దానికి ఒరిపిడి యెక్కువగా నుండెను. పశుజాతి బలము తీగించుటచే కాలక్రమమున పాలములకు నీరు గోడుటకు పశువులను ఉపయోగించుట తగ్గిపోయినది. దీనికి నోడు మంచి బాల్చియును దొరక కుం డెను. ఈ లోపములను దొలగించుటకు ఎస్. రామచంద్ర య్యురగా రొక నూతనయంత్రమును నిర్మించిరి. ఈ యంత్రమును మోటవలె ఎంతలోతుబావికైనను వాడవచ్చును. కాని దీనియందు మోటవలెగాక పశువులు ఏటవాలుప్రదేశముపై నడచుచు భారమును లోక బని లేదు. ఒకచిన్న బండిపై పశువును నిలువబెట్టి, ఏటవాలుప్రదేశమున ఆబండిని నడపయెడల ఒక్కపశువుయొక్క బరువు రెండుపశువులు లోగునంతటి పని చేయునని కనుగొనుటైనది. రామచంద్రయ్యగారి నూతనయంత్రమున కిదియే మూలయంత్రము బాల్చియు నూతనవిధమున నేర్పఱుపబడినది. నీరు నింపుకొని బావినుండి వెలికి వచ్చునప్పుడు దానినుండి యొక్క బొట్టుఅయినను మఱల భాలో పడను. బొక్కెన ఎంతకాలమైనను మరమ్మత్తులు లేక పనిచేయగలదు. పశువున జేమయు కష్టములేదు. అదియొక దొరవలె బానిశైపు ముఖముతో బండిపై నూరక నిలుచుండియుండును. మేతనేసి దానిపై నుంచినయెడల ఎంతకాలమైనను అది హాయిగా నుండును. మోటవలె ఒకగంట కన్నె బొక్కెనల నీరు తోడగలమో అంతకు రెండింతల బొక్కెనల నీ రియంత్రము వలన దొడగలము. మోటవలన సాధారణముగా గంటకు 1200 1400 గాలనుల నీరు తోడవచ్చునుకాని 22 గాలనుల బొక్కెనల రామచంద్రయ్యగారి యంత్రముతో 20 అడుగుల లోతు బావినుండి గంటకు 100 బాల్చిలు అనగా 2000 గాల నలు తోడ వచ్చును. కనుక ఈయంత్రము ఒకదినమునకు అధమము 3 యంతముల తోటవైరునుగాని 7, 8 యంతముల పంటవైరునుగాని పొడుపగలదు. ఒకసారి యంత్రమును కొనిన వెనుక త్రాళ్లను గొను వ్యయము తప్ప ఇంకేమియు వ్యయ ముండదు. దేశమునకు చాలకాలము నుండి లోటుగానున్న ఈ విషయమునకు రామచంద్రయ్యగారు ప్రయత్నమునలేపి సదుపయోగముల నూతన యంత్రమును నిర్మింపగలిగినందులకు వారిని హర్షింపవలసి యున్నది.

రామచంద్ర ఏతము

విషయ సంగ్రహము.

(1) ఎటువంటిలోతైన భావితై నను ఉపయోగించవచ్చును. (2) నిమిషమునకు 5 మొదలుకొని 50 గ్యాలంలవరకు నీళ్లుతీడును. (3) దీనికి గొట్టులుగాని పుట్ల వాల్యులుగాని వాడును జూయట్లుగాని లేవు. 4, ఆడ వాళ్లు, ఎడ్డు, గుర్రము, కంచరగాడిద నరియే యితర జంతువునయిన ఉపయోగించవచ్చును. (5) మోటవలన ఎడ్డు ఎత్తువకష్టపడిఎక్కి నైనుకకు పోవడిమైన పరితాపముఏమియు దీనిలోలేదు. (6) బల్చిపైను రెండెట్లులాగు పెద్దమోట నీటిని ఒకచిన్న యెడ్డుయొక్క బరువులనై తోడగలదు (1) దీనికి రెండెట్లు అనావశ్యము గావున ఖర్చు చాలా తక్కువగును. (8) దీనిబొక్కెన డిట్టుయిన యినుపరేతుతో చేయబడినది. చర్మపు బొక్కెనలు

కాలమహిమ

తే. జోరవున! ఇదియేమి విష్ణుర మొక్కొ-
ఏమి మాయయి మన పూర్వు లెరుగుదునటె
ఈ గ్రామము దనా లీ సుఖానందాలు
కాల మహిమ కాలిపోయెను గాక యిప్పుడు.

తే. పూర్వ ముందేసి వడ్డెలు పుట్టెయిన్న
ఇట్టి పూర్వపు మనులే కట్టియున్న
సేద్య మేరేతి కన్నులతో చూచివారు
కాలపురముల నేలగు గడపి నారు.

తే. భవిష్యులకు నెల్ల భావంతో దట్టమయ్యె
పరమ బుద్ధివ్యంబుల బాధకొనియె
సర్వ వడ్డెలకాలము కలిపిపోయె
దెనుక గానట్టి వడ్డెలు నెరిగిపోయె.

తే. ఇట్లె కనికరము చెడె మొగమోటుంబు
గూర్చుమానె నెతి పాపభీతి
జురగు జురగు లేక యన్యాయజేవలె
భాధబెట్టుచుండె సాధవులను.

తే. ఎరుటింకి ముఝూని నేరింబున వైచ
యుణముల పాల్గొనె నెంచునొకడు
ఆదాయపరుడైన నప్పలలో బడద్రోయ
మహుల మహించుచుండు నొకడు
ఊరిలో నిండ్లన్ని పేరైన చేలన్ని
తానాక్రమించుకొ దలచు నొకడు
కాపులు కరణాలు ఘనులైన నొకడు
కన్నాశ్రయింపగా నెన్ను నొకడు

తే. భగవంతుడై చమునకు కృతజ్ఞు లగుచు
భగవంతుడు భగ్యము నన పాదకలగూర్చి
భగ్యుని గాంచ నొకరైన దలపరమాదా
భగవంతుడొకాచుండు దాసులగుచు.

తే. అప్పుడై తమ్ముజేరిన యట్టివారు
భగవంతుడేవకయుండెడు మార్గములను
నేయింపదుల జూచి యన్యాయమనక
అనుల కంచించుచున్నార భగవంతులకు.

తే. అర్థగూహులు వడ్డెక అడిగినంత
మొత్తము లభించెడిది మొన్న మొన్నదాక
నేను కూక లొకటి రెండుమూడుదాక
మించుచున్నది వడ్డెలు మేలేలేక.

తే. వడ్డెకొమ్మంటి తడవుగా వానితోడ
మనకులని పోయె మాయలు చాల పోయె
బాధనవడ్డెలమనులు కాంపొండ్లకచ్చె
జురకులకు నంబుకంతకు శ్రమలు పోయె.

తే. ముల్యాగరిన ముత్యంబు భావకముకొరకు
కట్టెనై వ్రాసినోను సర్వ కాలపురి
పర్వవ్రాసించి పట్టెను వైదగిట్టె
వ్రాసుచేయుచు సామాన్యకాలమే నీ.

తే. అగల వ్రాసునెరిగోటు లనవలెంచె
అగల నానాటికిని కట్టుబాట్లుకొన్ని
అనవ తాకట్టుపత్రాలు నెలనె ను పరి
నెలనెను రివట్టులు భుర్చులకుచేటు.

తే. నెట్టి కలియన్నియును పరిపాటియయ్యె
గాని వారిని మించు నిక్కట్లుకచ్చె
భగవంతుడు మాయలను కులంత్రాలు పోయె
నప్పుడు నీ గృహస్థుడు హానియయ్యె.

తే. అప్పిచ్చునప్పుడే యభిమన్యు సర్వవ్య
మహిమంపగ నార్పయిండు నెంచు
అప్పిచ్చినది మొదల తప్పదాకని యాస్తి
తనకు దక్కునటంచు తలపించు
అప్పుడిచ్చెచ్చు చింతయంతటి పుట్టెనా
నేర్పుతో జోకొట్టి నిద్రపుచ్చు
అప్పుడిచ్చెచ్చెట్టి యనకాశనజ్ఞునా
యదికాశాశ్రయ వడ్డెగించు

తే. కడకునడ్డెక వడ్డెలు కట్టి నెంచు
ఆస్తివేలము నేయించి యభిమన్యు
బంధిగంబున బెట్టించి నిందపగచు
దుర్గయా పూర్ణుడగు నుత్తమర్థుడొకడు.

తే. వడ్డెయొక్కనగట్టి వాయిదాలనుబెట్టె
వాయిదానాడు ద్రవ్యమునుతేగ
కనుపడకుండి యాగడువును దాటించి
మరునాడు ద్రవ్యంబు నులతేగ
గడువుదాటిన దంచు గడుసువాదముచేసి
భరమైనదండన మరతుగట్టి
దమ్మిడియైనను తగ్గింపనొప్పుక
యప్పుచేసినవాని యాస్తి నెల్ల

తే. పుచ్చుకొని తృప్తిపొంద కప్పును మిగిల్చి
దానివడ్డెని నెంచుచు తరతరంబు
సంతటినిగూడ నెడ్డించి సంతపించు
దుర్గయాపూర్ణుడగు నుత్తమర్థు డొకడు

తే. బదులుచేసినవాడు దధా దధాలు
తెచ్చియిచ్చిన మొత్తంబు పుచ్చుకొనుచు
పత్రములమీదను వసూలు పరచుచుండి
యించుకొంటగా భగవంతుడెల్ల
నట్టి పత్రాలుపోయిన వనచుకల్ల
కల్లనలుచేసి నేగన కల్లదెచ్చి
పొంగుచును మూడు కోర్టుల పోరిగల్చి
అసులకంటె వడ్డె కంటె నధికమైన
ఖర్చులనుగట్టి చలపట్టి కరుణ నెట్టి
యిండ్లు నీనాములమ్మించి ఋణముగొన్న
వాడు నెండ్లాముబిడ్డల గూడియెడ్చు
మదిని ముదమొందు నొకయుత్త మర్థుడొకడు

తే. బదులుగొనువాడు తాకట్టు పత్రములను
వ్రాసి యిచ్చెడునపుడే పత్రములయందు
వ్రాసిన వసూళ్లు తప్ప తా వ్రాసినట్టు
చెప్పెడు రక్షిడు లేదియు చెల్ల వనుచు
నెప్పుడును తా రక్షిడుల నిచ్చువాడ
గాననుచు పత్రములయందె ఖండితముగ
నుత్త మర్థుడవ్రాయించు చుండుకలన
పోయె నన్నట్టి పత్రాల కీయబడిన
సాము, కాధార మేరేతి చూపగలరు.

తే. వడ్డెకర్తకువల్ల వ్యవసాయ దారులు
పడుపాటు లింతతో గడువలేదు
పశువులకొనుటకో పన్ను లకొసమా
కూలికో విత్తులకొరకు విత్త
మప్పుగావలసిన యక్కడ గనిపెట్టి
పండింప బోయెడు పంటలోన
బదులుకు సరిపడకుంట నిచ్చెడునట్లు
స్వల్పపు ధరలకే జట్టివ్రాసి

తే. యిచ్చినంగాని సామకారియ్యనగ
వల్లెయని జట్టికంట్రాక్టు వ్రాసియిచ్చి
పంట నాటిక భరయంత ప్రబలియున్న
ప్రాప్తితేమిక మిక్కిలి పరితపించు.

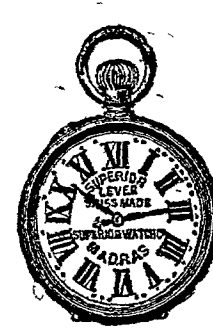
తే. కాలమొకవేళ తనకునుకూలపడక
యెండలోవానలో హెచ్చిపడకున్న
తిండికేలేక జట్టిలు తీర్పుదారి
బొత్తిగాలేక యేపేతువుననునైన
గడువునాటిక జట్టిప్రకారముగను
జరుపలేకున్న నాటిబజారుధరకు
మొత్తమునుగట్టి యా మొత్తమునకు సగము
లాభమునుజేర్చి దానికెల్ల సది మొదలు
వైక మిచ్చెనుదాక రూపాయిమీద
తొమ్మిదియకాల పాయిదాతోడనిచ్చు
నట్లు కంట్రాక్టువ్రాసిన యట్టికలన
పరచుతిచ్చెడక యుండంగ భయముతోడ
గొడ్డుగోదల తెగనమ్మి కొట్టివెలకె
బదులుతీరిచి మరుచటికత్తనమున
కట్టుములజెందు నిట్టులే కర్షకుండు.

తే. వడ్డెవ్యాపారమును జేయువానియొద్ద
పెట్టుబడికిని ఖాతాగట్టి రయితు
బదులుచేసినసాము కేర్పడినవడ్డె
అచ్చుకొనుటయెగాక పైపెచ్చుగాను

తనకు పండిన పంట కంతకును పుట్టి
కొక్క రూపాయివంతును న్యూనమైన
ధరకె యియ్యంగవలయును సరుకు లనగ
కర్షకుం డెట్టు లిక తేలగలడొ చెపుడు
తే. బదులు గొనువేళ నొక్కొక్క పట్టునందు
సామకారు గుమస్తాకు ప్రాంపు విలువ
వైక మియ్యక పత్రంబు వ్రాయ దనగ
అప్పుగొనువాని దైవ్యంబు నడుగవలెనె
తే. ఒకపూట కడుపు మాడ్చుకొని రెండవగూట
గంజితోనే తృప్తి గ నెడు వారి
మాకలజావతో నాకలి చిచ్చును
పెల్లార్చుకొని యెట్లో నైచువా
వోడంబుని త్రాగి జొన్నమును తీ
కాలంబు నొకరితి గడుపువారు
పచ్చడి మెతుకులు భక్షించి పరమాన్న
మట్టి నట్టనంద మందువారు
కటకటా! యిట్లు కడుపులు గల్లుకొనుచు
చిక్కి శల్యంబు లైవారు సేద్యకాండ్లు
వెన్నెముక పోవుచున్న దో యన్నలార
కర్షకుల బ్రోచి దేశంబు గాచుకొనుడు.

మంగిపూడి వేంకటేశ్వర్లు

సువీరియర్ లీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్
గొలుసుతోనహా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడియారము డయిలమీద
మా కం పె ని పేరు ఎట్టనిసిరాతో
ముద్రింపబడి యుండును ఇదిచూచు
ట కందమై తలచిగమున, డక్టు
ప్రూఫ్ అను గ్లాసు దోమును గలిగి
మొరటుపనులకు తగియుండును. పె
ట్టెమూతలోభాగమున గ్యారంటీచీటి
అతికించియుండును. సీనునండి మా
కై తయారు చేయబడినది. కాననెవరి
యొద్దను జిక్కదు. ఒక్కొక్కరును తీసుదురను తలంపుతో
తక్కువవెల నుంచితమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టి స్వల్ప
ధరగల గడియార మిది యొకటియే యని యనుభవంబున దెలి
యును. ఇదివర కనేక గడియారములు ఖర్చయి యొగ్యతా
పత్రముల నందియున్నది. ఒకటి లేప్పించి చూడుడు. మా
పట్టణమున ననేకులుకొని సంకెపించిరినన, వేరుమాటలెందుకు?
సువీరియర్ వాచ్ కం పెని, పోస్టుబాక్సు నెం167వర్రాన్

చిన్న పురుగు...
వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును
చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట,
పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన
గలుగును.

పొరకులారా! ఈపురుగువలె కేయింబవళ్లు, విధివిరా
మములేక మీరు పనిచేసినచో మీమీ గృహములలోని నేల
కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.
తీరిక లేక పనిజేయుచుండు ఈచుండు
పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగా నుండదగినబంటు
చుండ ఆరంభమయినవెంటనే నిరో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
పువేడించినఅచిరకాలముననే బట్టతల
వారితో సహాధ్యాయి గావలసినచ్చును
కావున ఇట్టి పరకుకత్తువును
సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును
బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వదు పుర్రెచుండును
బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిమళ సుగంధద్రవ్యము.
ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోస
మున పడకుడు.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0	వి. పి. రు. 0-4-0
2-కి రు. 2-10-0	వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋణపు పరచుటకయి, అర్ధకాచీటి
పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత
నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును
సోలు ఏజెంట్లు:—
అంగ్లో యండియర్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెని,
నెం 155, జుమ్మామసీదుమీధి, బొంబాయి.

పోర్టు నేషను గడచిడ

సి. వేంకటరెడ్డియను ఆంధ్రవిద్యార్థి ఆంగ్లో ఇండియనుల వైసను కొందఱు రైలువే ఉద్యోగుల వైసను దెచ్చిన కేసు 27 వ తేదీని మరల విచారణకువచ్చినది.

ఫిర్యాదితరపు సాక్షుల నికను విచారించిరి. మొదట తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారి విచారించగా గిల్టాల్లిగారు (ఒక ముద్దయ) తమకచ్చేరియందు పని నేర్చుకొనుచున్నారనియు, వారు పనిచేయునయము ఉదయము 10 గంటలనుండి రాత్రి 4.30 గంటల వఱకునియు; లాక్ గారు (ఇంకోకముద్దయ) గూడ తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారి యనియు, వారు పనిచేయు సమయము మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి రాత్రి 8 గంటల వఱకునియు; మెక్ మోహనుగారు (నేతోకముద్దయ) గూడ తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారి యనియు, వారు పనిచేయుకాలము మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి రాత్రి 8 గంటలవఱకు పనియు తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారు చెప్పిరి.

వైద్యకళాశాలయందు హెడ్ గుమాస్తా శ్రీనివాసులు నాయకు గారిని తరువాత విచారించగా స్ట్రాక్స్ గారు కల వరము జరిగినదియు ఉదయము 8 గంటలకును 10 గంటలకును కళాశాలకు వచ్చినది చెప్పిరి.

మేజిస్ట్రేటుగారు:— ఈ సాక్షుల పరిశీలనంతయు నెందులకు?

శ్యామరావుగారు:— తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారి సాక్ష్యమునుబట్టి లాక్ మెక్ మోహనుగారు తాము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు కచ్చేరికి పోవలసియుండగా ఆనాడు 12 గంటలకు ముందుగాపోయిరి. సకాలముకచ్చేరికి పోవుటకు ఇంకానెన్నియో రైలుబండ్లుండెనుకాని నాడు చాలమెదల కడనే బయలు వెడలిపోయిరి. వారు బీచ్ స్టేషనునందు నిగ వలసియుండగా ఆ నాడు అందరును ఒక్కసారిగా ఫోర్టు స్టేషనులో దిగిరి. ఈవిషయములనుబట్టి ముద్దయలు ఆ దినము భారతీయవిద్యార్థులను గొట్టుటకు కృతప్రయత్నములైనవి తేలు చున్నవి. స్ట్రేస్ ఆను ముద్దయ తాను ఆఫీసునందు 8.10 గంటల నకును నుండవలసి యుండగా ఆనెడను 9.30 గంటల కతడు ఫోర్టు స్టేషనునందు కలహములో నుండెను. అతడు పాఠశాలనుండి యాకాలమున తప్పించుకొని వచ్చెనని తెలియగలదు. అతని నేరికిని దెబ్బ తగిలినదని యతడుచెప్పుచున్నాడు. ఇదియన్నియు ఆంగ్లో ఇండియనుల పన్నాగడలను సూచించుచున్నవి.

మేజిస్ట్రేటుగారు:— ముద్దయలే వైద్యకళాశాల హెడ్ గుమాస్తాలను స్ట్రేస్ గారు కాకాలమునందు నింకొకచోట పనిచేయుచుండెనని చెప్పవట్లుచేయుదునని తలచియుంటిని. విసమ ప్రస్తుతమిది యనవరము.

తరువాత పచ్చయ్యప్పకళాశాల విద్యార్థి కల్లెన్ నాయకును పరిశీలించగా అతడు తన్ను వీపుమీద కాలితోతన్నినవాడు లాకేయని గుర్తించి, రిచర్డుగారు వేంకటరెడ్డిగారిని గొట్టిరనియు, చాంటర్లుగారు ప్లాటుఫారముపై నుండి “తగిన శాస్త్రచేయండి” యని ఆంగ్లో ఇండియనులను ప్రోత్సహించుచుండెననియు జెప్పి మెక్ మోహనుగారినిగూడ గుర్తించిరి.

తరువాత ఆకొంట్లంబు జనరలు ఆఫీసు అసిస్టెంటు: మాపరింట్లంబు మంగళేశ్వరరావుగారిని పరిశీలించగా 27 వ తేదీని ఫోర్టు స్టేషను వద్ద ఆంగ్లో ఇండియనుల నేకులు కట్టలను బట్టుకొని యుండినయు, వ్యవధిలేకున్నందున తాము ఆఫీసుకు త్వరగా పోతిమనియు, తరువాత నేమి జరిగెనో తెమకు తెలియదనియు చెప్పిరి.

అనంతరము ఇంకోకవిద్యార్థి రాజగోపాల్ అను వారిని పరిశీలించగా సతకు 27 వ తేదీని ఫోర్టు స్టేషను వద్ద ఆంగ్లో ఇండియనులు కట్టలు కలిగియుండుట చూచితిని చెప్పెను.

సి. సి. తరగతి విద్యార్థి గాధాకృష్ణన్ గారిని తలు వాత: పరిశీలించగా రిచర్డుగారు వేంకటరెడ్డిగారిని ఒక ఇనుప యూచుతో గొట్టెననియు, ఆనాడు చాంటర్లుగారు ఫోర్టు స్టేషను వద్దనుండి “తగిన శాస్త్రచేయండి” అనుచుండెననియు చెప్పి మెక్ మోహనుగారిని గుర్తించిరి. అనంతరము జి. సుబ్రహ్మణ్యయ అను విద్యార్థిని పరిశీలించగా సతకును ముందు వారివలెనే చెప్పి చాంటర్లుగారిని మెక్ మోహను గారిని గుర్తించిరి.

ప్రైవేటుకళాశాల విద్యార్థి సి. వాసుదేవన్ అనునతని విచారించ సతకు గిల్టాల్లిగారిని గుర్తించిరి.

సి. సి. తరగతి విద్యార్థి కేశవయ్యగారు మెక్ మోహనుగారిని గుర్తించిరి. ఆనాటికి విచారణనిలిపివేయబడి మరునాడు మరల జరిగెను.

గుక్ వారసునాడు మఱల శ్యామరావుగారు ఫిర్యాది తరపు సాక్షులను పరిశీలించిరి. ముందు, బీచ్ స్టేషను టికెట్లు

కట్టకును సుందరరాజులు నాయకుగారిని విచారించిరి. అత డిట్లు చెప్పెను.— నేను బీచ్ స్టేషను వద్ద టికెట్లు కట్టెను. నీలమట్టికృష్ణ రెజిస్టరును బట్టి, స్ట్రే వెన్న జూలై మాసమున వైదాపేటనుండి ఫోర్టు స్టేషను వరకును, మెక్ మోహనుమిడిల్లును జూలై మాసమున నెంట్లుతామన్ మాంట్లు నుండి నీచివఱకును, స్ట్రేస్ ఆగస్టు మాసమున నెంట్లుతామన్ మాంట్లునుండి పార్కు స్టేషను వఱకును, నీలమట్టికృష్ణను పుచ్చుకొనిరి. లాక్ గారు ఆగస్టుమాసమునందు నీలమట్టికృష్ణను పొందెనని. గిల్టాల్లి నీలమట్టికృష్ణవారుడు కాదు.

తరువాత పచ్చయ్యప్ప కళాశాల 2 వ తరగతి విద్యార్థి వా. పా. రావుగారు గారిని పరిశీలించిరి. అతడిట్లునెను:— 27 వ తేదీన నేను ఉద్యోగముల నుండటి రైలుబండియందు వచ్చి ఫోర్టు స్టేషనులో దిగితిని. నేను బండిదిగి గేటువద్దకు వచ్చు నప్పటికి కృష్ణ రావుగారు చుట్టును ఒక గుంపుచేరి యుండెను. చాంటర్లుగారు రిచర్డుగారు గుంపునుండి బయటికివచ్చుచుండిరి. కృష్ణ రావుగారికి నెత్తురు కారుమండగ అతనితలగుడ్డ క్రిందనుండియు అతడునరికి తీసికొనుచుండెను. 4 వ ముద్దయ స్ట్రేస్ ప్లాటుఫారమున కాకల తమలపాకుల దుకాణముచేరి తిను నుండి ఒకకట్టతో సుబ్రహ్మణ్యయను గొట్టుచుండెను. అప్పుడు రిచర్డుగారు స్ట్రేస్ మొద్దకుబోయి “ఈవాటికి నీలు పుచ్చు” అని చెప్పెను. తరువాత ముద్దయలందఱును ప్లాటుఫారము నొకటి వచ్చిరి. వారియందు 2, 3, 9 ముద్దయలుండిరి.

తలువాత జనరలు ఆనుపల్లితో వేంకటరెడ్డి కృష్ణరావు గారును చిత్తునరసింహ ఆస్ట్రెంటుయ్యనును. కృష్ణ రావుగారిని పరిశీలించిరి. తనవయ్యాచతో గొట్టుటచే నెత్తిమీద ఫిర్యాదికి దెబ్బలుదగిలియుండవచ్చుననియు, కృష్ణ రావుగారికి వై వెదవి వై దెబ్బదగిలి ఒకపన్ను ఉండెననియు, చేతికట్టతో గొట్టుట విలన పన్నుదేయుననియు వారు చెప్పిరి.

క్రాసుపరీక్ష:— ఫిర్యాదికిని కృష్ణ రావుగారికిని ప్రాణా వాదాకములగు దెబ్బలుతగులలేదు.

సి. సుబ్రహ్మణ్యయనునతనికి దెబ్బతగిలినట్లు తాము పట్టికేలుచెప్పితిమనియు క్రిందపడినందువలన అదెబ్బతగిలి యుండుననియు, అదెబ్బ నెద్దదికాదనియు అసిస్టెంటు సర్జను గారు నుడివిరి.

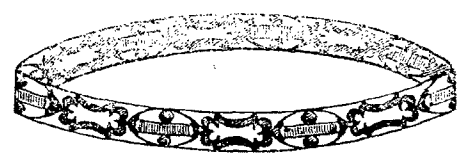
నాటిదినమునకు విచారణ ముగిసెను. విచారణకు మఱి కలుగురు సాక్షులుగలవని శ్యామరావుగారు కోర్టునారితో చెప్పెననిరి.

చక్కని పని నేర్పుతనము
నూతన 9 రకముల మురుగులు
22 క్యారటు నవరను బంగారపు వన్నెవియని ప్రాచీ యిత్తియను.
మామటకు సుందరములు!!

మురుగులు!

వరుగులు!!

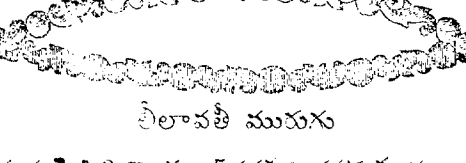
మురుగులు!!!

చంద్రప్రభ మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 మొదలు 6 నవరములవరకు తూకమునకు
తరుగు సహా కూలి రూ. 20.

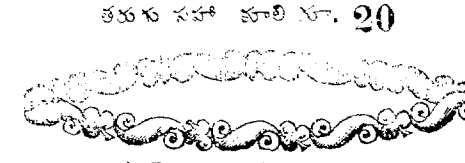
వెదుటికారపు మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 మొదలు 5 నవరములవరకు తూకము
తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడుసీలతోవైస రూ 16

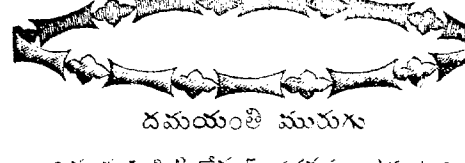
లిలావతీ మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 మొదలు 5 నవరములవరకు తూకమునకు
తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడుసీలతోవైస రూ 16

మంగుసూరు మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 మొదలు 7 నవరముల వరకు ఎత్తునకి
తరుగు సహా కూలి రూ. 20

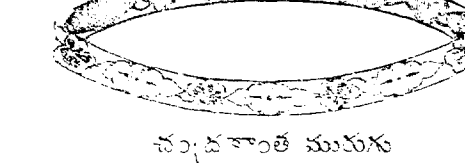
ఎస్. కళావత్ మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 మొదలు 5 నవరములవరకు తూకమునకు
తరుగు సహా కూలి రూ 20

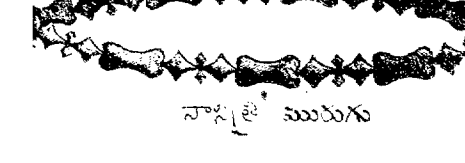
దమయంతి మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 లేక 5 నవరముల ఎత్తునకి
తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడుసీలతోవైస రూ 16

నోదారణి మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 లేక 5 నవరముల ఎత్తునకి
తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడుసీలతోవైస రూ 16

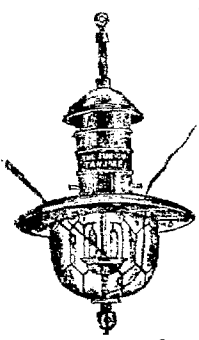

చంద్రకాంత మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 లేక 5 నవరముల ఎత్తునకి
తరుగు సహా కూలి రూ 20

నాగజిత్ర మురుగు
ఒకజత 1.కి 5 మొదలు 5 నవరములవరకు తూకమునకు
తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడుసీలతోవైస రూ 16

గమనిక:— రాష్ట్రంలో విద్యుద్బడిన మురుగులును కావలసిన యెడల తయారు చేయుదురు. క్యాటలగును నుండి విద్యుదును కావలసిన తెలివలయును.
ది సదరక ఇండియా జ్యూయెలరీ మానుఫాక్చరింగుకంపెనీ,
మురుగుల కనిగో పని నేర్పుదులు. 438, సాహుకారుపేట మద్రాసు.

231 సుప్రసిద్ధమైన
పోట "పిచితోడి" పండు
(గ్యాస్ లైట్) విజ్ఞాన
చాలా మేలుకము. చిర కాలము
నున్నది. రైల్వే వారిచేతను, మునిసిపాలిటీల
చేతను ఆదరింపబడినది.
మ్యాన్ బిల్డు, డజన్ రూ. 3-12-0
మొదలుకొని విక్రయింపబడును.
The Sun Company, Tanjore
పోచిరాజుల్ యే జంటు: సోకం పెని, తంజావూరు.

మీ వ్యాధులను వదుల్యుటకు సమాధానము.
మదియెంతటి మామ్రలు వాడుటయే.

ఈ మామ్రలు నులబద్ధము, అజీర్ణము, మంద
బుద్ధి, విస్మృతి, శరీరమునకి దౌర్బల్యము వీటిని
హగ్గొట్టుటయందు అసాధారణ క్రిత్యమేనని.
40 మామ్రలు ౫ల దప్పి క్రయము రూ 1-0-0
రాజనైర్య నారాయణాచార్య కేశవజీ,
అయ్యప్పగోపాల జోషధారయము,
107 20, చిన్నబాబుగోడ, మద్రాస్.

162] వాసిష్ఠ రామాయణము
(మోక్ష శాస్త్రము) నవనవకావ్యము
సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు
అనువాదము గ్రంథము. సులభమైనది. నెల రూ. 2.
వేనాంత విజ్ఞానములకు నొక మహానుభావునిచే జేయబడినది.
దూర్వాసుల శంకరయ్య
అనుకావల్లి పోస్టు. (విశాఖపట్టణము జిల్లా)

RAI SAHEB Dr. K. C. DASS'S Sexual Science

The most up-to-date science of
Health for young and old Distributed
gratis and post free:—

The Swastha Sahaya Pharmacy,
30-2, Harrison Road
Calcutta.

ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీస్ మదరాస్. (బ్రాంచిలు, మధు, కాకినాడ
చందూరు వేసిన మూలధనము రూ. 20,00,000
చెల్లించిన సొమ్ము 10,00,000
సేవింగ్స్ బ్యాంక్ డిపాజిటు రూ. 100.

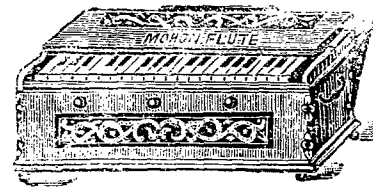
5 రూపాయలతోను అందుకు పయిగాను అకౌంట్లు ప్రారం
భింపబడును. నూటికి ఏడాదికి 4% రూపాయలునడ్డి. ప్రతిదినము
అయిదు రూపాయలకు మించిన నిలువపయన యివ్వబడును.
వడ్డీ అగలుకు ఆరు నెలల కొకసారి కలుపబడును. మారు
రూపాయలకు మించని మొత్తములు ఎప్పుడో వారములో
నయిన తీసికొని వెళ్ళవచ్చును. ఇద్దరు కలిసి తమ పేరిటను
లేక వారిలో యెవరు మిగులునాలో వారి పేరను ఖాతాను
వెట్టుకొనవచ్చును. ఎప్పుడు ఇష్టమగుచో అప్పుడు వీరిద్దరు
విభజనయి పోవచ్చును. మైనరుల ఖాతాలు గార్డయనులు
గాని వారు సంతముగా గాని వెట్టుకొనవచ్చును. ఇంక
విశేషముగా సంతులన తెలిసిన గోరువారు హెడ్డు ఆఫీ
సుకుగాని బ్రాంచి ఆఫీసులకుగాని వ్రాయవలయును.

విద్యాసాగర పాండ్య, సెక్రటరీ.

27 ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, మదరాసు.

చతురధరలకు, పనికిమాలిన హార్వేనియముల కొని
వృధాగా ధనమును బోగొట్టుకొనవద్దు. 121

పాల్ అండు సన్నవారి స్వచ్ఛమగు
మోహన ప్లాటును కొనుడు.

అన్ని హార్వే
నియములకు
ప్రభుత్వసాక్షి
చేత తీర్చిదిద్దిన
పాటకు దగిన

రీతిని తయారుచేయబడినది. 3 సంవత్సరములకు పూచీయివ్వ
వలయు. సింగల్ రీడు నెల రూ. 35-40-45.

డబుల్ రీడు ,, 60-65-75.

రు 5 లు అడ్వాన్సుతో సహా అర్డరు పంపవలెను.

దగ్గర రైల్వేస్టేషన్లలో వ్రాయండి. కేటలాగు ఉచితముగా
బంపబడును.

పాల్ అండు సన్న

2 లోయర్ చిత్పూరు రోడ్డు, (A. P.) కలకత్తా.

French Gonorrhoea Mixtuer.

గనెరియ

ఫ్రెంచి గనెరియ మిక్చర్ అను పేరుగలమందు
గనెరియములను అనారోగ్యముగ మార్చును. 3
మోతాదులతో 24 గంటల కాలములో గుణము
కనబడి, బాధ నివారణ మగును. శరీరమునుండి
వ్యాధిని పూర్తిగా తొలగించును. రసవిష గంధ
కాదులు చేరలేదు. నమ్మకమైన మందు. వైద్యులు
వాడతగినది. పావులలో అమ్మును.

సీసా రు. 2-8-0. టి. పి. గా రు. 2-12-0.

256 సకలమైన రెమిడిస్ కంపెనీ,

చింతాద్రిపేట, మద్రాసు.

Stocked by - Sunshine Remedies Co ;
Obintadripet, Madras.

విశాఖపట్నం ప్రేరి
ముద్ర చేయించు
టకు ఈ వెళ్ళెలు
సామాకార్లు మొద

లగువారికి చాలా అవసరము. రూ. 1-8-0

87 గ్లోబ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

లేలు.మందు

అతి అశ్చర్యముగా పనిచేయును. ఇటువంటి మందు
మీరన్నదను చూచి యుండరనిన అతిశయోక్తికాదు.

బట్టినచోట వేసినతక్షణం అక్కడిమంటపాయి నవ్వు
తూ కూడ వెళ్ళుదురు.

50 సార్లకు వచ్చు డబ్బు 1-కి 0-4-0.

దీనికలగకుదరదని రుజువుచేసిన రూ 50 బహుమానము.

286 ఎ. వి. రావు అండుకో

గుత్తికొండ వెడగురడ్ల పోస్టు, గుంటూరు జిల్లా.

జిన్టాన్

జిన్టాన్ అనునది జపాన్ దేశపు
మృత్యు ఇది జపాన్ దేశములోని ఇద్దరి
గొప్ప రాజవైష్ణులచే కనిపెట్టుబడి తెలిపి
టా కంపెనీవారివల్లచేయబడినది. జిన్టాన్
వృద్ధిచేయుటలో నిది అసమానమయిన
ద్రవ్యము. జిన్టాన్ మిక్కిలి బలహీన
మై యుండినను దాని స్వభావమునకు నెట్టి
బాధను గలగ నివ్వదు. ఇందు చేరియుండు
టమరుల పరిశుద్ధముబట్టి వాత, పిత్త, కఫ,
సంబంధమైన రోగములను తక్షణమే పో
గొట్టునటు నెల్లరకు తెలిసిన విషయమే.

ఒకతూరి వుపయోగించిన వారు మరలకోరకయుండరు.
నిండుకు సమానపెద్దయితేదు. ఇది యెప్పుడును బొరుకునది.

25 మామ్రలు ౫ల ఒక పొట్టుము యొక్క ధర	0-1-0
110 " " " ప్యాకెట్టు కేస్ సహా	౦-౪-0
455 " " " మంచి అందమైన అద్దపు మెట్లతోడపై	1-0-0

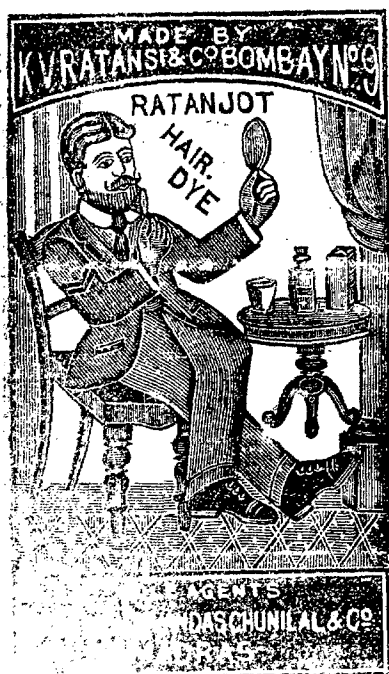
మామ్రే తయారుకావదు అనేకవిధములయిన యిట్టి మైపువృత్తి ప్రాంగు
కావచ్చును. పట్టివిగానినన్న యుతును.
పోక ఏజంటు:—
ఎస్. వైద్యాకండు కంపెనీ, 55 వైనియన్ నాయకన్ పీఠి, మదరాసు

MARTIN'S APIOL & STEEL PILLS

అన్ని లోపములు కనిపెట్టబడిన ఫ్రెంచి యొగ వీరయ
వ్యాధి సంభించునపుడు పనిచేయుచున్నది. అనేక
మంది స్త్రీలు ఈ మామ్రలపై నొకగాని నెప్పుడు చెంతను
తురు. వీనినివాడినవారిచేతను విశాసముచేతురు. అందుకలనకే
పాచ్చు విక్రయించును. అన్ని సంవత్సరాలు పావులలో కొరకును.
(289) వెల వెళ్ళె 5 పిల్లలగులు
మార్టిన్ కెమిస్టు, పోలాండ్, ఇంగ్లండు

బాద్ షాహీ సోప్

ఈ నూతనకేళి సంచారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన
దేహమందలి యేర్పాటునకు యందు రోమమును చెడుపులేక
శుభ్రముగాను యెటువంటి మచ్చులలేకయును బాధలేకయును
నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతి
సోగొట్టక చేయు సోప్ ఇది ఒకటి. [118
వెల 3 పిల్లలగుల వెళ్ళె 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 0-4-0
పాల్ ఏజంటు:—మేతా పురుషోత్తం మూర్తి,
24 వైనాబాద్ గోడ పూబంగడికి సమానము, మద్రాస్.

200]

రత్నజీవిత వెండుకల రంగు

ఆపాలవృద్ధులైన అందరి నెరసిన వెండుకలకు ఆవశ్యమైనది. ఈరంగు యే కాగణాలు చేతనైనను నెరసిన అన్ని విధముల తెల్ల వెండుకలకు స్వచ్ఛమైన నలుపురంగునిచ్చి వెండుకలను మెత్తగాను నిగనిగముని మెరుగునట్లును చేయుచున్నది. ఈరంగు తెల్లని వెండుకలకు నల్లగ చేయదని యాపించువారికి ఇనాము 100 రూపాయలు ఇయ్యబడును.

బ్రష్ కప్పులతో పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0.

కారనేషన్ నబ్బు-రోమనహారి

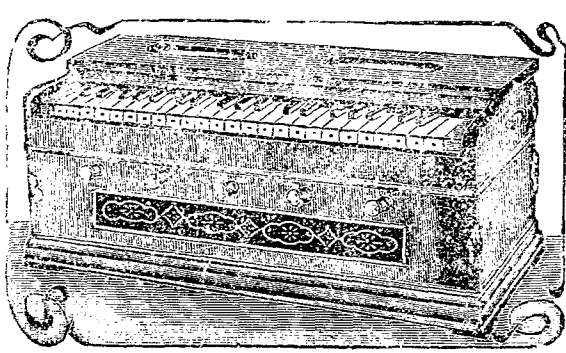
జేహమందలి అనావశ్యమైన వెండుకలను తీసివేయుటకు కనిపెట్టిన శ్రోత్రి ఉపాయము. చర్మమునకు ఎట్టి బాధయు కలుగదు. 3 బిళ్లలుగల పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0. ఎల్లయెడలపడెట్లు కావలెను. వ్యాపారులకు ధరలు సరసము. యోగ్యతాపత్రము:- ఆయా! కొన్ని రోజుల క్రింద మికంపెనుండి తెప్పించిన రత్నజీవిత వెండుకలరంగును వాడగా ఇదివరకు చదువుబడిన గంతులనిటికంటె మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తెలిసినది.

(Sd) అప్పజీనాయకు, నరసాపురం, కోలార్ డివిజన్.

షా భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అందుకంపెని 177. చీనాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

గొప్ప పూజ విక్రయము ఒక నెలవరకే

మా కాటిన్ ఫాక్స్ ఫ్లూట్ చాల మంచిది యు, మధురధ్వని నిచ్చుచున్నది, అన్ని శ్రోత్రిస్థితులందును సుపయోగించుచున్నది యున్నది. మంచి టీకుకొయ్యచేతను చేయుబడినది. దానిరీతులు చాల మంచివి మంచిది కాదని యజువు చేసిన వాదమునకు ముల లోపుగ వైకము ముదగా యిచ్చుటకును. సింగిల్ రీడు రూ. 38.45, 50 ఇప్పుడు క్రమము రూ. 19, 22, 25, 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80, 90, 100, 120, 150, 180, 200, 250, 300, 350, 400, 450, 500, 550, 600, 650, 700, 750, 800, 850, 900, 950, 1000, 1100, 1200, 1300, 1400, 1500, 1600, 1700, 1800, 1900, 2000, 2100, 2200, 2300, 2400, 2500, 2600, 2700, 2800, 2900, 3000, 3100, 3200, 3300, 3400, 3500, 3600, 3700, 3800, 3900, 4000, 4100, 4200, 4300, 4400, 4500, 4600, 4700, 4800, 4900, 5000, 5100, 5200, 5300, 5400, 5500, 5600, 5700, 5800, 5900, 6000, 6100, 6200, 6300, 6400, 6500, 6600, 6700, 6800, 6900, 7000, 7100, 7200, 7300, 7400, 7500, 7600, 7700, 7800, 7900, 8000, 8100, 8200, 8300, 8400, 8500, 8600, 8700, 8800, 8900, 9000, 9100, 9200, 9300, 9400, 9500, 9600, 9700, 9800, 9900, 10000.

సెం 1 ఇ. డబ్బులరీడు హార్మోనియము. 65, 70, 80, 90. ఇప్పుడు రూ. 32-8, 35, 40, 45.

ప్రత్యేక బహుమానము:- సింగిలరీడు కొనువారికి ఒక గడియారమును, డబుల్ రీడు కొనువారికి ఒకతల్లూ బాన్సాయమును ఉచితము. ప్రతి ఆర్డరుతోను అందువభాగము పైకము పంపవలెను.

TELEGRAMS:-
"Musicians"
Calcutta.

National Harmonium Co,
Simla, T.S.O, (a) Calcutta.

పాకెట్టు మందు

137

నేషింటాన్

రుచికరమును ఆరోగ్యకరమునైన ఈమాత్రలు తాంబూలముతో పుచ్చుకొనుటకు అర్హమైనదని గొప్ప డాక్టరులవల్ల అంగీకరింపబడినది. ఒక తేపవాడిన ఎల్లప్పుడును వాడుదురు.

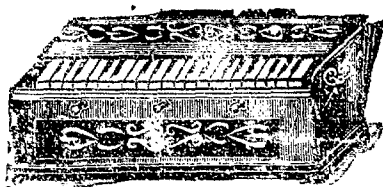

45 మాత్రల పాకెట్టు	0.2-0
80 ,, సుందరమైనదల్ని	0.4-0
95 ,, పాకెట్టు	0.4-0
100 ,, సుందరమైనదల్ని	0.4-6
200 ,, పాకెట్టు	0.7-0
200 ,, సుందరమైనదల్ని	0.9-0
550 మాత్రల పాకెట్టు	1.0-0
1200 ,, పాకెట్టు	2.0-0

రూపాయ తక్కువమైన ఆర్డరులు వి. పి. గా పంపబడవు.

నేషింటాన్ డిపో,
బొంబాయి.

హరోనియములు

మిల్లరు కంపెనీ వారికి 17 వేం డి బంగారు పతకము లియ్యబడినది. వారు సంగీత జాత్రములను పరికరములను విక్రయించెదరు. వారు నేనల యొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు రాజకుమారుల యొక్కయు సంస్థానాధిపతుల యొక్కయు సుహృద్భావము వారు మున్నగు హిందూనేతృపు ప్రభువుల యొక్కయు వాంఛ మేరములను గట్లయి చేయుదురు.

వారికి వేలకొలది యున్న పత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడినవి. వారు ప్రత్యేకములు.

సంయుక్త రాష్ట్రముల హైకోర్టుజడ్జి మానసియులగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచర్డుగాస్ట్-సంగీత జాత్రములకు ప్రత్యేకపు డ్లాగునాపత్ర మియ్యబడినది.

212 Address:- Miller & Co.
7 Lower Chittipore Road, CALCUTTA.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతముఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కల్గుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీర శాఖ్యమును దృఢపాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నివచును. పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము. కంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మణితంకర్ గోవిందజీ. ఆతంక నిగ్రహ బోధధారయము. (140) 157, 158 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఐశ్వర్య చింతామణి

ప్రతి 1-కి నెల 0-6-0

ఇది, ప్రసిద్ధమైన అనేక గ్రంథములను శోధించి సంగ్రహముగా, సామాన్యులకుగూడ తెలియునట్లు సులభతైలి రచించబడినది. ప్రతి మనుజునియొద్ద నుండవలసినది. చింతామణితోగల కోరికలను నెరవేర్చునట్లు ఈగ్రంథము ప్రతినెలము నునుజుడు చేయబోవు సకలకార్యములు నెరవేరునట్లు శుభాశుభ సమయములను తెలిపి విశ్వస్యమును గలుగ జేయును. సార్వత్రికేనికి పరమేశ్వరుడు దుపదేశించిన పంచపక్షికాస్త్రము, శరీరవిద్యలకు సహజ్య స్తోత్రములు, స్వస్థ్యభాగములు, శాఖాశుభ శకునములు, గౌరవముల ఫలములు, చంద్రాక్షర వాక్ ఫలములు, మహాదత్త (నక్షత్రదత్త) భుక్తులవలనము, విశఫలము, మానఫలము, గోచారఫలము, తాంబూలము, వంద్రఫలము, సామద్రుక్తిము, ప్రయాణమునకు తగినదినములు, నివాహగర్భాదానాన్న ప్రాశనాది శుభకార్యములు కుత్తసమయములను మొదలైనవి దీనియందే జేర్చబడియున్నవి.

చిరునామా - ఆర్. నరసింహారావు, అమజడ్డు లాడ్జి, పిటర్స్ రోడ్డు, రాయపేట-మద్రాస్.

దొంగేగాని బాలామృతము

దీనిపిల్లలకు నిచ్చుటవల్ల బలమును సౌఖ్యమును కలుగజేయును

యోగ్యతాపత్రము:-

యస్. వర్మగారు ఆసిస్టెంటు సూపరింటెండెంటు ఆఫ్ గార్డెన్, లాహోరు, వ్రాసినది ఏమనగా, "మీరు చివరకు పంపించిన మూకుబుద్ధ బాలామృతము మా కుమారునికి అత్యద్భుతముగా పనిచేసినది. అందులకు మీరు మా వందనములను స్వీకరించవలసినది. ముద్రవాడు మూడు సం॥ ముల వయస్సువాడయినను తిన్న గానకుమారులక అతి వీరసముగా నుండెను. కాని చెండు మానములు బాలామృతము నియ్యగా అతి చిత్రముగా చెప్ప నలవిలేకంత వాయుభ్యమును కలుగజేసెను."

దీనినెల ఆ 0-12-0 తవాల ఖర్చులు ఆ. 0-4-0. కె.టి.దొంగేగె అందుకో, గిర్గాం, బొంబాయి.

తామర

అసహ్యకరమైన రోగము.

డా. ఎస్. కే. బర్మగారి తామరమందువల్లనే నమ నగును. తామరలు, మొటిమలు, చిరుగుడు మొదలగు చర్మరోగము లన్నియు మానును. ఒకమారు రాచిన దురద మానును. ఇదియే మందు గుణముయొక్క ప్రథమనిరూపణము దీనిరాచిన బట్టలు పాడుకావు. శలయను దీనియందు విడువరాదు.

ప్రతి 1-కి రూ. 0-4-0.

ప్యాకింగు పాకెట్టి 1 మొదలు 5 వరకు రూ. 0.5-0.

Dr. S. K. BURMAN,

5, 6, Tarachand Datts Street, CALCUTTA

Agent:- Messrs Kartick & Co, 33 South Tank Square, Madras.

నిరుద భారతము

పంచములను గురించిన పెద్దగ్రంథము	౦౫-౦
భీమనిచరిత్ర	౦౧౨-౦
చమత్కారచంద్రిక	౦౧౦-౦
పుష్పవేణినాటకము	౦౧౦-౦
వీరమతి	౦౧౦-౦
చాలవితంతు నిలాపము	౦-౫-౦
సరస రసాయనము	౦-౫-౦
రాజలేఖ (నవల)	౦-౩-౦
లలిత (నవల)	౦-౩-౦
మంగిపూడి వేంకటేశ్వర్, పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా	

అమృతాంజనము

లోకప్రఖ్యాతిజేందిన దివ్యామృతము

సకలనొప్పులకు నంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగడబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును

వాయువుపోట్ల బావును

బెణుకుల భేదించును

దగ్గును తగ్గించును

పడిశమును పోగొట్టును

తేలుకాటును తీసివేయును

బాధలను పోగొట్టుటకు

పరమహంస క్రియ

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

నాలు మందులను చూచి మోసపోకుడు !

పంచభావగల చీటిని చూచి కొనుడు !

అమృతాంజనము డిపో,

109, ఫ్రేరికోడ్, బొంబాయి.

6, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

యుద్ధచరిత్రము

అతివివులము !

అతినరసము !!

ఈ పుస్తకము ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆజ్ఞాపనపత్రరాది సంచికగా యుద్ధవిషయమై చాలభాగము వర్ణించియుంటిని

1. జర్మను, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు, 2. యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3. యుద్ధవ్యూహములు, వాటి పటములు; 4. భిన్నరాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటి పటములు; 5. మర్గగుల్మ నిర్మాణము వాటి పటములు; 6. నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు, 7. రాజులసేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8. యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు, 9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను బెలుపునవి దాదాపు 400 పటములు దీనియందు ప్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములం దపూర్వముగ నుండగలదు. పెద్ద యాకృతియందు 300 పటములకు మించియుండును. ధర తగ్గించియున్నాము.

మునుపటి వెల రూ. 2.

ఇప్పటి వెల రూ. 1.

పోస్టు ఖర్చులు వేటుగ వసూలు చేయబడును.

ఇది గాక

ఈ పుస్తకమునందు విద్యానాతులగు ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధసైన్యసేవ, ప్రాచీనతీచి, హైందవ సామ్రాజ్య శూర శిఖామణులు, భాషాయోష, వ్యవసాయము, శ్రీగోపాలకృష్ణ గోకుల నిర్మాణతారావళి, రజస్వలా వివాహములు, రాజభక్తి, ఉత్తమయము, దేశచరిత్ర, నవలలు, ఆంధ్రోద్యమ తత్త్వము, మన గొప్ప దురవస్థ, భయము, వ్యవసాయము - యుద్ధము, సత్యము, పరమేశ్వరుని సమములు, యుద్ధము - హైందవులు, కర్నాటక సంగీత విద్యాభివృద్ధి, హిందూదేశములో హోమపత్తిప్రవేశము, మానసగీతము మొదలగు చక్కని వ్యాసములు గలవు. ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రపటము అనేకములు గలవు. కీర్తిశేషులైన 'లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ' లోభలేగారి రంగులపటమున్ను చేరియున్నది. ఇదివరకు 10,000 ప్రతులు ఖర్చుపడినవి. కొద్దిప్రతులే గలవు. ఆలస్యము చేసిన ఆశాభాగము కలుగును.

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికా ఆఫీసు,

7, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.